

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ακαδημαϊκού Έτους 2020 – 2021

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΚ. ΕΤΟΥΣ 2020-2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΟΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

2.1 Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου

2.2 Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

2.3 Τομέας Δημοσίου Δικαίου

2.4 Τομέας Ποινικών Επιστημών

2.5 Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

2.6 Τομέας Διεθνών Σπουδών

2.7 Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

3.1 Κοσμητεία Νομικής Σχολής

3.2 Γραμματεία Νομικής Σχολής

3.3 Γραφεία Καθηγητών και Λεκτόρων

3.4 Αίθουσες Διδασκαλίας – Εξετάσεων

3.5 Αίθουσα Πολυμέσων

3.6 Εργαστήρια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

4.1 Θεσμικό πλαίσιο και Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας προπτυχιακού προγράμματος σπουδών της Νομικής Σχολής

4.2 Λήψη πτυχίου και υπολογισμός βαθμού πτυχίου με πιστωτικές μονάδες (ECTS)

4.3 Λήψη πτυχίου για φοιτητές που κατατάσσονται σε εξάμηνο σπουδών από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πρόγραμμα Σπουδών Νομικής Σχολής Ακαδημαϊκού Έτους 2020-2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ – ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

6.1 Περιεχόμενο μαθημάτων και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά εξάμηνο

6.2 ERASMUS+

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

7.1 Κανονισμός λειτουργίας βιβλιοθήκης Νομικής Σχολής

 Εικόνα εξώφυλλου: <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/2474076/>
Ημερομηνία:3/9/2020

Αγαπητές φοιτήτριες και αγαπητοί φοιτητές,

Η Νομική Σχολή, που μαζί με την Θεολογική, την Ιατρική και την Φιλοσοφική αποτέλεσαν τον πυρήνα του Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο ιδρύθηκε το 1837 επί Βασιλείας Όθωνος, γαλούχησε γενεές άξιων επιστημόνων και σημαντικών παραγόντων της πολιτικής ζωής της χώρας, προσφέροντας ανεκτίμητο εκπαιδευτικό έργο. Από το 1982 μέχρι το 2013 λειτούργησε ως Τμήμα Νομικής στο πλαίσιο της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), ενώ με το Π.Δ. 85/2013 μετεξελίχθηκε πλέον σε αυτόνομη μονομηματική Σχολή.

Στη Νομική Σχολή προσφέρονται μαθήματα γενικής νομικής παιδείας, καθώς και μαθήματα εξειδίκευσης σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Η εκπαιδευτική διαδικασία σε διακλαδικό και διεπιστημονικό επίπεδο δεν περιορίζεται μόνο στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά πραγματώνεται σε συνεργασία και με ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εσωτερικού, καθώς και στη βάση διεθνών προγραμμάτων με διακεκριμένα ανώτατα ιδρύματα του εξωτερικού.

Ο παρών Οδηγός Σπουδών περιέχει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές των σπουδών στη Νομική Σχολή, το ισχύον νομικό καθεστώς, τις προϋποθέσεις για την απόκτηση πτυχίου, το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, τους διδάσκοντες και το περιεχόμενο των μαθημάτων, καθώς και τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Στα μέλη της Γραμματείας της Σχολής και των Τομέων, καθώς και σε όλους τους συναδέλφους που συνέπραξαν στην παρούσα έκδοση του Οδηγού Σπουδών, εκφράζουμε και από την θέση αυτή, τις θερμές μας ευχαριστίες.

Παρά τις δυσκολίες στη λειτουργία της Σχολής που συναρτώνται, κυρίως με την υποχρηματοδότηση των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, και επιτείνονται λόγω της πανδημίας του covid-19, θα προσπαθήσουμε να ανταποκριθούμε στις επιστημονικές, κοινωνικές και επαγγελματικές ανάγκες των καιρών, προσβλέποντας γι' αυτό και στη δική σας συνδρομή και συνεργασία.

Μετά από τη μεγάλη προσπάθεια που καταβάλατε και τη λαμπρή επιτυχία που σημειώσατε, ιδιαιτέρως εσείς οι νεοεισαχθέντες φοιτητές, είστε πλέον μέλη της Νομικής Σχολής Αθηνών. Εκ μέρους όλων των μελών του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού, σας συγχαίρουμε και σας καλωσορίζουμε στη Σχολή μας.

Από την Κοσμητεία της Σχολής

**ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2020-2021**

Χειμερινό εξάμηνο

Περίοδος Διδασκαλίας : από 12 - 10 - 2020 έως και 22 - 01 - 2021

Περίοδος Εξετάσεων : από 01 - 02 - 2021 έως και 26 - 02 - 2021

Επίσημες αργίες

Εθνική Εορτή: 28 Οκτωβρίου 2020

Πολυτεχνείο: 17 Νοεμβρίου 2020

Διακοπές Χριστουγέννων : από 24 Δεκεμβρίου 2020 έως και 6 Ιανουαρίου 2021

Εαρινό εξάμηνο

Περίοδος Διδασκαλίας : από 01 - 03 - 2021 έως και 11 - 06 - 2021

Περίοδος Εξετάσεων : από 22- 06 - 2021 έως και 16 - 07 - 2021

Επίσημες αργίες

Καθαρά Δευτέρα : 15 Μαρτίου 2021

Εθνική Εορτή : 25 Μαρτίου 2021

Διακοπές Πάσχα : από Μ. Δευτέρα 26 - 04 - 2021 έως και 07 - 05 - 2021

Πρωτομαγιά : 1 Μαΐου 2021

Αγίου Πνεύματος : 21 Ιουνίου 2021

Επίσημη αργία για τη Νομική Σχολή : 21 Φεβρουαρίου 2021

Φοιτητικές εκλογές: Η Σχολή παραμένει κλειστή την ημέρα διεξαγωγής τους και την επόμενη

Εξεταστική Περίοδος Σεπτεμβρίου : από 01-09-2021 έως και 30-09-2021

I. Όπως η έννοια του αριθμού στα Μαθηματικά, η έννοια του κυττάρου στη Βιολογία και του ατόμου στη Φυσική, έτσι και η έννοια του δικαίου αποτελεί τον άξονα γύρω από τον οποίο στρέφεται η Νομική Επιστήμη. Η λέξη «δικαίο» είναι σημασιολογικό δάνειο από την γαλλική λέξη «droit» και τη γερμανική «Recht», οι οποίες προέρχονται από την λατινική «directum», που σημαίνει την ευθεία, δηλαδή την ορθή κατεύθυνση. Από αυτή την πρώτη προσέγγιση προκύπτει ότι η βασική λειτουργία του δικαίου είναι η ρυθμιστική, με την έννοια ότι το δικαίο μέσω των κανόνων του ρυθμίζει κατά τρόπο υποχρεωτικό τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων που συμβιών σε μια κοινωνία οργανωμένη σε κράτος.

Αναφέροντας ότι η νομική επιστήμη έχει ως αντικείμενο το δικαίο, εννοούμε ότι το δικαίο με τους κανόνες του εμπεριέχει ρυθμίσεις συστηματικά μεταξύ τους εναρμονισμένες, τις οποίες ο νομικός θα πρέπει να προσεγγίσει με βάση συγκεκριμένες μεθόδους, ώστε αποκαλύπτοντας το νόημά τους να τις εφαρμόσει στην εκάστοτε βιοτική περίπτωση. Αυτό σημαίνει ότι έργο του -νομικού είναι να ερμηνεύει τους κανόνες του δικαίου που ισχύουν σε μια ορισμένη κοινωνία, σε ορισμένο τόπο και χρόνο, προκειμένου, εφαρμόζοντάς τους, να ρυθμιστούν οι σχέσεις μεταξύ των μελών της κοινωνίας αυτής. Για να επιτελέσει το βασικό αυτό έργο της η νομική επιστήμη είναι αναγκαία (στον νομικό) και η μελέτη της ιστορίας και της φιλοσοφίας του δικαίου, της κοινωνιολογίας του δικαίου και άλλων συναφών επιστημονικών κλάδων.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών του, ο φοιτητής της Νομικής διδάσκεται τους διαφόρους κλάδους (με τις υποδιαίρεσεις τους) του εθνικού (ουσιαστικού και δικονομικού) δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, του ποινικού δικαίου, του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικαίου, και ενδεικτικά: α) από το δημόσιο δικαίο, το συνταγματικό δικαίο που ρυθμίζει την οργάνωση του κράτους και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και το διοικητικό δικαίο που διέπει την οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και τις σχέσεις της με τους πολίτες, β) το ποινικό δικαίο, που ρυθμίζει την εξουσία της πολιτείας για τον καθορισμό και την τιμωρία των αξιόποινων πράξεων, γ) από το ιδιωτικό δικαίο, το αστικό δικαίο, που ρυθμίζει τις έννομες σχέσεις, μεταξύ ιδιωτών, -υποκειμένων δηλαδή δικαίου που βρίσκονται μεταξύ τους σε σχέση ισοτιμίας- το εργατικό δικαίο, που έχει ως αντικείμενο τη ρύθμιση των σχέσεων εργαζομένων και εργοδοτών- το εμπορικό δικαίο που ρυθμίζει τις εμπορικές πράξεις και τις σχέσεις μεταξύ εμπόρων δ) το δικονομικό δικαίο, που καθορίζει τα όργανα και την διαδικασία απονομής της πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης, ε) το διεθνές δικαίο, που αφορά στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς έννομες σχέσεις μεταξύ κρατών αλλά και ιδιωτών καθώς και το ευρωπαϊκό δικαίο, που μελετά το δικαίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στ) την ιστορία, την κοινωνιολογία και τη φιλοσοφία του δικαίου.

Ο πτυχιούχος της Νομικής Σχολής, με την επιστημονική συγκρότηση που του εξασφαλίζουν οι επιτυχείς σπουδές του, μπορεί να ασχοληθεί στα διάφορα νομικά επαγγέλματα, δηλαδή να γίνει δικηγόρος, δικαστής, συμβολαιογράφος, υποθηκοφύλακας ή εισαγγελέας, να σταδιοδρομήσει ως διπλωμάτης, να στελεχώσει την δημόσια διοίκηση ή να εργαστεί ως νομικός σύμβουλος σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.

II. Η μέση εκπαίδευση προετοιμάζει μόνο έμμεσα τους υποψήφιους για τις νομικές σπουδές, δεδομένου ότι κατά τη διάρκειά της δεν προσφέρονται μαθήματα (πλην

ενδεχομένως του μαθήματος «Πολιτική Παιδεία» -Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία-) που να έχουν σχέση με το αντικείμενο της νομικής επιστήμης, δηλαδή το δίκαιο, με συνέπεια ο φοιτητής της Νομικής να αντιμετωπίζει στην αρχή των σπουδών του δυσκολίες, οι οποίες πάντως ούτως ή άλλως δεν ελλείπουν στην έναρξη των σπουδών από πρωτοετή φοιτητή οιασδήποτε Σχολής.

Σχετικά δεν θα πρέπει επιπλέον να παραβλέπεται ότι, παρά τη μεγάλη σε έκταση και συνεχώς πολλαπλασιαζόμενη νομική ύλη, η νομική επιστήμη δεν είναι μια θεωρητική, αλλά μια εφαρμοσμένη επιστήμη. Κι αυτό για το λόγο ότι έχοντας ως αντικείμενο το δίκαιο, το οποίο με τους κανόνες του αποσκοπεί, κατά τα προεκτεθέντα, στη ρύθμιση των νομικά σημαντικών σχέσεων μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας, συνδέεται άμεσα με τις εξελίξεις στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή της χώρας. Αυτό σημαίνει ότι ο φοιτητής της Νομικής δεν καλείται να απομνημονεύσει κείμενα νόμων, ούτε στο πλαίσιο της διδασκαλίας και μελέτης των νομικών μαθημάτων των διάφορων κλάδων του ισχύοντος δικαίου να αποκτήσει μόνο δογματικές γνώσεις του θετικού δικαίου. Αντίθετα κρίσιμο είναι, μελετώντας τα κείμενα των νόμων και τα αντίστοιχα νομικά συγγράμματα (και διευρύνοντας έτσι το νομικό ορίζοντα αντίληψής του) να αναπτύξει τη νομική του σκέψη, ώστε να αποκτήσει την ευχέρεια, ερμηνεύοντας το νόμο με τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία να μπορεί να τον εφαρμόσει, προκειμένου να ρυθμιστεί το εκάστοτε βιοτικό γεγονός ή η εκάστοτε βιοτική σχέση. Η ανάπτυξη της νομικής σκέψης στη βάση της κατάστροφης του λεγόμενου δικανικού (νομικού) συλλογισμού, όπως προηγουμένως περιγράφηκε, πρέπει να αποτελεί πρώτο μέλημα του φοιτητή σε όλη τη διάρκεια των νομικών του σπουδών. Η πείρα έχει καταδείξει ότι αποτελεί σοβαρό σφάλμα να πιστεύει κανείς ότι όποιος προσανατολίζει τις προσπάθειες του αποκλειστικά ή κυρίως στην αποστήθιση «θετικών γνώσεων» και στη συλλογή «νομικών πληροφοριών» υπερέχει των άλλων στις εξετάσεις κατά τη διάρκεια των σπουδών του ή στην πρακτική άσκηση των διάφορων νομικών επαγγελμάτων. Και στις δύο περιπτώσεις η αρτιότερη, με τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία, εξάσκηση στην ερμηνευτική προσέγγιση του δικαίου και των κανόνων του, η οποία επιτυγχάνεται με τη συνεχή και σε βάθος μελέτη των νομικών κειμένων και των αντίστοιχων επιστημονικών συγγραμμάτων, είναι εκείνη που θα χαρακτηρίζει τον επιτυχημένο και ικανό νομικό.

Η έγκαιρη ενασχόληση του φοιτητή με τη συστηματική μελέτη της νομικής βιβλιογραφίας και των δικαστικών αποφάσεων μόνο προς όφελός του μπορεί να αποβεί. Η Ενιαία πλέον Βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής Αθηνών που άνοιξε τις πύλες της μόλις την προηγούμενη ακαδημαϊκή χρονιά, ύστερα από τις επί πολλά έτη ακάματες προσπάθειες του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού, αποτελώντας το κόσμημα της Σχολής μας, αφού δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από τις βιβλιοθήκες διάσημων Σχολών της αλλοδαπής, μπορεί να αποτελέσει ευθύς εξαρχής τον οικείο χώρο για τη μελέτη κάθε φοιτητή.

III. Η Νομική Σχολή παρέχει νομική παιδεία με την έρευνα και διδασκαλία των διάφορων κλάδων του δικαίου, οι οποίοι κατανέμονται με βάση το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών σε μαθήματα γενικής νομικής παιδείας και μαθήματα εξειδίκευσης, τα οποία διδάσκονται με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα σπουδών σε εξάμηνα. Η διδασκαλία των επιμέρους μαθημάτων διεξάγεται με τη διάκριση των μαθημάτων σε υποχρεωτικά και επιλεγόμενα (υποχρεωτικής και ελεύθερης επιλογής).

Τα υποχρεωτικά μαθήματα προσφέρουν τις βασικές γνώσεις των κυριότερων κλάδων του δικαίου και για το λόγο αυτό, η παρακολούθηση και η επιτυχής εξέταση σε αυτά θεωρείται απαραίτητη για το σύνολο των φοιτητών της Νομικής Σχολής. Τα επιλεγόμενα μαθήματα κατευθύνουν σταδιακά τον φοιτητή σε πιο εξειδικευμένες γνώσεις: Τα μεν μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής βοηθούν τον φοιτητή, με την επιλογή ενός τουλάχιστον μαθήματος από καθέναν από τους βασικούς κλάδους του

δικαίου («ενότητες») που αντιστοιχούν στους έξι (6) Τομείς, στους οποίους διαιρείται οργανωτικά από άποψη ειδικότερου γνωστικού αντικείμενου η Νομική Σχολή, να εξειδικεύσει τις γνώσεις του σε ένα πρώτο επίπεδο σε όλους αυτούς τους βασικούς κλάδους του δικαίου. Τα δε μαθήματα ελεύθερης επιλογής προσφέρουν τη δυνατότητα στον φοιτητή να επιλέξει μαθήματα από οποιονδήποτε κλάδο του ισχύοντος δικαίου τον ενδιαφέρει, δυνατότητα που του δίνει την ευκαιρία να εξειδικεύσει ακόμη περαιτέρω τις γνώσεις του.

Η διδασκαλία των μαθημάτων προσφέρεται με παραδόσεις, φροντιστηριακές ασκήσεις και σεμινάρια. Ειδικότερα, οι παραδόσεις αποσκοπούν να φέρουν τον φοιτητή σε μια συστηματική επαφή με τους επιμέρους κλάδους του δικαίου, ως προς το περιεχόμενο και την μέθοδο προσέγγισής τους. Σχετικά πάντως θα πρέπει να επισημανθεί ότι και στο πλαίσιο των παραδόσεων η συνήθως δυσπρόσιτη μορφή της από καθέδρας διδασκαλίας έχει από καιρού εγκαταλειφθεί στη Νομική Σχολή Αθηνών και έχει αντικατασταθεί από τη διδασκαλία που βασίζεται σε μια διαλεκτική σχέση μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών. Αυτό σημαίνει ότι και κατά τη διάρκεια των παραδόσεων οι φοιτητές μπορούν να υποβάλουν ερωτήματα στους καθηγητές τους και επιπλέον να κατευθύνονται από αυτούς στη μελέτη ειδικής βιβλιογραφίας και νομολογίας με αφορμή τα ερεθίσματα που πήραν από τις παραδόσεις. Επαναλήψεις και συμπληρωματική αυτοτελής μελέτη από τους φοιτητές ανήκουν στην ουσία στην ακαδημαϊκή παιδεία και αποτελούν αναπόσπαστο συστατικό στοιχείο των πανεπιστημιακών σπουδών.

Οι φροντιστηριακές ασκήσεις δεν είναι αυτοτελή μαθήματα, αλλά συμπληρώνουν τη διδασκαλία κάθε μαθήματος, με την εμπέδωση της ύλης, που έχει διδαχθεί και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων, που έχουν αποκτηθεί από τις παραδόσεις, με την επίλυση πρακτικών θεμάτων, δηλαδή με την εφαρμογή του γενικού και αφηρημένου κανόνα δικαίου σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά. Οι φροντιστηριακές ασκήσεις βοηθούν στην ασφαλή γνώση της νομικής μεθόδου.

Ιδιαίτερη συμβολή στην εμπέδωση των θεωρητικών γνώσεων έχουν επίσης τα μαθήματα των εφαρμογών, τα οποία αποτελούν σύνθεση των ειδικότερων γνωστικών αντικείμενων καθενός από τους γενικούς κλάδους του δικαίου (δημοσίου, ποινικού, αστικού, δικονομικού, εμπορικού και εργατικού, διεθνούς και ευρωπαϊκού). Στο πλαίσιο των μαθημάτων αυτών με τη μεθοδική και συστηματική επεξεργασία της νομολογίας και πρακτικών θεμάτων καθώς και τη διεξαγωγή «εικονικών δικών» αναλύονται και αντιμετωπίζονται γενικότερα νομικά ζητήματα. Οι εφαρμογές προσφέρονται για τους λόγους αυτούς στα τελευταία εξάμηνα του προγράμματος σπουδών της Νομικής Σχολής και λαμβάνεται μέριμνα να παρέχονται σε περισσότερα κλιμάκια φοιτητών, ώστε να καθίσταται δυνατή η ενεργητική συμμετοχή τους.

Ως εντατικότερος εκπαιδευτικός θεσμός προβλέπονται τα σεμινάρια, στα οποία παρέχεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες φοιτητές, με την καθοδήγηση των διδασκόντων, να αντιμετωπίσουν ερευνητικά και σε βάθος ένα συγκεκριμένο νομικό θέμα, αναλαμβάνοντας σχετική επιστημονική εισήγηση και συμμετέχοντας στη συζήτηση που επακολουθεί. Η επιλογή συμμετοχής στα σεμινάρια συνιστάται μόνο στους φοιτητές, οι οποίοι έχουν παρακολουθήσει ήδη τις αντίστοιχες παραδόσεις, ώστε το επίπεδο γνώσεων στο οποίο βρίσκονται να τους επιτρέπει να συμμετέχουν ενεργητικά στη διεξαγωγή του σεμιναρίου και στον επιστημονικό διάλογο. Υπό το πρίσμα αυτό η διεξαγωγή των σεμιναρίων (όπως και το μάθημα των εφαρμογών) προβλέπεται στα δύο τελευταία εξάμηνα των νομικών σπουδών, οπότε μπορούν να αποφέρουν το επιδιωκόμενο όφελος στους τελειόφοιτους φοιτητές της Νομικής. Στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών της Νομικής προβλέπεται η διεξαγωγή περισσότερων σεμιναριακών μαθημάτων, ώστε να παρέχεται η ευκαιρία σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών να εξοικειωθούν με την έρευνα που αποτελεί, μαζί με την

διδασκαλία, την κύρια αποστολή του Πανεπιστημίου ως Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Τα σεμινάρια διεξάγονται με την ενεργητική συμμετοχή περιορισμένου αριθμού φοιτητών. Για το λόγο αυτό προβλέπεται, στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών της Νομικής, η διεξαγωγή περισσότερων σεμιναριακών μαθημάτων, ώστε να παρέχεται η ευκαιρία σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών να εξοικειωθούν με την έρευνα που αποτελεί, μαζί με την διδασκαλία, την κύρια αποστολή του Πανεπιστημίου ως Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. (Τα σεμινάρια υπολογίζονται για την λήψη πτυχίου ως μαθήματα ελεύθερης επιλογής).

IV. Το προηγούμενο και το τρέχον έτος, οι παραδόσεις και οι εξετάσεις της Σχολής προσαρμόζονται στην ανάγκη προστασίας διδασκόντων και φοιτητών από την πανδημία του covid-19. Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο και τις αποφάσεις των Πανεπιστημιακών οργάνων οι παραδόσεις και οι εξετάσεις διεξάγονται κατά βάση εξ αποστάσεως, με χρήση τεχνολογικών μέσων. Στόχος είναι, ασφαλώς, η αποκατάσταση της κανονικότητας, μόλις οι υγειονομικές συνθήκες το επιτρέψουν.

V. Τα μαθησιακά αποτελέσματα της φοίτησης στη Νομική Σχολή είναι πολλαπλά. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται ότι θα έχουν κατανοήσει το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της Πολιτείας καθώς και τους κανόνες που ρυθμίζουν διάφορους κλάδους δικαίου, τόσο στις σχέσεις μεταξύ Κράτους και ιδιωτών, όσο και ιδιωτών μεταξύ τους. Θα έχουν επίσης εξοικειωθεί με την ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση του δικαίου, στην οποία η χώρα μας συμμετέχει ενεργά. Τέλος, θα έχουν αντιληφθεί τη συνέργεια του δικαίου με άλλες επιστημονικούς κλάδους, όπως η ιστορία, η φιλοσοφία, η κοινωνιολογία και η οικονομία. Πέραν αυτού, βασικό μαθησιακό αποτέλεσμα της φοίτησης στη Νομική Σχολή είναι ότι οι απόφοιτοι θα διαθέτουν «νομική σκέψη», με την οποία θα είναι σε θέση να ερευνούν, να αναλύουν και να συνθέτουν γνώσεις με στόχο την κατανόηση και επίλυση των καταστάσεων που θα αντιμετωπίσουν στην επαγγελματική τους ζωή. Θα μπορούν συνεπώς να υπηρετήσουν επιτυχώς την νομική επιστήμη με την άσκηση δικηγορίας, την ένταξη στο δικαστικό σώμα, την εξάσκηση του επαγγέλματος του συμβολαιογράφου, αλλά και ως στελέχη της δημόσιας διοίκησης, του διπλωματικού σώματος, ευρωπαϊκών ή διεθνών οργανισμών, ή και σε ακαδημαϊκές θέσεις σε πανεπιστήμια της Ελλάδας ή του εξωτερικού.

VI. Στόχος του παρόντος Οδηγού Σπουδών, εκτός από τις πληροφορίες που προσφέρει για τη λειτουργία της μονομηματικής, επί του παρόντος, Νομικής Σχολής Αθηνών, είναι και η ορθή αξιοποίηση από τους φοιτητές των δυνατοτήτων που τους παρέχονται κατά τη διάρκεια των νομικών τους σπουδών.

Τέλος, ερωτήματα που αφορούν στην πορεία των νομικών τους σπουδών μπορούν να απευθύνουν οι φοιτητές στη Γραμματεία της Νομικής Σχολής ή στους Καθηγητές και Λέκτορες της Σχολής, οι οποίοι δέχονται τακτικά σε ακρόαση τους φοιτητές καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ *

Σύμφωνα με το νόμο 4485/4.8.2017 (ΦΕΚ 114 Α'), την υπ' αριθ. 153348/Ζ1 Απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Β' 3255/15.9.2017), την υπ' αριθμ. Β. Πρωτ. 191014/Ζ1 Απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Β' 3969/13.11.2017) και την Πράξη Πρύτανη 621/21.3.2018 (ΦΕΚ 1006 Β') από 1.12.2017 τα συλλογικά όργανα της Νομικής Σχολής είναι:

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής, η οποία απαρτίζεται από:

- Τον Κοσμήτορα (τριετής θητεία)
- Όλα τα μέλη ΔΕΠ της Σχολής
- Τους εκπροσώπους των φοιτητών (ετήσια θητεία)
- Τους εκπροσώπους ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ (διετής θητεία)

Η Κοσμητεία της Σχολής, η οποία απαρτίζεται από:

- Τον Κοσμήτορα (τριετής θητεία)
- Τους Διευθυντές των Τομέων (ετήσια θητεία)
- 5 μέλη εκλεγμένα από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής (τριετής θητεία)
- Τους εκπροσώπους των φοιτητών (ετήσια θητεία)
- Τους εκπροσώπους ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ (διετής θητεία)

Η Συνέλευση της Σχολής, η οποία απαρτίζεται από:

- Τον Κοσμήτορα (τριετής θητεία)
- Τους Διευθυντές των Τομέων (ετήσια θητεία)
- Τους εκλεγμένους εκπροσώπους των Τομέων (ετήσια θητεία)
- Τους εκπροσώπους των φοιτητών (ετήσια θητεία)
- Τους εκπροσώπους ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ (ετήσια θητεία)

Οι αρμοδιότητες του κάθε οργάνου ορίζονται στα άρθρα 17 (Γενική Συνέλευση), 18 (Κοσμητεία) και 21 (Συνέλευση) του ν. 4485/2017.

Κοσμήτορας της Σχολής είναι η Καθηγήτρια Καλλιόπη Α. Χριστακάκου – Φωτιάδη

Προϊσταμένη Γραμματείας της Σχολής είναι η κυρία Ελένη Ε. Κουρέλη

* Η σύνθεση των ως άνω οργάνων για το διάστημα από 1.9.2020 έως και 31.8.2021 διαμορφώνεται σύμφωνα με τους ακόλουθους πίνακες:

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2020-2021

Κοσμήτορας	Καθηγήτρια Καλλιόπη Χριστακάκου – Φωτιάδη
Αιρετά Μέλη	Καθηγήτρια Ελένη Μουσταΐρα Αναπληρωτής Καθηγητής Αντώνιος Καραμπατζός Αναπληρωτής Καθηγητής Ζαφείριος Τσολακίδης Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Κυριακόπουλος
Διευθυντές Τομέων	Καθηγήτρια Ευγενία Δακορώνια (Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου) Καθηγητής Γεώργιος Σωτηρόπουλος (Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου) Καθηγητής Χρήστος Γκόρτσος (Τομέας Δημοσίου Δικαίου) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Νικόλαος Λίβος (Τομέας Ποινικών Επιστημών) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Ανδρέας Χέλμης [Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)] Καθηγήτρια Φωτεινή Παζαρτζή (Τομέας Διεθνών Σπουδών)
Εκπρόσωπος Ε.Δι.Π.	Αλέξανδρος Βαρβέρης
Εκπρόσωπος Ε.Τ.Ε.Π.	Πολυξένη Γκούβα
Εκπρόσωποι φοιτητών (1 προπτυχιακός και 1 μεταπτυχιακός ή 1 υποψήφιος Διδάκτορας)	Δεν ορίστηκαν

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2020-2021

Κοσμήτορας	Καθηγήτρια Καλλιόπη Χριστακάκου – Φωτιάδη
Μέλη	Όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής εκτός των μελών που είναι σε αναστολή καθηκόντων και σε επιστημονική άδεια
Εκπρόσωπος Ε.Δι.Π.	Αλέξανδρος Βαρβέρης
Εκπρόσωπος Ε.Τ.Ε.Π.	Ειρήνη Χαλκιαδάκη
Εκπρόσωποι φοιτητών (9 και κατ' ελάχιστον 1 προπτυχιακός και 1 μεταπτυχιακός ή 1 υποψήφιος Διδάκτορας)	Δεν ορίστηκαν

ΜΕΛΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2020-2021

Κοσμήτορας	1) Καθηγήτρια Καλλιόπη Χριστακάκου – Φωτιάδη
Διευθυντές Τομέων	2) Καθηγήτρια Ευγενία Δακορώνια (Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου) 3) Καθηγητής Γεώργιος Σωτηρόπουλος (Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου) 4) Καθηγητής Χρήστος Γκόρτσος (Τομέας Δημοσίου Δικαίου) 5) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Νικόλαος Λίβος (Τομέας Ποινικών Επιστημών) 6) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Ανδρέας Χέλμης [Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)] 7) Καθηγήτρια Φωτεινή Παζαρτζή (Τομέας Διεθνών Σπουδών)
Μέλη Τομέα Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου	8) Καθηγητής Μιχαήλ Αυγουστιανάκης 9) Καθηγήτρια Δήμητρα Παπαδοπούλου 10) Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοδούλου 11) Αναπληρωτής Καθηγητής Αντώνιος Καραμπατζός 12) Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιωάννα Κονδύλη 13) Αναπληρωτής Καθηγητής Ζαφείριος Τσολακίδης 14) Επίκουρος Καθηγητής Βάγιας Παναγιωτόπουλος
Μέλη Τομέα Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου	15) Καθηγήτρια Γαρυφαλλιά Αθανασίου 16) Καθηγητής Στέφανος-Σπυρίδων Πανταζόπουλος 17) Καθηγητής Κωνσταντίνος Παπαδημητρίου 18) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Ιωάννης Δεληκωστόπουλος 19) Μόν.Επίκουρος Καθηγητής Νικόλαος Κατηφόρης 20) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Μπακόπουλος 21) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Χρυσάνθης
Μέλη Τομέα Δημοσίου Δικαίου	22) Καθηγήτρια Θεοδώρα Αντωνίου 23) Καθηγητής Γεώργιος Δελλής 24) Αναπληρωτής Καθηγητής Βασίλειος Κονδύλης

	25) Επίκουρος Καθηγήτρια Αικατερίνη Ηλιάδου 26) Επίκουρος Καθηγήτρια Βασιλική Χρήστου
Μέλη Τομέα Ποινικών Επιστημών	27) Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτριος Κιούπης 28) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Νικόλαος Δημητράτος 29) Μόν. Επίκουρος Καθηγήτρια Μαρία Κρανιδιώτη 30) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Τριανταφύλλου
Μέλη Τομέα Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)	31) Καθηγητής Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου 32) Καθηγήτρια Ελευθερία Παπαγιάννη 33) Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος
Μέλη Τομέα Διεθνών Σπουδών	34) Καθηγητής Χαράλαμπος Παμπούκης 35) Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μαρία Γαβουνέλη 36) Μόν. Επίκουρος Καθηγήτρια Μεταξία Κουσκούνα 37) Λέκτορας Αναστάσιος Γουργουρίνης
Εκπρόσωπος Ε.Δι.Π.	38) Αλέξανδρος Βαρβέρης
Εκπρόσωπος Ε.Τ.Ε.Π.	39) Ειρήνη Χαλκιαδάκη
Εκπρόσωποι φοιτητών (6 και κατ'ελάχιστον 1 προπτυχιακός και 1 μεταπτυχιακός ή 1 υποψήφιος Διδάκτορας)	Δεν ορίστηκαν

Στη Συνέλευση Ειδικής Σύγκλησης δεν λαμβάνουν μέρος οι εκπρόσωποι Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. της Σχολής

Προσωπικό Κοσμητείας, Γραμματείας και Τομέων της Σχολής

Κουρέλη Ελένη <i>(Προϊσταμένη Γραμματείας Σχολής)</i>
Αθανασόπουλος Δημήτριος
Γαρουφαλής Αργύρης
Γκούβρα Σπυριδούλα
Δέρβη Κατερίνα
Δήμου Δήμητρα
Διάκου Αθηνά
Ζαφειρόπουλος Γεώργιος
Κεκές Ιωακείμ
Κορδατζάκη Αργυρώ
Μακούλης Αναστάσιος
Λάμπρος Ανδρέας
Μπαρμπέρη Γεωργία
Παπαδοπούλου Κωνσταντούλα
Πιπιλή Σταυρούλα
Σειίτης Θεόδωρος
Στρατοπούλου Ιφιγένεια
Τάμπαρη Μαγδαληνή
Τζιβάρα Κωνσταντίνα

Περισσότερες πληροφορίες για την λειτουργία, τις παρεχόμενες υπηρεσίες καθώς και τις αρμοδιότητες των παραπάνω υπαλλήλων είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο της Νομικής Σχολής <http://law.uoa.gr>.

Η Νομική Σχολή με ένα μόνο Τμήμα (Νομικής) διαιρείται σε έξι (6) Τομείς. Οι Τομείς αυτοί είναι:

2.1. ΤΟΜΕΑΣ Α΄ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Οδός Ακαδημίας 45, ημιώροφος, τηλ. 210 368 8668,

Διευθύντρια: Καθηγήτρια Ευγενία Δακωρώνια

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Μιχαήλ ΑΥΓΟΥΣΤΙΑΝΑΚΗΣ	Γεώργιος ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ	Κωνσταντίνος ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ
Ευγενία ΔΑΚΩΡΩΝΙΑ	Αντώνιος ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΟΣ	Γεώργιος ΛΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ
Δημήτριος ΛΙΑΠΠΗΣ (επιστημονική άδεια από 1.9.2020 έως και 28.2.2021)	Ιωάννα ΚΟΝΔΥΛΗ	Θεόδωρος ΛΥΤΡΑΣ (επιστημονική άδεια από 1.9.2020 έως και 28.2.2021)
Δήμητρα ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	Γεώργιος ΛΕΚΚΑΣ	Παναγιώτης ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ (επιστημονική άδεια από 1.9.2020 έως και 28.2.2021)
Παρασκευή ΠΑΠΑΡΣΕΝΙΟΥ	Γεώργιος ΜΕΝΤΗΣ	Ελισάβετ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΠΟΥΛΟΥ
Χριστίνα ΣΤΑΜΠΕΛΟΥ (επιστημονική άδεια από 1.9.2020 έως και 26.2.2021)	Κλεάνθης ΡΟΥΣΣΟΣ	Βάγιας ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Καλλιόπη ΧΡΙΣΤΑΚΑΚΟΥ - ΦΩΤΙΑΔΗ	Ζαφείριος ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ	
Κωνσταντίνος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ		

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

Γεώργιος ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Λοιπό Προσωπικό:

- Κωνσταντίνα ΤΖΙΒΑΡΑ, Γραμματέας Τομέα (ktzibara@law.uoa.gr 210368-8668)

2.2. ΤΟΜΕΑΣ Β΄ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Οδός Ακαδημίας 45, ημώροφος, τηλ. 210 368 8672

Διευθυντής : Καθηγητής Γεώργιος Σωτηρόπουλος

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Γαρυφαλλιά ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	Αλεξάνδρα ΜΙΚΡΟΥΛΕΑ (επιστημονική άδεια από 15.9.2020 έως και 26.2.2021)	Ιάκωβος ΒΕΝΙΕΡΗΣ
Γεώργιος ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ		Νικόλαος ΒΕΡΒΕΣΟΣ
Στέφανος-Σπυρίδων ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ		Ιωάννης ΔΕΛΗΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Κων/νος ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ		Νικόλαος ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ
Γεώργιος ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ		Ευθυμία ΚΙΝΙΝΗ
Δημήτριος ΤΣΙΚΡΙΚΑΣ		Δημήτριος ΛΑΔΑΣ
		Χριστίνα ΛΙΒΑΔΑ
		Εμμανουήλ ΜΑΣΤΡΟΜΑΝΩΛΗΣ (επιστημονική άδεια από 15.2.2021 έως και 18.7.2021)
		Κων/νος ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
		Ιωάννης ΣΚΑΝΔΑΛΗΣ
		Φλώρα ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
		Δημήτριος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
		Χρήστος ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΛΕΚΤΟΡΕΣ

Κωνσταντίνα
ΜΠΕΤΖΙΟΥ– ΚΑΜΤΣΙΟΥ

Λοιπό Προσωπικό:

- Ειρήνη ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗ (Μέλος Ε.Δι.Π), Γραμματέας Τομέα (ehalkiad@law.uoa.gr
210368-8672)

2.3. ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Οδός Ακαδημίας 45, ημώροφος, τηλ. 210 368 8673

Διευθυντής: Καθηγητής Χρήστος Γκόρτσος

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Θεοδώρα ΑΝΤΩΝΙΟΥ	Παύλος Μιχαήλ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	Αικατερίνη ΗΛΙΑΔΟΥ
Σπυρίδων ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Βασίλειος ΚΟΝΔΥΛΗΣ	Γεώργιος ΚΑΜΙΝΗΣ (Αναστολή καθηκόντων)
Γεώργιος ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Αναστολή καθηκόντων)	Παρασκευή ΜΟΥΖΟΥΡΑΚΗ (επιστημονική άδεια από 1.9.2020 έως και 28.2.2021)	Νικόλαος ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ
Κωνσταντίνος ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ		Ανδρέας ΤΣΟΥΡΟΥΦΛΗΣ
Χρήστος ΓΚΟΡΤΣΟΣ		Βασιλική ΧΡΗΣΤΟΥ
Γεώργιος ΔΕΛΛΗΣ		
Παναγιώτης ΛΑΖΑΡΑΤΟΣ		
Πατρίνα ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ		
Γλυκερία ΣΙΟΥΤΗ		
Θεόδωρος ΦΟΡΤΣΑΚΗΣ		

Λοιπό Προσωπικό:

- Αθηνά ΔΙΑΚΟΥ, Γραμματέας Τομέα (adiakou@law.uoa.gr 210368-8673)

2.4. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Οδός Ακαδημίας 45, ημώροφος, τηλ. 210 368 8668

Διευθυντής: Μόνιμος επίκουρος καθηγητής Νικόλαος Λίβος

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Ηλίας ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	Δημήτριος ΚΙΟΥΠΗΣ	Ιωάννης Ανδρουλάκης (επιστημονική άδεια από 15.2.2021 έως και 1.10.2021)
Χρίστος ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ (επιστημονική άδεια από 1.3.2021 έως και 31.8.2021)		Γεώργιος ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ
		Αλέξανδρος ΔΗΜΑΚΗΣ
		Νικόλαος ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ
		Αθανασία ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ (επιστημονική άδεια από 1.9.2020 έως και 16.2.2021)
		Μαρία ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗ
		Νικόλαος ΛΙΒΟΣ
		Αγλαΐα ΛΙΟΥΡΔΗ
		Αριστομένης ΤΖΑΝΕΤΗΣ
		Αντωνία – Ιόλη ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗ
		Γεώργιος ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Λοιπό Προσωπικό:

- Κωνσταντίνα ΤΖΙΒΑΡΑ, Γραμματέας Τομέα (ktzibara@law.uoa.gr 210368-8668)

2.5. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Οδός Ακαδημίας 45, ημώροφος κάθε Τετάρτη 11:00-13:00

Διευθυντής : Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής Ανδρέας Χέλμης

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Κωνσταντίνος ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	Φίλιππος ΒΑΣΙΛΟΓΙΑΝΝΗΣ	Γεώργιος ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ελευθερία ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ	Βασίλειος ΒΟΥΤΣΑΚΗΣ	Ανδρέας ΧΕΛΜΗΣ
	Γεώργιος ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	
	Αθηνά ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ	
	Ελένη ΡΕΘΥΜΙΩΤΑΚΗ	

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
Μαρίνα ΜΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
Άννα ΣΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ

Λοιπό Προσωπικό:

- Σουλτάνα ΙΩΑΝΝΟΥ (Βιβλιοθηκονόμος στη Βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής – Επίκουρη υποστήριξη στη Γραμματεία του Τομέα) (sioannou@law.uoa.gr; 210368-8077)

2.6. ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Οδός Ακαδημίας 45, ημιώροφος, Τηλ. 210 368 8675

Διευθύντρια : Καθηγήτρια Φωτεινή Παζαρτζή

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Ελένη ΔΙΒΑΝΗ	Μαρία ΓΑΒΟΥΝΕΛΗ	Μεταξία ΚΟΥΣΚΟΥΝΑ
Ελένη ΜΟΥΣΤΑΪΡΑ	Χρυσάφω ΤΣΟΥΚΑ (επιστημονική άδεια από 1.9.2020 έως και 26.2.2021)	Γεώργιος ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Φωτεινή ΠΑΖΑΡΤΖΗ	Ρεβέκκα - Εμμανουέλλα ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	Εμμανουήλ ΠΕΡΑΚΗΣ
Χαράλαμπος ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ		
Αλέξανδρος Λίνος ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ (Αναστολή καθηκόντων)		

ΛΕΚΤΟΡΕΣ

Αναστάσιος ΓΟΥΡΓΟΥΡΙΝΗΣ

Λοιπό Προσωπικό:

- Ιφιγένεια ΣΤΡΑΤΟΠΟΥΛΟΥ (Γραμματέας Τομέα) (istratop@law.uoa.gr; 210368-8675)

2.7. Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό

- Αλέξανδρος Βαρβέρης (ΕΔΙΠ, Τοποθέτηση στον Τομέα Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου),
- Ελένη Μίχα (ΕΔΙΠ, Τοποθέτηση στον Τομέα Διεθνών Σπουδών-Εκπ. Άδεια: 1.10.2020 έως και 1.8.2021),
- Βασίλειος Τρομπούκης (ΕΔΙΠ, Τοποθέτηση στον Τομέα Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου).

ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Η Νομική Σχολή στεγάζεται κατά κύριο λόγο:

- ✓ στα κτίρια της οδού Σίνα 3 και Σόλωνος 57 (Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών, Μ.Θ.Ε.),
- ✓ στο κτήριο της οδού Ακαδημίας 45, όπου βρίσκονται οι θυρίδες εξυπηρέτησης του κοινού, οι Γραμματείες των Τομέων και γραφεία των Καθηγητών της Σχολής και
- ✓ στο κτήριο της οδού Ακαδημίας 47, όπου βρίσκονται τα γραφεία της Γραμματείας καθώς και γραφεία των Καθηγητών της Σχολής.

Η βιβλιοθήκη της Σχολής, στεγάζεται στο κτίριο παλαιού χημείου του Παν/μιου Αθηνών, στη συμβολή των οδών Σόλωνος 104 & Μαυρομιχάλη 17.

3.1. Κοσμητεία Νομικής Σχολής

Η Κοσμητεία της Νομικής Σχολής στεγάζεται στην οδό Σόλωνος 57, 1^{ος} όροφος, γραφείο 112.

3.2. Γραμματεία Νομικής Σχολής

Οι θυρίδες της Νομικής Σχολής για την εξυπηρέτηση του κοινού, στεγάζονται στο ισόγειο του κτιρίου της οδού Ακαδημίας 45 και τα γραφεία της Γραμματείας στο ισόγειο του κτιρίου της οδού Ακαδημίας 47.

- ✓ Η δια ζώσης εξυπηρέτηση των φοιτητών γίνεται: **ΔΕΥΤΕΡΑ, ΤΕΤΑΡΤΗ & ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ από τις 11.00 έως την 13.00.**
- ✓ Κατά το προηγούμενο, αλλά και το τρέχον ακαδημαϊκό έτος, η εξυπηρέτηση των φοιτητών έχει προσαρμοστεί στην ανάγκη προστασίας της ακαδημαϊκής κοινότητας από την πανδημία του covid-19. Εξ αυτού και σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο και τις αποφάσεις της Πανεπιστημιακών οργάνων, δύναται η υποβολή των διαφόρων αιτήσεων προς την Γραμματεία να γίνεται μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας (eprotocol.uoa.gr), ενώ η επικοινωνία με το προσωπικό της Γραμματείας και των Τομέων της Σχολής μέσω τηλεφώνου και ηλεκτρονικής αλληλογραφίας
(https://www.law.uoa.gr/prosopiko/techniko_kai_dioikitiko_prosopiko/)
- Η εξυπηρέτηση των φοιτητών για το πρόγραμμα **ERASMUS**, γίνεται μέσω τηλεφώνου (210-3688747) και ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (ddimou@luoa.gr)

3.3. Γραφεία Καθηγητών και Λεκτόρων

Τα γραφεία των διδασκόντων, Καθηγητών και Λεκτόρων, της Νομικής Σχολής βρίσκονται στο κτίριο της οδού Ακαδημίας 45 & 47. Στην ιστοσελίδα της Σχολής μπορείτε να ενημερώνεστε για τις ώρες ακρόασης των διδασκόντων καθώς και για τα email επικοινωνίας τους.

3.4. Αίθουσες διδασκαλίας – εξετάσεων

Η διδασκαλία και οι γραπτές εξετάσεις των μαθημάτων γίνονται στο Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών (Μ.Θ.Ε.) και ειδικότερα στις ακόλουθες αίθουσες :
Νέο κτίριο, οδός Σίνα 3 Αίθουσα Οικονομίδου, αίθουσες 1 και 2 (α' όροφος), αίθουσες 3, 4,5,6,7, (β' όροφος), αίθουσα 8 (γ' όροφος).

Παλαιό κτίριο, οδός Σόλωνος 57: Αμφιθέατρο Σαριπόλων, Ανδρέα Γαζή (πρώην Α΄Μαθηματικών), Β΄Μαθηματικών, Θεολογικής, Πανταζή.

Και επιπλέον:

Στο κτίριο της οδού Ακαδημίας 45 : Αίθουσα Α΄, Β΄ και Γ.

3.5. Αίθουσα Πολυμέσων (Ακαδημίας 47, τηλ. επικοινωνίας. 210 368 8608)

Στο χώρο αυτό οι φοιτητές με την χρήση της ακαδημαϊκής τους ταυτότητας επιτρέπεται να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο, σε επιλεγμένες ψηφιακές βιβλιοθήκες μέσω σειράς διαθέσιμων Η/Υ και ιδιαίτερα στην ιστοσελίδα της Σχολής στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.law.uoa.gr>, όπου και αναδημοσιεύεται ο παρών οδηγός σπουδών.

3.6. Εργαστήρια

Τα Εργαστήρια λειτουργούν σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 του ν. 4485/2017 και τον Κανονισμό λειτουργίας τους

- **Ερευνητικό Κέντρο Αστικού Δικαίου** (Civil Law Center of the National Kapodistrian University of Athens) (Νομική Σχολή)
ΦΕΚ 1261/11.4.2017, τ. Β΄
Διευθυντής: Καθηγήτρια Δ. Παπαδοπούλου (dpapadop@law.uoa.gr)
- **Πανεπιστημιακό Κέντρο Ερευνών του Δικαίου των Επιχειρήσεων** (Athens Law School - Business Law Research Center - "ABLRC") (Νομική Σχολή)
ΦΕΚ 441/24.2.2016 τ. Β΄.
Διευθυντής Καθηγητής Γ. Μιχαλόπουλος (gmichal@law.uoa.gr)
- **Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών** (Νομική Σχολή)
ΦΕΚ 74/26.3.2014 τ. Α΄
Διευθυντής: Καθηγητής Δ. Τσικρικάς (dtsikr@law.uoa.gr)
- **Ερευνητικό Κέντρο Εργατικού Δικαίου** (Labour Law Center of the National Kapodistrian University of Athens) (Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου)
ΦΕΚ 4648/29.12.2017 τ. Β΄
Διευθυντής: Καθηγητής Κ. Παπαδημητρίου (kpapadim@law.uoa.gr)
- **Εργαστήριο Συνταγματικών Ερευνών** (Τομέας Δημοσίου Δικαίου)
ΦΕΚ 74/26.3.2014 τ. Α΄ και 2882/21.8.2017 τ. Β΄
Διευθύντρια: Καθηγήτρια Θ. Αντωνίου (thantoniou@law.uoa.gr)
- **Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών** (Τομέας Ποινικών Επιστημών)
ΦΕΚ 210/1991 τ. Α΄
Διευθύντρια: Επίκουρη Καθηγήτρια Α.Ι. Τζαννετάκη (tzannetaki@law.uoa.gr)
[ιστοσελίδα https://theartofcrime.gr](https://theartofcrime.gr)
- **Εργαστήριο Νομικής Πληροφορικής** (Laboratory of Law and Informatics L.L.I) (Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου)
ΦΕΚ 2301/26.10.2015 τ. Β΄ και 3165/12.8.2019
Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Γ. Γιαννόπουλος (gyannop@law.uoa.gr)

Ιστοσελίδα <http://lii.law.uoa.gr/>

- **Εργαστήριο Φιλοσοφίας Δικαίου Πολιτικής Φιλοσοφίας και Ηθικής** (Νομική Σχολή)
ΦΕΚ 2944/16.9.2016 τ. Β΄
Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Β. Βουτσάκης (vvoutsak@law.uoa.gr)

- **Κέντρο Ερευνών Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου** (Athens Public International Law Center - Athens PIL) (Νομική Σχολή)
ΦΕΚ 1514/20.7.2015 τ. Β΄
Διευθύντρια: Καθηγήτρια Φ. Παζαρτζή (phpazart@law.uoa.gr)
Ιστοσελίδα <http://www.athenspil.law.uoa.gr/>

4.1 Θεσμικό πλαίσιο και Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας προπτυχιακού προγράμματος σπουδών της Νομικής Σχολής

❖ **ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**

Η οργάνωση των σπουδών στη Νομική Σχολή, γίνεται με βάση τον Νόμο 4009/2011, (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα με τους Ν. 4076/2012, 4115/2013, 4386/2016, 4405/2016, 4415/2016, 4485/2017, 4521/2018, 4559/2018, 4589/2019, 4610/2019, 4623/2019, 4653/2020, 4692/2020) **Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων** (ΦΕΚ Α΄ 195/6.9.2011) καθώς και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών της Νομικής Σχολής (έγκριση Συγκλήτου 2.10.2019), ο οποίος παρατίθεται στη συνέχεια και είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ.

(<https://www.law.uoa.gr/fileadmin/depts/law.uoa.gr/www/uploads/Sxoli/kpss1019.pdf>)

❖ **ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ**

Α΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΡΘΡΟ 1

Τρόπος σπουδών

Ο πρώτος κύκλος σπουδών στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών συνίσταται στην παρακολούθηση Προγράμματος Σπουδών, το οποίο περιλαμβάνει μαθήματα που αντιστοιχούν κατ' ελάχιστο σε **240** πιστωτικές μονάδες, με ελάχιστη φοίτηση διάρκειας οκτώ (8) εξαμήνων σπουδών και ολοκληρώνεται με την απονομή πτυχίου.

ΑΡΘΡΟ 2

Χρονική διάρκεια - Διδακτικό έργο

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Αυγούστου. Το διδακτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα, το χειμερινό και το εαρινό, των οποίων οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης καθορίζονται από τη Συνέλευση της Σχολής.
2. Το χρονικό διάστημα διδασκαλίας για κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο δεκατρείς (13) πλήρεις εβδομάδες, με ειδικότερο καθορισμό από τη Συνέλευση της Σχολής που γίνεται πριν από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους. Μετά το πέρας της διδασκαλίας κάθε εξαμήνου σπουδών ακολουθεί εξεταστική περίοδος μέγιστης χρονικής διάρκειας τεσσάρων (4) εβδομάδων, κατά την οποία εξετάζονται τα μαθήματα που διδάχθηκαν στο εξάμηνο αυτό. Επιπλέον, κατά το μήνα Σεπτέμβριο κάθε ακαδημαϊκού έτους λαμβάνει χώρα επαναληπτική εξεταστική περίοδος μέγιστης χρονικής διάρκειας τεσσάρων (4) εβδομάδων, κατά την οποία εξετάζονται όλα τα μαθήματα που διδάχθηκαν κατά τα δύο προηγούμενα εξάμηνα του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού έτους.

3. Οι ενεργοί φοιτητές (έως και 12ο εξάμηνο σπουδών) έχουν δικαίωμα να διακόψουν τη φοίτησή τους (αναστολή σπουδών) με έγγραφη αίτησή τους προς την Κοσμητεία της Σχολής, η οποία θα πρέπει απαραίτητως να συνοδεύεται με τα απαραίτητα παραστατικά που θα δικαιολογούν τη διακοπή της φοίτησης. Ανεξάρτητα από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης, η αναστολή φοίτησης αρχίζει να ισχύει από την έναρξη της διδασκαλίας του εξαμήνου που έπεται.
- Η χρονική διάρκεια αναστολής φοίτησης για ένα ακαδημαϊκό έτος ορίζεται από την 1^η Σεπτεμβρίου έως την 31^η Αυγούστου του εκάστοτε ακαδημαϊκού έτους.

ΑΡΘΡΟ 3

Δηλώσεις μαθημάτων χειμερινού και εαρινού εξαμήνου

1. Κατά την έναρξη κάθε εξαμήνου ο φοιτητής υποβάλλει ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων η οποία περιέχει τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών που επιθυμεί να παρακολουθήσει και να εξεταστεί στο συγκεκριμένο εξάμηνο. Οι δηλώσεις μαθημάτων υποβάλλονται εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών, η έναρξη της οποίας ανακοινώνεται από τη γραμματεία, κατόπιν απόφασης της Συνέλευσης της Σχολής. Η δήλωση μαθημάτων λειτουργεί επίσης και ως εγγραφή στο εξάμηνο.
Σε περίπτωση μη υποβολής των ως άνω δηλώσεων η συμμετοχή του φοιτητή στις εξετάσεις αποκλείεται.
2. Χωρίς εκτυπωμένη ή αποθηκευμένη ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής δήλωσης εγγραφής και δήλωσης μαθημάτων ο φοιτητής δεν δικαιούται να επικαλεσθεί στη Γραμματεία της Σχολής την υποβολή δήλωσής του.
3. Για τη συμμετοχή του φοιτητή στην επαναληπτική εξεταστική περίοδο κάθε ακαδημαϊκού έτους (το μήνα Σεπτέμβριο) δεν υποβάλλεται ξεχωριστή δήλωση και ο φοιτητής δικαιούται να εξετασθεί σε όλα τα μαθήματα που είχε επιλέξει με τις δηλώσεις του κατά τα δύο εξάμηνα του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού έτους, εφόσον είχε αποτύχει ή δεν είχε εξετασθεί σε αυτά.
4. Η δήλωση μαθημάτων του φοιτητή υπόκειται στους ακόλουθους κανόνες:
  - α) Ανώτατο όριο του αριθμού μαθημάτων τα οποία μπορεί να δηλώσει ο φοιτητής σε ένα εξάμηνο κανονικής φοίτησης είναι αυτό των οκτώ (8) μαθημάτων.
  - β) Μόνο οι κατά το νόμο επί πτυχίω φοιτητές (9^ο εξάμηνο και άνω) μπορούν να επιλέξουν στο χειμερινό εξάμηνο μαθήματα που το Πρόγραμμα Σπουδών προσφέρει μόνο στο εαρινό εξάμηνο και το αντίστροφο. Οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας μπορούν να δηλώσουν έως δεκατέσσερα (14) μαθήματα.

ΑΡΘΡΟ 4

Κατηγορίες μαθημάτων

Το πρόγραμμα σπουδών της Σχολής Νομικής περιλαμβάνει συνολικά ενενήντα δύο (92) μαθήματα, από τα οποία τριάντα ένα (31) μαθήματα είναι υποχρεωτικά και εξήντα ένα (61) επιλεγόμενα. Τα επιλεγόμενα μαθήματα διακρίνονται περαιτέρω σε μαθήματα υποχρεωτικής και ελεύθερης επιλογής. Από τα συνολικά εξήντα ένα (61) επιλεγόμενα μαθήματα, τριάντα ένα (31) μαθήματα είναι υποχρεωτικής και τριάντα (30) ελεύθερης επιλογής. Τα μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής κατανέμονται ανάλογα με τη συγγένεια του γνωστικού τους αντικειμένου σε πέντε ενότητες: Α) Γενικής Θεωρίας, Ιστορίας και Εκκλησιαστικού Δικαίου, β) Ιδιωτικού Δικαίου, γ) Δημοσίου Δικαίου, δ) Ποινικών Επιστημών και ε) Διεθνών Σπουδών.

Β΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΑΡΘΡΟ 5

Εκπαιδευτικοί στόχοι και μέθοδοι διδασκαλίας

1. Η διδασκαλία αποβλέπει στη θεωρητική και πρακτική εξοικείωση των φοιτητών με τους θεσμούς και τις μεθόδους της νομικής επιστήμης και των επιμέρους κλάδων του δικαίου, στην ισόρροπη ανάπτυξη της εποπτείας του γενικού συστήματος και στη διεισδυτική κατανόηση επιμέρους επιλεγμένων ζητημάτων κάθε γνωστικού αντικειμένου, στην καλλιέργεια της κριτικής τους ικανότητας και στην εμπέδωση των λειτουργιών του δικαίου.
2. Οι διδάσκοντες επιλέγουν για την επίτευξη των παραπάνω σκοπών τον προσφορότερο συνδυασμό μεταξύ των εξής ιδίως εκπαιδευτικών εργαλείων: θεωρητική ανάλυση νομικών θεσμών και ερμηνεία κανόνων, επεξήγηση γενικών αρχών, σκιαγράφηση του γενικού περιγράμματος και επιλογή ειδικών θεμάτων μείζονος σπουδαιότητας, πρακτικές ασκήσεις, μελέτη δικαστικών αποφάσεων, πρωτογενής έρευνα των πηγών στη βιβλιοθήκη και εκτός αυτής, σύνταξη σημειωμάτων σχετικά με τη νομολογία και τη θεωρητική συζήτηση για επιμέρους ζητήματα, συμπλήρωση ερωτηματολογίων, επεξεργασία δικογράφων, συμβατικών κειμένων και άλλων κειμένων της πράξης, εκπόνηση εργασιών, προφορική ανάπτυξη νομικών ζητημάτων, οργάνωση εικονικών δικών.
3. Η διδασκαλία μαθημάτων με αντικείμενο εφαρμοζόμενο στην πράξη συμπεριλαμβάνει την εξάσκηση των φοιτητών στην επίλυση πρακτικών παραδειγμάτων ή/ και υποθέσεων. Η διάρκεια της εξάσκησης θα πρέπει να προσανατολίζεται τουλάχιστον στο ένα τρίτο (1/3) του συνολικού χρόνου διδασκαλίας, κατανέμεται δε κατά την ελεύθερη κρίση του διδάσκοντος.
4. Για τη συμπλήρωση και τον εμπλουτισμό του διδακτικού έργου κάθε Τομέας, μόνος ή σε συνεργασία με άλλους Τομείς ή με εξωπανεπιστημιακούς επιστημονικούς, κοινωνικούς ή επαγγελματικούς φορείς, μπορεί να οργανώνει σεμινάρια χωρίς πιστωτικές μονάδες με σκοπό την καλλιέργεια της ενεργούς συμμετοχής των φοιτητών, της ικανότητας ομαδικής εργασίας, της διαλογικής συζήτησης και άλλων επιστημονικών δεξιοτήτων.

ΑΡΘΡΟ 6

Κατανομή διδασκαλίας

1. Η διδασκαλία των υποχρεωτικών μαθημάτων, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων Εφαρμογών, οργανώνεται με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής μετά από πρόταση των οικείων Τομέων σε δύο (2) ή τρία (3) τμήματα/ κλιμάκια με ίση κατά το δυνατόν κατανομή των φοιτητών με κριτήριο την αλφαβητική σειρά του ονόματός τους. Οι διδάσκοντες επιδιώκουν κατά το δυνατόν την εναρμόνιση της διδασκόμενης ύλης και των μαθησιακών στόχων κάθε μαθήματος μεταξύ των περισσότερων τμημάτων/ κλιμακίων. Σε περίπτωση έλλειψης επαρκούς αριθμού διδασκόντων ή έλλειψης ικανού αριθμού αιθουσών η Συνέλευση της Σχολής μπορεί να αποφασίσει τη διδασκαλία υποχρεωτικών μαθημάτων σε ένα (1) τμήμα / κλιμάκιο.

ΑΡΘΡΟ 7

Συγγράμματα και βοηθήματα

Η Συνέλευση της Σχολής καθορίζει μετά από εισήγηση των Τομέων κατάλογο συγγραμμάτων ή άλλων διδακτικών βοηθημάτων για κάθε μάθημα, τα οποία υποδεικνύονται στους φοιτητές για τη μελέτη και διανέμονται από το Σύστημα ΕΥΔΟΞΟΣ και Κάλλιππος. Κάθε διδάσκων διατηρεί την ευχέρεια να εμπλουτίζει κάθε μάθημα με την υπόδειξη περαιτέρω βιβλιογραφικών και άλλων πηγών.

ΑΡΘΡΟ 8

Συντονισμός διδασκαλίας και διδακτέας ύλης

Η Συνέλευση της Σχολής συνεργάζεται με τους Διευθυντές των Τομέων ή και τους υπευθύνους κάθε μαθήματος, ώστε η διδασκαλία του στα περισσότερα τμήματα / κλιμάκια να εναρμονίζεται κατά το δυνατόν από πλευράς διδασκόμενης ύλης και επιπέδου δυσκολίας, χωρίς να θίγεται η ακαδημαϊκή ελευθερία των διδασκόντων.

Η Συνέλευση της Σχολής καθορίζει μέσω του Οδηγού Σπουδών μετά από εισήγηση των Τομέων τη διδακτέα ύλη κάθε μαθήματος (υποχρεωτικού ή επιλογής) και τις περιοχές εμβάθυνσης στα μαθήματα των Εφαρμογών.

ΑΡΘΡΟ 9

Αξιολόγηση διδασκόντων από τους φοιτητές

Με τη συμπλήρωση της 8^{ης} εβδομάδας διδασκαλίας κάθε εξαμήνου οι φοιτητές δικαιούνται να προβαίνουν σε αξιολόγηση των διδασκόμενων σε αυτούς μαθημάτων και των διδασκόντων προς τον σκοπό της βελτίωσης του επιπέδου των σπουδών. Προς τούτο έχουν στη διάθεσή τους τις οικείες ηλεκτρονικές πλατφόρμες της ΜΟΔΙΠ και της Σχολής, όπως αυτές εκάστοτε λειτουργούν.

Γ ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

ΑΡΘΡΟ 10

Αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών

1. Η αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών γίνεται από τους διδάσκοντες του εκάστοτε μαθήματος.
2. Ο διδάσκων μπορεί να οργανώσει κατά την κρίση του γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή και να στηριχθεί σε εργασίες που ανατίθενται κατά την έναρξη του εξαμήνου και ολοκληρώνονται από τους φοιτητές μέχρι τη λήξη του.
3. Οι διδάσκοντες, μετά από έλεγχο κάθε περίπτωσης από την Κοσμητεία της Σχολής, λαμβάνουν μέριμνα για την προφορική εξέταση φοιτητών με ειδικές ανάγκες.

ΑΡΘΡΟ 11

Διεξαγωγή των εξετάσεων

1. Οι εξετάσεις διενεργούνται αποκλειστικά μετά το πέρας της περιόδου διδασκαλίας του χειμερινού ή του εαρινού εξαμήνου για τα μαθήματα που διδάχθηκαν αντίστοιχα στα εξάμηνα αυτά, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παράγραφο 2 του παρόντος. Οι φοιτητές δικαιούνται επιπλέον να εξετασθούν στα δηλωθέντα εκ μέρους τους μαθήματα και των δύο εξαμήνων πριν από την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου, εντός του μηνός Σεπτεμβρίου.
2. Αν φοιτητής αποτύχει τρεις φορές σε ένα μάθημα, εξετάζεται κατόπιν αίτησής του και απόφασης του Κοσμήτορα, γραπτά ή προφορικά, από τριμελή επιτροπή Καθηγητών της Σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον Κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων. Σε περίπτωση αποτυχίας, ο φοιτητής συνεχίζει ή όχι τη φοίτησή του σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον Οργανισμό του ιδρύματος, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μέγιστος αριθμός επαναλήψεων της εξέτασης σε ένα μάθημα.
3. Ειδικά για τις γραπτές εξετάσεις τηρούνται υποχρεωτικά οι ακόλουθοι κανόνες:
  - α) Η γραπτή εξέταση κάθε μαθήματος διαρκεί δύο (2) ώρες, εκτός αν αποφασίσει άλλως ο αρμόδιος τομέας.
  - β) Η Γραμματεία της Σχολής οφείλει να αναρτά εγκαίρως στη οικεία ιστοσελίδα το ενιαίο πρόγραμμα των γραπτών εξετάσεων του εξαμήνου, το οποίο πρέπει να περιέχει, για κάθε μάθημα, την ημέρα διεξαγωγής της εξέτασης, τα χρονικά όρια έναρξης και λήξης της για καθένα από τα κλιμάκια, στα οποία κατανέμονται ενδεχομένως οι φοιτητές, και τις αίθουσες στις οποίες θα λάβει χώρα η εξέταση.
  - γ) Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή στις εξετάσεις φοιτητών που δεν έχουν προσηκόντως δηλώσει το εξεταζόμενο μάθημα στις δηλώσεις μαθημάτων, κατά το άρθρο 3, παράγραφο 1 του παρόντος. Κάθε εξεταζόμενος φοιτητής οφείλει, πριν από την προσέλευσή του στην εξέταση του εκάστοτε μαθήματος, να έχει ελέγξει ότι έχει δηλώσει το μάθημα που επιθυμεί να εξεταστεί.
  - δ) Οι καθορισμένοι επιτηρητές ελέγχουν το επίσημο παραστατικό της Σχολής που αποδεικνύει τη φοιτητική ιδιότητα και πιστοποιεί την ταυτότητα του εξεταζομένου. Επιπλέον φροντίζουν ώστε να μην εξέρχεται ή αποχωρεί κανείς από την αίθουσα εξετάσεων πριν από την πάροδο τριάντα λεπτών (30') από τη διανομή των θεμάτων.
  - ε) Οι διδάσκοντες καθορίζουν τον τόπο και τον χρόνο για την επίδειξη των γραπτών στους ενδιαφερομένους φοιτητές, αμέσως μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων. Τα γραπτά των φοιτητών φυλάσσονται με ευθύνη του διδάσκοντος για ένα έτος από τη διενέργεια της εξέτασης και μετά καταστρέφονται.

ΑΡΘΡΟ 12

Βαθμολογία

1. Οι διδάσκοντες οφείλουν να παραδίδουν στην Γραμματεία της Σχολής τα αποτελέσματα των τελικών εξετάσεων, γραπτών και προφορικών, ενιαία στον ίδιο πίνακα, για κάθε μάθημα ή σεμινάριο, το αργότερο εντός τριάντα (30) ημερών από την ημέρα διεξαγωγής της εξέτασης.
2. Σε όλα τα μαθήματα και σεμινάρια του Προγράμματος Σπουδών το αποτέλεσμα του ελέγχου των γνώσεων του φοιτητή εκφράζεται αριθμητικά με βαθμούς από μηδέν (0) έως δέκα (10), χωρίς την χρήση κλασματικού μέρους. Στους πίνακες των αποτελεσμάτων η αποτυχία σημειώνεται με βαθμούς από μηδέν (0) έως τέσσερα (4) και η επιτυχία με βαθμούς από πέντε (5) έως δέκα (10).
3. Κατά τη βαθμολόγηση από τους διδάσκοντες δεν λαμβάνεται υπόψη αίτημα του φοιτητή να καταχωρηθεί ως αποτυχών σε περίπτωση που δεν επιτύχει την επιθυμητή γι' αυτόν βαθμολογία.
4. Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα από το Ε' εξάμηνο σπουδών και μετά, να ζητήσουν αναβαθμολόγηση το πολύ σε έξι υποχρεωτικά ή επιλεγόμενα μαθήματα. Μπορούν να ζητήσουν αναβαθμολόγηση μια φορά για κάθε μάθημα. Εάν ο φοιτητής προσέλθει να εξετασθεί στο δηλωθέν προς αναβαθμολόγηση μάθημα, ισχύει εφεξής ο βαθμός που λαμβάνει, ανεξαρτήτως εάν είναι υψηλότερος από τον προηγούμενο βαθμό.

ΑΡΘΡΟ 13

Αναγνώρισεις εξαμήνων & Μαθημάτων

1. Είναι δυνατή η αναγνώριση εξαμήνων μόνο σε φοιτητές που προέρχονται από Νομική Σχολή της ημεδαπής και έχουν ήδη αναγνωρίσει μαθήματα, κατόπιν αίτησής τους προς τη Γραμματεία της Σχολής. Το αίτημα για την αναγνώριση έτους θα πρέπει να έχει υποβληθεί από τον ενδιαφερόμενο εντός δύο ετών από την ημερομηνία εγγραφής στη Σχολή.
2. Οι φοιτητές δύνανται να αναγνωρίσουν μαθήματα (υποχρεωτικά και επιλογής) του προγράμματος σπουδών της Σχολής, με βαθμό και πιστωτικές μονάδες (ECTS) αντίστοιχες του προγράμματος σπουδών της Σχολής, επί των οποίων έχουν επιτυχώς εξετασθεί σε ομοειδή ή μη Σχολή της ημεδαπής, εφόσον η ύλη τους συμπίπτει με την ύλη μαθημάτων της Σχολής. Τα ως άνω ισχύουν και για όσους έχουν εισαχθεί με κατατακτήριες εξετάσεις, στους οποίους αναγνωρίζονται αυτοδίκαια οι βαθμοί και οι πιστωτικές μονάδες των μαθημάτων στα οποία εξετάστηκαν με επιτυχία στις κατατακτήριες εξετάσεις.
3. Η αναγνώριση μαθημάτων στις περιπτώσεις των ανωτέρω παραγράφων πραγματοποιείται με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής μετά από εισήγηση του αρμόδιου Τομέα στον οποίο ο ενδιαφερόμενος φοιτητής υποβάλλει σχετική αίτηση.
4. Οι φοιτητές οι οποίοι μετακινήθηκαν για σπουδές σε Συνεργαζόμενα Ιδρύματα του εξωτερικού στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, δύνανται να αναγνωρίσουν όλα τα μαθήματα από το Πανεπιστήμιο Υποδοχής, τα οποία έχουν δηλώσει και στα οποία έχουν εξεταστεί με επιτυχία, εφόσον η ύλη τους αντιστοιχεί στην ύλη μαθημάτων της Σχολής. Τα μαθήματα αυτά αναγνωρίζονται από τον διδάσκοντα Καθηγητή του μαθήματος ως αντίστοιχα με
  - υποχρεωτικά μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών (ΥΠΟ),
  - υποχρεωτικής Επιλογής μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών (ΥΕ), ή
  - ελεύθερης Επιλογής μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών (ΕΕ).

Ο κωδικός, ο τίτλος και οι ECTS θα ταυτίζονται με αυτά του τρέχοντος Προγράμματος Σπουδών της Σχολής. Η αντιστοιχία των μαθημάτων του Πανεπιστημίου Υποδοχής με τα

μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών της Σχολής στη Συμφωνία Μάθησης (Learning Agreement), γίνεται με αποκλειστική ευθύνη του φοιτητή και υπογραφή του ακαδημαϊκού υπευθύνου. Οι φοιτητές δύνανται να αναγνωρίζουν έως και 4 μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ) εκτός Προγράμματος Σπουδών. Οι τίτλοι των ως άνω μαθημάτων θα αποδίδονται με τον γενικό τίτλο “ERASMUS 1,2,3,4” και οι 4 (ECTS) πιστωτικές μονάδες, όσες δηλαδή έχουν και τα ελεύθερης επιλογής μαθήματα του τρέχοντος προγράμματος σπουδών της Σχολής. Δεν αναγνωρίζονται μαθήματα που έχουν περιεχόμενο προδήλως άλλο από νομικό, μαθήματα εκμάθησης γλώσσας ή νομικής ορολογίας.

Σε περίπτωση κατά την οποία ο φοιτητής διδάχθηκε μάθημα του προγράμματος σπουδών της Σχολής στο εξωτερικό, όμως σημαντικό τμήμα της ύλης του μαθήματος δεν περιελήφθη στην ύλη που διδάχθηκε και εξετάστηκε στο Πανεπιστήμιο Υποδοχής, μπορεί να επιλέξει: α) είτε να αναγνωρισθεί από τον Ακαδημαϊκό Υπεύθυνο ως μάθημα ERASMUS ελεύθερης επιλογής (ΕΕ) εκτός Προγράμματος Σπουδών, β) είτε να εξετασθεί συμπληρωματικά στο υπόλοιπο της ύλης και να συμψηφισθεί ο βαθμός με εκείνον της αλλοδαπής και το μάθημα να αναγνωρισθεί ως μάθημα του προγράμματος σπουδών της Σχολής (ΥΠΟ, ΥΕ, ΕΕ), πάντα κατά τη κρίση του διδάσκοντος Καθηγητή. Σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η αναβαθμολόγηση των αναγνωρισμένων μαθημάτων στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS+. Δίνεται η δυνατότητα στον φοιτητή ο οποίος δεν επιθυμεί να αναγνωρίσει όλα τα μαθήματα στα οποία επιτυχώς εξετάσθηκε στο ξένο Πανεπιστήμιο Υποδοχής, να επιλέξει ποιο από αυτά επιθυμεί να αναγνωρισθεί καταθέτοντας σχετική υπεύθυνη δήλωση στη Γραμματεία της Σχολής.

Η διαδικασία αναγνώρισης είναι η εξής: Για κάθε μάθημα που συμπεριλαμβάνεται στο Πρόγραμμα Σπουδών της Νομικής, η αναγνώριση γίνεται από τον Καθηγητή που διδάσκει το μάθημα, αφού του προσκομίσει ο φοιτητής την σχετική ύλη που διδάχθηκε στο Πανεπιστήμιο Υποδοχής. Ο καθηγητής θέτει στο πιστοποιητικό σπουδών τον τίτλο του μαθήματος, τις πιστωτικές μονάδες, τον βαθμό καθώς και τη μονογραφή του δίπλα στον βαθμό. Για την αναγνώριση των μαθημάτων ελεύθερης επιλογής ERASMUS, αρμόδιοι είναι οι Ακαδημαϊκοί Υπεύθυνοι, οι οποίοι πρέπει να ακολουθήσουν την ίδια διαδικασία. Για τα διατομεακά μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών της Σχολής, απαιτείται η υπογραφή του διδάσκοντος Καθηγητή κάθε Τομέα στον οποίο ανήκει το μάθημα και ο φοιτητής δηλώνει στο πιστοποιητικό αναγνώρισης σπουδών τον Τομέα στον οποίο θα καταχωρισθεί το αναγνωρισμένο μάθημα. Το συμπληρωμένο πιστοποιητικό αναγνώρισης υπογράφεται από τον Ακαδημαϊκό Υπεύθυνο και από τον Γραμματέα της Σχολής. Τέλος, αφού καταχωρισθούν οι βαθμοί από τη Γραμματεία, το πιστοποιητικό αναγνώρισης σπουδών διαβιβάζεται από τον φοιτητή στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σχέσεων του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Δ΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

ΑΡΘΡΟ 14

Γενικές αρχές

Η Κοινότητα των Μελών της Νομικής Σχολής λειτουργεί στη βάση των αρχών της ακαδημαϊκής ελευθερίας, ευπρέπειας, εντιμότητας, συνέπειας και αλληλοσεβασμού. Τόσο τα μέλη ΔΕΠ όσο και οι φοιτητές μεριμνούν για τη διαρκή τήρηση των αρχών αυτών καθώς και την εν γένει επίδειξη ακαδημαϊκού ήθους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ανταποκρινόμενοι στα υψηλά πρότυπα και την παράδοση της Σχολής.

ΑΡΘΡΟ 15

Ακαδημαϊκή ελευθερία των διδασκόντων

Τα μέλη ΔΕΠ απολαμβάνουν εκ του νόμου πλήρη ακαδημαϊκή ανεξαρτησία και ελευθερία έκφρασης και διακίνησης ιδεών κατά την άσκηση του διδακτικού και ερευνητικού τους έργου, σεβόμενα τις αρχές της αντικειμενικότητας, διαφάνειας και σεβασμού της διαφορετικής άποψης. Οι απόψεις που διατυπώνονται αποτελούν τη βάση διαλόγου και σε καμία περίπτωση δεν δικαιολογούν αντιδράσεις πέραν των ορίων της ακαδημαϊκής ευπρέπειας.

Την ίδια ελευθερία απολαμβάνουν οι επισκέπτες καθηγητές, ομιλητές και άλλα πρόσωπα στα οποία έχουν ανατεθεί διδακτικά καθήκοντα.

ΑΡΘΡΟ 16

Δικαίωμα στη γνώση και ελεύθερη έκφραση των φοιτητών

Στο πλαίσιο του δικαιώματος στη γνώση, οι φοιτητές απολαμβάνουν πλήρους ελευθερίας έκφρασης, διατύπωσης απόψεων και διακίνησης ιδεών, σεβόμενοι τις αρχές της αντικειμενικότητας, διαφάνειας και σεβασμού της διαφορετικής άποψης. Η άσκηση της ελευθερίας αυτής δεν πρέπει να θίγει ή να παρακωλύει το διδακτικό έργο.

ΑΡΘΡΟ 17

Δικαίωμα πληροφόρησης των φοιτητών

Οι φοιτητές δικαιούνται ενημέρωσης σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών, τους στόχους αυτού, το περιεχόμενο των υποχρεωτικών μαθημάτων και των μαθημάτων επιλογής, και εν γένει την οργάνωση της διδακτικής και εξεταστικής διαδικασίας. Μπορούν δε μέσω των νομίμων εκπροσώπων τους να παρίστανται στα συλλογικά όργανα και να υποβάλλουν προτάσεις, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις οικείες διατάξεις. Επιπροσθέτως, οι Διευθυντές των επιμέρους Τομέων δέχονται τους εκπροσώπους των φοιτητών σε ακρόαση, τουλάχιστον μία φορά το μήνα, για την αντιμετώπιση ή αποσαφήνιση συγκεκριμένων ζητημάτων.

Άρθρο 18

Ακαδημαϊκή ευπρέπεια

1. Η Κοινότητα της Νομικής Σχολής Αθηνών θεωρεί ύψιστη προτεραιότητά της την εξασφάλιση και διατήρηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος εκπαίδευσης, έρευνας και εργασίας για τους διδάσκοντες, του φοιτητές και το διοικητικό προσωπικό, μη ανεχόμενη οποιαδήποτε μορφή βίας, διακριτικής μεταχείρισης ή παρενόχλησης.
2. Απαγορεύεται η άσκηση κάθε μορφής λεκτικής ή φυσικής βίας ή απειλή τέτοιων πράξεων μεταξύ των Μελών της Κοινότητας της Νομικής Σχολής, ή υποκινούμενη από Μέλη της Σχολής. Απαγορεύεται επίσης κάθε μορφή ανεπιθύμητης προφορικής, μη προφορικής ή φυσικής συμπεριφοράς παρενόχλησης με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, και ιδίως τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, ταπεινωτικού, εξευτελιστικού ή επιθετικού περιβάλλοντος ή πράξεις εκφοβισμού.
3. Απαγορεύεται κάθε μορφή διακριτικής μεταχείρισης μεταξύ των Μελών της Κοινότητας της Νομικής Σχολής, για λόγους σχετικούς με το φύλο, την καταγωγή, τη σεξουαλική κλίση, τις πολιτικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις ή την κατάσταση υγείας ενός προσώπου.
4. Απαγορεύεται η καταστροφή, φθορά, η μετακίνηση ή εν γένει χρησιμοποίηση, χωρίς άδεια των αρμοδίων οργάνων, του τεχνολογικού και λοιπού εξοπλισμού της Βιβλιοθήκης της Σχολής, των αιθουσών διδασκαλίας, των κτιριακών εγκαταστάσεων, υποδομών ή άλλης περιουσίας του Πανεπιστημίου καθώς και η παρεμπόδιση της λειτουργίας της Σχολής και των υπηρεσιών της.

5. Η τέλεση παρανόμων πράξεων από τις προβλεπόμενες στις παρ. 2 έως 4 του παρόντος άρθρου επισύρει, πέραν των λοιπών ποινικών ή άλλων κυρώσεων και τις εκάστοτε ισχύουσες πειθαρχικές συνέπειες.

ΑΡΘΡΟ 19

Ακαδημαϊκή Ακεραιότητα

1. Η Κοινότητα της Νομικής Σχολής αποδοκιμάζει κάθε προσβολή της ακαδημαϊκής και ερευνητικής ακεραιότητας, ιδίως με τη μορφή προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας, επινόησης ανακριβών ή ανυπόστατων δεδομένων ή πληροφοριών (fake data) ή χρήσης μέσων ή μεθόδων που παραβιάζουν το αδιάβλητο των εξετάσεων.
2. Προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας θεωρείται η ολική ή μερική αναπαραγωγή του έργου άλλου προσώπου, η παράφραση κειμένου, η χρήση αποσπασμάτων χωρίς την παραπομπή των πηγών ή η παρουσίαση του έργου κάποιου άλλου ως προσωπικού του γράφοντος.
3. Η παραβίαση με οποιοδήποτε μέσο του αδιάβλητου των εξετάσεων ή εν γένει της αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών, όπως χρήση τηλεφωνικών ή ηλεκτρονικών συσκευών, αντιγραφή, κ.ά. συνιστά ουσιώδη προσβολή της ακαδημαϊκής ακεραιότητας.
4. Η παραβίαση των απαγορεύσεων του παρόντος άρθρου επισείουν, πέραν των λοιπών ποινικών ή άλλων κυρώσεων και τις εκάστοτε ισχύουσες πειθαρχικές συνέπειες.

ΑΡΘΡΟ 20

Ακαδημαϊκή Συνέπεια

1. Οι διδάσκοντες επιδεικνύουν ακαδημαϊκή συνέπεια κατά την εκτέλεση του διδακτικού τους έργου αλλά και των ανατεθειμένων σε αυτούς διοικητικών καθηκόντων. Ιδίως, τηρούν το δημοσιευμένο πρόγραμμα σπουδών, ως προς την έναρξη, τη λήξη του και τις ημέρες και ώρες διδασκαλίας. Παράλειψη των εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας δεν επιτρέπεται. Σε περίπτωση δε ματαίωσης ή άλλου ανυπέβλητου κωλύματος χωρεί αναπλήρωση. Ομοίως, οι διδάσκοντες επιδεικνύουν τη δέουσα συνέπεια ως προς την τήρηση των ανακοινωμένων ωρών ακρόασης και τη διεξαγωγή της εξεταστικής διαδικασίας σύμφωνα με το πρόγραμμα της Σχολής.
2. Οι φοιτητές οφείλουν να είναι συνεπείς και εμπρόθεσμοι ως προς την υποβολή των δηλώσεών τους, την έγκαιρη προσέλευσή τους στο μάθημα και την εξεταστική διαδικασία, καθώς και να απέχουν από οποιασδήποτε μορφής διατάραξη της εκπαιδευτικής ή εξεταστικής διαδικασίας.

4.2 Λήψη πτυχίου και υπολογισμός βαθμού πτυχίου με πιστωτικές μονάδες (ECTS)

- Για τη λήψη του πτυχίου της Νομικής απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε τουλάχιστον σαράντα ένα (41) μαθήματα, δηλαδή τριάντα ένα (31) υποχρεωτικά, έξι (6) υποχρεωτικής επιλογής και τέσσερα (4) τουλάχιστον οποιαδήποτε επιλεγόμενα μαθήματα. Σημειώνεται ότι ως υποχρεωτικά μαθήματα χαρακτηρίζονται τα μαθήματα, των οποίων η παρακολούθηση και η επιτυχής εξέταση θεωρείται απαραίτητη για τη λήψη πτυχίου από όλους τους φοιτητές της Νομικής. Η παρακολούθηση των παραδόσεων της θεωρίας των μαθημάτων αποτελεί ακαδημαϊκή μόνο υποχρέωση του φοιτητή, δηλαδή δεν είναι υποχρεωτική και δεν

τηρείται αναγκαίως σύστημα καταχωρίσεων απουσιών. Παρ' όλα αυτά, η συστηματική παρακολούθηση των παραδόσεων είναι απόλυτα ενδεδειγμένη για τη σωστή θεωρητική κατάρτιση του φοιτητή. Μόνο η άμεση επαφή με τον διδάσκοντα μπορεί να οδηγήσει στην ακριβή γνώση του αντικειμένου κάθε μαθήματος.

Από τις πέντε ενότητες, στις οποίες κατανέμονται τα μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής, ο φοιτητής οφείλει να επιλέξει ένα (1) τουλάχιστον μάθημα από κάθε μία, εκτός από την Ενότητα Ιδιωτικού Δικαίου, από την οποία ο φοιτητής οφείλει να επιλέξει δύο (2) τουλάχιστον μαθήματα. Τα τέσσερα (4) επιλεγόμενα μαθήματα που απομένουν, ο φοιτητής μπορεί να τα επιλέξει από τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής και από τα υπόλοιπα μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής, τα οποία δεν επελέγησαν.

Όσοι φοιτητές πληρούν τις προϋποθέσεις για την λήψη πτυχίου και δεν έχουν καταθέσει αίτηση ορκωμοσίας, θα ανακηρύσσονται πτυχιούχοι αυτόματα από τη Γραμματεία της Σχολής και στον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου τους θα λαμβάνονται υπόψη οι βαθμοί όλων των επιλεγόμενων μαθημάτων.

Επίσης όσοι φοιτητές επιθυμούν να εξετασθούν σε περισσότερα επιλεγόμενα μαθήματα από τα ελάχιστα που απαιτούνται για την λήψη του πτυχίου (10), θα πρέπει να το κάνουν μέχρι να συμπληρώσουν τις προϋποθέσεις για τη λήψη του πτυχίου.

- Ο υπολογισμός του βαθμού πτυχίου για όσους ανακηρυχθούν πτυχιούχοι από 01.09.2021 και έπειτα,, σύμφωνα με νέα απόφαση της Συνέλευσης (συνεδρία 15.01.2020) και της Κοσμητείας της Σχολής (συνεδρία 23.01.2020), θα υπολογίζεται βάσει των πιστωτικών μονάδων και του βαθμού κάθε μαθήματος.

Ως εκ τούτου, για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου θα ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία (Απόφαση Συγκλήτου 4.8.2020) :

- Θα λαμβάνονται υπόψη οι πιστωτικές μονάδες (ECTS) του κάθε μαθήματος, καθώς και ο βαθμός του.
- Στη συνέχεια, **θα πολλαπλασιάζεται ο βαθμός** του κάθε μαθήματος με τις αντίστοιχες **πιστωτικές μονάδες (ECTS)** :

π.χ. Κληρονομικό Δίκαιο (ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 6 & ΒΑΘΜΟΣ: 10

$$6 \times 10 = \mathbf{60} \text{ (γινόμενο)}$$

π.χ. Γενικό Ενοχικό Δίκαιο (ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS):8 & ΒΑΘΜΟΣ: 7

$$8 \times 7 = \mathbf{56} \text{ (γινόμενο)}$$

- Τέλος,

α) **αθροίζονται** όλα τα γινόμενα

β) **αθροίζονται** οι *πιστωτικές μονάδες (ECTS)* όλων των μαθημάτων που έχουν βαθμό

γ) **διαίρεται** το άθροισμα των γινομένων (ΔΙΑΙΡΕΤΕΟΣ) με το άθροισμα των πιστωτικών μονάδων (ΔΙΑΙΡΕΤΗΣ).

Το ηλίκο της διαίρεσης είναι ο βαθμός του πτυχίου.

4.3 Λήψη πτυχίου για φοιτητές που κατατάσσονται σε εξάμηνο σπουδών από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.

Οι φοιτητές που κατατάσσονται στο Β' εξάμηνο σπουδών, οφείλουν να εξεταστούν επιτυχώς:

- α) στα υποχρεωτικά μαθήματα των Β', Γ', Δ', Ε', ΣΤ', Ζ' και Η' εξαμήνων σπουδών,
- β) σε έξι (6) μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής (δύο από την ενότητα Ιδιωτικού Δικαίου και ένα από τις υπόλοιπες ενότητες) και
- γ) σε δύο (2) μαθήματα ελεύθερης επιλογής.

Οι φοιτητές που κατατάσσονται στο Γ' εξάμηνο σπουδών, οφείλουν να εξεταστούν επιτυχώς:

- α) στα υποχρεωτικά μαθήματα των Γ', Δ', Ε', ΣΤ', Ζ' και Η' εξαμήνων σπουδών
- β) σε πέντε (5) μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής (ένα από κάθε ενότητα)
- γ) σε δύο (2) οποιαδήποτε επιλεγόμενα μαθήματα

Οι φοιτητές που κατατάσσονται στο Δ' εξάμηνο σπουδών, οφείλουν να εξεταστούν επιτυχώς:

- α) στα υποχρεωτικά μαθήματα των Δ', Ε', ΣΤ', Ζ' και Η' εξαμήνων σπουδών
- β) σε τέσσερα (4) μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής (από διαφορετική ενότητα) και
- γ) σε δύο (2) οποιαδήποτε επιλεγόμενα μαθήματα.

Οι φοιτητές που κατατάσσονται στο Ε' εξάμηνο σπουδών, οφείλουν να εξεταστούν επιτυχώς:

- α) στα υποχρεωτικά μαθήματα των Ε', ΣΤ', Ζ', και Η' εξαμήνων σπουδών
- β) σε τρία (3) μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής (από διαφορετική ενότητα) και
- γ) σε δύο (2) οποιαδήποτε επιλεγόμενα μαθήματα

Οι φοιτητές που κατατάσσονται στο ΣΤ' εξάμηνο σπουδών, οφείλουν να εξεταστούν επιτυχώς:

- α) στα υποχρεωτικά μαθήματα των ΣΤ', Ζ' και Η' εξαμήνων σπουδών
- β) σε δύο (2) μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής (από διαφορετική ενότητα) και
- γ) σε δύο (2) οποιαδήποτε επιλεγόμενα μαθήματα

Οι φοιτητές που κατατάσσονται στο Ζ' εξάμηνο σπουδών, οφείλουν να εξεταστούν επιτυχώς:

- α) στα υποχρεωτικά μαθήματα των Ζ' και Η' εξαμήνων σπουδών
- β) σε ένα (1) υποχρεωτικής επιλογής μάθημα και
- γ) σε δύο (2) οποιαδήποτε επιλεγόμενα μαθήματα

Οι φοιτητές που κατατάσσονται στο Η' εξάμηνο σπουδών, οφείλουν να εξεταστούν επιτυχώς:

- α) στα υποχρεωτικά μαθήματα του Η' εξαμήνου σπουδών και
- β) σε δύο (2) οποιαδήποτε επιλεγόμενα μαθήματα.

Στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών προτείνεται μια ορθολογική σειρά παρακολούθησης των μαθημάτων κατά εξάμηνο. Η ακριβής τήρηση της σειράς των μαθημάτων δεν είναι υποχρεωτική, αλλά σημαντικές αποκλίσεις από αυτή ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στην ομαλή συνέχεια των μαθημάτων, με συνέπεια οι φοιτητές να αντιμετωπίσουν δυσκολίες. Πρέπει να τονιστεί πάντως ότι το ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων και φροντιστηριακών ασκήσεων και σεμιναρίων, καθώς και το πρόγραμμα εξετάσεων, καταρτίζεται με βάση το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών και ανακοινώνεται στους φοιτητές κατά την έναρξη του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου.

Στους φοιτητές συνιστάται να εγγράφονται στα μαθήματα κατά το δυνατόν σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, κυρίως όσον αφορά στα υποχρεωτικά μαθήματα. Φοιτητές που έχουν καθυστερήσει στις σπουδές τους, σε σχέση με το ενδεικτικό πρόγραμμα, προτείνεται να επιλέγουν μαθήματα που εμφανίζονται σε προηγούμενα εξάμηνα στο ενδεικτικό πρόγραμμα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την συμμετοχή σε εξέταση μαθήματος είναι η προηγούμενη δήλωσή του. Οι δηλώσεις μαθημάτων γίνονται μόνο ηλεκτρονικά, δύο φορές το χρόνο μία για κάθε εξάμηνο σπουδών.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών που ισχύει το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 στη Νομική Σχολή.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2020 - 2021**

Α' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΚΤ/ ΦΡΟΝΕΣ	ΔΙΑΔ. ΜΟΝ	ECTS	ΕΝΟΤΗΤΑ /ΤΟΜΕΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2000	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3/1	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2001	ΕΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2002	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	5/2	6	8	Α΄ ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2003	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3/1	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2057	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	2	3	4	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2058	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	2	3	4	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2059	ΓΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Β' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΚΤ/ ΦΡΟΡΕΣ	ΔΙΑ- ΜΟΝ	ECTS	ΕΝΟΤΗΤΑ /ΤΟΜΕΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2004	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Α΄ ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2005	ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2006	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	7	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2007	ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2060	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΑ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2061	ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Γ' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΚΤ/ ΦΡΩΡΕΣ	ΔΙΑ- ΜΟΝ.	ECTS	ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΜΕΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2008	ΕΜ ΠΡΑΓΜ ΑΤΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/2	5	6	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2009	ΓΕΝΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2010	ΕΙΔΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2011	ΕΜ ΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι (ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ - ΔΙΚΑΙΟ ΑΕΙΟΓΡΑΦΩΝ)	4/2	5	7	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ06	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ08	ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ12	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Α' ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ17	ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ18	ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ28	ΡΩΜΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΕΡΑ05	INTERNATIONAL INVESTMENT LAW	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Δ' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΑΔΚΤ/ ΦΡΟΡΕΣ	ΔΙΑ. ΜΟΝ	ECTS	ΕΝΟΤΗΤΑ /ΤΟΜΕΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2012	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2013	ΕΙΔΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Α'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2014	ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	5/1	5	7	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2015	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ Ι	4/2	5	7	Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ31	ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ:Α'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ:ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ,ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ03	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ:Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ 10	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ:ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ:ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ,ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ19	ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ:ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ20	ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ :ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2064	ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	2	3	4	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2066	ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2102	ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΕΡΑ 06	INTERNATIONAL BUSINESS TRANSACTIONS	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Ε' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΚΤ/ ΦΡΟΡΕΣ	ΔΙΑ- ΜΟΝ	ECTS	ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΜΕΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2016	ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ	5/2	6	8	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2017	ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2018	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ	4/1	4	5	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2019	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ (ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ)	4/1	4	6	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ07	ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ - ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ21	ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ : ΔΗΜΟΣΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ27	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2070	ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2114	ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	2	3	4	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2067	ΕΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2098	ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ	2	3	4	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΕΡΑ 09	INTERNATIONAL TELECOMMUNICATIONS LAW	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΣΤ' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΑΚΤ/ΦΡΟΡΕΣ	ΔΙΑΜΟΝ	ECTS	ΤΟΜΕΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2021	ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2022	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2023	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ ΙΙ	4/1	4	6	Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2112	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙΙ (ΔΙΚΑΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ)	4/1	4	6	Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ02	ΝΑΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ:Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ :ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ13	ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ:Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ :ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ14	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ - ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ - ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ:Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ :ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ15	ΔΙΚΑΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ : ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ22	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ Ε.Ε.	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ :ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ29	ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ:ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ : ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ30	ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ:ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ -ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ :ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ -ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2071	ΔΙΚΑΙΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2073	ΙΑΤΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ /Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2074	ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΕΝΑΕΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ /ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ -Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2105	ΔΙΚΑΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	2	3	4	Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΕΡΑ08	BUSINESS ACQUISITIONS AND MERGERS	2	3	4	Β'ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Ζ' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΑΔΚΤ/ ΦΡΩΡΕΣ	ΔΙΑ- ΜΟΝ	ECTS	ΤΟΜΕΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2024	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3/1	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2025	ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ	5/1	5	7	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2026	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2027	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	6	6	8	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ04	ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ11	ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ16	ΕΙΔΙΚΟ ΠΟΝΙΚΟ ΙΝΟΜΟΙ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ23	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΒΟΔΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ24	ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2078	ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2079	ΔΙΑΤΗΣΙΑ-ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ (ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ) ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2080	ΕΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ	2	3	4	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2085	ΣΕΜ ΠΝΑΡΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2115	ΣΕΜ ΠΝΑΡΙΟ Β' ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2116	ΣΕΜ ΠΝΑΡΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	2	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Η' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΑΔΑΚΤ/ ΏΡΕΣ	ΔΙΑ. Μ.Ο. N	ECTS	ΤΟΜΕΑΣ	ΧΑΡΑΚΤ/ΕΜΟΣ
2028	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	6	6	8	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2029	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	3/1	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2030	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ-ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	6	6	8	ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ05	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ09	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ26	ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ2095	ΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΚΗ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ32	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2081	ΣΕΜ ΠΝΑΡΙΟ ΑΕΤΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2	3	4	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2086	ΣΕΜ ΠΝΑΡΙΟ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	2	3	4	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2106	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2107	ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2087	ΣΕΜ ΠΝΑΡΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2099	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ – ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
6.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ
Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
Υποχρεωτικά Μαθήματα
Ιστορία του Δικαίου – κωδ. 2000

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Ελ. Παπαγιάννη, Αθ. Δημοπούλου

Β΄ κλιμ.: Ελ. Παπαγιάννη, Ανδρ. Χέλμης

Περιεχόμενο:

Ανάπτυξη θεμελιωδών ζητημάτων του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου από τις έννομες τάξεις της ελληνικής αρχαιότητας, της ρωμαϊκής περιόδου, του Βυζαντίου και των νεότερων χρόνων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητή/τρια θα είναι σε θέση να:

- Έχει μία ολοκληρωμένη εικόνα της ιστορικής εξέλιξης του δικαίου και γνωρίζει τα βασικά στοιχεία για τις έννομες τάξεις που διαμορφώθηκαν ιστορικά από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας.
- Γνωρίζει ποιες είναι οι βασικές πηγές για την έρευνα και γνώση του ισχύοντος δικαίου σε κάθε εξεταζόμενη περίοδο.
- Αντιλαμβάνεται τις βασικές διακρίσεις του δημοσίου, αστικού και ποινικού δικαίου κατά τη διαχρονική τους εξέλιξη.
- Γνωρίζει τα βασικά πολιτειακά σχήματα που διαμορφώθηκαν στην αρχαία Ελλάδα, Ρώμη, Βυζάντιο και Μεταβυζαντινή περίοδο και τα αντίστοιχα συστήματα απονομής δικαιοσύνης.
- Αποκτήσει βασικές ιστορικές γνώσεις για την γένεση και διαμόρφωση της νομικής επιστήμης στη Ρώμη.
- Έλθει σε επαφή με βασικά στοιχεία ιδιωτικού δικαίου για τις εξεταζόμενες ιστορικές περιόδους, όπως για το οικογενειακό και κληρονομικό δίκαιο, τις συμβάσεις και εμπράγματα δικαιώματα, για τη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης, την διάκριση των εγκλημάτων και τις ποινές τους, για τη νομική αντιμετώπιση των γυναικών και ανηλίκων.
- Κατανοήσει ότι το σύγχρονο δίκαιο αποτελεί προϊόν μίας μακράς ιστορικής εξέλιξης και συμβολής περισσότερων πολιτισμών.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στην Ιστορία του Δικαίου. Στόχο του μαθήματος αποτελεί η συνολική παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης του συγχρόνου δικαίου. Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των σπουδαστών στην κατανόηση της γένεσης και ιστορικής εξέλιξης του δικαίου, από τους αρχαίους χρόνους έως τους νεότερους. Το μάθημα εξετάζει τους βασικούς νομικούς θεσμούς που ίσχυαν τον ελλαδικό χώρο και την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου κατά τους αρχαϊκούς, κλασικούς, ελληνιστικούς χρόνους, τη ρωμαϊκή, βυζαντινή, μεταβυζαντινή περίοδο, έως τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους και την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα. Μέσω του μαθήματος, οι σπουδαστές έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με θεμελιώδεις έννοιες του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και της απονομής της δικαιοσύνης, όπως διαμορφώθηκαν ιστορικά και εξελίχθηκαν μέχρι τις μέρες μας. Το μάθημα παρέχει τις βάσεις της ιστορικής γνώσης που είναι αναγκαία για την κατανόηση της προέλευσης και συγκρότησης των συγχρόνων νομικών συστημάτων.

Συνταγματικό Δίκαιο – κωδ. 2001

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Σπ. Βλαχόπουλος, Π.-Μ. Ευστρατίου, Β. Χρήστου

Β΄ κλιμ.: Θ. Αντωνίου, Χρ. Γκόρτσος, Ν. Παπασπύρου, Αντ. Παντελής (Ομότιμος Καθηγητής)

Περιεχόμενο:

- I. Θεωρητικά προλεγόμενα: Κράτος (έννοια και στοιχεία), Σύνταγμα (έννοια, διακρίσεις, νομικοπολιτική σημασία), Πηγές του συνταγματικού δικαίου, Συντακτική εξουσία - Αναθεωρητική λειτουργία, Έλεγχος συνταγματικότητας των νόμων.
- II. Θεμελιώδεις αρχές: Δημοκρατική αρχή, αρχή του κράτους δικαίου, αρχή του κοινωνικού κράτους, αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, αρχή της ισότητας, αρχή της ελευθερίας.
- III. Το Πολίτευμα: Διακρίσεις, Αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος, Διάκριση των εξουσιών, Αντιπροσωπευτικό σύστημα, Συστήματα κυβερνήσεως, Ανάδειξη αρχηγού κράτους, Το πολίτευμα κατά το άρθρο 1 Συντ., Προστασία του πολιτεύματος.
- IV. Άσκηση της λαϊκής κυριαρχίας: Το δικαίωμα πολιτικής ψήφου, το εκλογικό σώμα, τα πολιτικά κόμματα.
- V. Βουλή: Ανάδειξη των μελών της Βουλής, Νομικό καθεστώς των βουλευτών, Εσωτερική δομή της Βουλής, Λειτουργία της Βουλής, Αρμοδιότητες της Βουλής, Διάλυση της Βουλής.
- VI. Εκτελεστική εξουσία: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας (ανάδειξη, θητεία, συνταγματική θέση, αρμοδιότητες), η Κυβέρνηση (σύνθεση, νομική θέση αρμοδιότητες, σχηματισμός, σχέσεις Κυβερνήσεως, Προέδρου της Δημοκρατίας και Βουλής, ευθύνη υπουργών), η Διοίκηση (οργάνωση, συγκεντρωτικό – αποκεντρωτικό σύστημα, αυτοδιοίκηση καθ' ύλη και τοπική, ειδικό καθεστώς Αγ. Όρους, όργανα της διοικήσεως, βασικές γραμμές υπηρεσιακής καταστάσεως).

- VII. Δικαστική εξουσία: Δικαστήρια (είδος οργάνων, κατηγορίες, αρμοδιότητες), Συνταγματικές εγγυήσεις της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης (προσωπικές και λειτουργικές), Δικαστήρια προβλεπόμενα ειδικά από το Σύνταγμα.
- VIII. Ελληνική Συνταγματική Ιστορία
- IX. Οι κανόνες δικαίου (αναθεώρηση συντάγματος, νόμοι, ευρωπαϊκό δίκαιο, κανονιστική αρμοδιότητα εκτελεστικής εξουσίας, κατάσταση πολιορκίας κ.λ.π.).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή παρακολούθησή του, ο φοιτητής/φοιτήτρια είναι σε θέση να κατανοήσει τους οικείους θεσμούς και κανόνες, να αξιολογήσει τη λειτουργία τους και να απαντήσει σε πρακτικά ερωτήματα ως προς την εφαρμογή των κανόνων στην καθημερινή λειτουργία των κρατικών θεσμών.

Η παραπάνω επιδίωξη επιτυγχάνεται διότι το μάθημα αποσκοπεί να παράσχει πλήρη γνώση των θεμελιωδών εννοιών του συνταγματικού δικαίου και των πολιτευμάτων, των αρχών του ελληνικού συνταγματικού δικαίου και των κανόνων του οργανωτικού μέρους του Συντάγματος. Παράλληλα, διδάσκεται η ελληνική συνταγματική ιστορία.

Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου – κωδ. 2002

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ.:	Κ. Χριστακάκου – Φωτιάδη, Κ. Καραγιάννης, Β. Παναγιωτόπουλος
Β'. κλιμ.:	Π. Παπαρσενίου, Γ. Μεντής, Ελ. Οικονομίδου-Πούλου
Γ'. κλιμ.:	Ε. Δακωρώνια, Κλ. Ρούσσο, Ι. Κονδύλη, Ζ. Τσολακίδης

Περιεχόμενο:

- I. Έννοια και λειτουργία του δικαίου-πηγές-κανόνες δικαίου.
- II. Δικαίωμα: Έννοια-διακρίσεις-γένεση-κτήση-αλλοίωση-απώλεια-άσκηση.
- III. Τα Πρόσωπα: Η έννοια του προσώπου ως θεμελιώδης νομική έννοια-φυσικά πρόσωπα-νομικά πρόσωπα
- IV. Οι Δικαιοπραξίες: Έννοια και είδη-προαπαιτούμενα-κατάρτιση σύμβασης-ακυρότητα, ακυρωσία-ερμηνεία.
- V. Αιρέσεις-Προθεσμίες
- VI. Συναίνεση-Έγκριση.
- VII. Αντιπροσώπευση.
- VIII. Ο χρόνος στο δίκαιο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν επαρκή γνώση της σχετικής με το Αστικό Δίκαιο νομικής ορολογίας και των εννοιών, η κατανόηση των οποίων τους είναι απαραίτητη για την ευκολότερη και πληρέστερη κατανόηση και των άλλων τεσσάρων βιβλίων (Ενοχικού Δικαίου, Εμπραγμάτου, Οικογενειακού και Κληρονομικού Δικαίου) του Αστικού Κώδικα, τα οποία θα διδαχθούν κατά τα επόμενα εξάμηνα. Το μάθημα προσδίδει επίσης την ικανότητα στους φοιτητές να ασχοληθούν με τη δικανική σκέψη και τους εξασκεί στην υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στον κανόνα δικαίου. Οι φροντιστηριακές ασκήσεις εξοικειώνουν τους φοιτητές με την επίλυση προβλημάτων και συντελούν στην εμπέδωση της διδαχθείσας ύλης.

Τα ανωτέρω μαθησιακά αποτελέσματα, επιτυγχάνονται διότι αφενός μεν το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες που διατρέχουν όλο το Ιδιωτικό Δίκαιο και ιδιαίτερα το Αστικό Δίκαιο, αφετέρου δε η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών στις βασικές έννοιες του Αστικού Κώδικα και ιδίως του πρώτου βιβλίου του που περιέχει διατάξεις σχετικές με τις πηγές του δικαίου, τους κανόνες δικαίου, το δικαίωμα, τις δικαιοπραξίες, τις αιρέσεις, τη συγκατάθεση, την αντιπροσώπευση, την παραγραφή.

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ. (Α – Λ): Β. Βουτσάκης

Β' κλιμ. (Μ – Ω): Φ. Βασιλόγιαννης

Περιεχόμενο:

Στο πρώτο μέρος των παραδόσεων εξετάζονται, κατ' αρχάς τα ζητήματα του ορισμού του δικαίου, ιδίως της διάκρισής του από τις συνήθειες και την κοινωνικές ηθικές αντιλήψεις, τα ζητήματα της ισχύος και της αποτελεσματικότητάς του, καθώς και οι λειτουργίες του και οι σχέσεις του με την πολιτική και την ηθική. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται, επίσης, οι βασικές θεωρίες (ιδίως του φυσικού δικαίου και του νομικού θετικισμού), καθώς και οι σημαντικότερες σχετικές διαμάχες. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξέταση των βασικών θεωρητικών προβλημάτων, όπως του δημόσιου εξαναγκασμού και της υπακοής στον νόμο.

Στο δεύτερο μέρος των παραδόσεων εξετάζονται ορισμένες στοιχειώδεις πτυχές της γνώσης του δικαίου. Τα κεντρικά ερωτήματα είναι αν και πώς είναι δυνατός ο μεθοδικός και συστηματικός προσανατολισμός του νομικού προκειμένου να προβεί σε θεμελιωμένες κρίσεις κατά την ερμηνεία του δικαίου και την εφαρμογή του σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Υπό το πρίσμα αυτό εκτίθενται διάφορες διδασκαλίες, παραδοσιακές και σύγχρονες, γύρω από τις μεθόδους και τα επιχειρήματα που είναι σε θέση να στηρίξουν με στέρεο τρόπο τις νομικές κρίσεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με την:

1. Αντίληψη των θεμελιωδών εννοιών του δικαίου και του τρόπου της νομικής σκέψης.
2. Δυνατότητα διάκρισης των νομικών ζητημάτων από άλλα κοινωνικά, ηθικά ή πολιτικά ζητήματα.
3. Αξιολόγηση της συμβολής του δικαίου στη δημιουργία μιας εύτακτης κοινωνίας.
4. Δυνατότητα διάκρισης των νοητικών ενεργημάτων στα οποία προβαίνει ο ερμηνευτής / εφαρμοστής του δικαίου.
5. Αναγνώριση της αξίας της ορθολογικής αντιμετώπισης των νομικών ζητημάτων.

Πολιτική Επιστήμη – κωδ 2057

Διδάσκοντες:

Αικ. Ηλιάδου, Δ. Σωτηρόπουλος

Περιεχόμενο:

Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος περιλαμβάνουν τα εξής:

- Τι είναι πολιτική
- Πολιτικές ιδέες και ιδεολογίες
- Πολιτική και κράτος
- Δημοκρατία και νομιμότητα
- Έθνη και εθνικισμός
- Πολιτική οικονομία και παγκοσμιοποίηση
- Πολιτική, κοινωνία και ταυτότητα
- Πολιτική κουλτούρα και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
- Κόμματα και κομματικά συστήματα
- Ομάδες, συμφέροντα και κινήματα
- Κυβερνήσεις, συστήματα και καθεστώτα
- Δημόσια πολιτική και γραφειοκρατία

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/-τρια αναμένεται ότι θα μπορεί:

- Να αντιλαμβάνεται την τεχνική σημασία όρων της πολιτικής επιστήμης.
- Να συνδέει την οπτική της πολιτικής επιστήμης με την επιστήμη του δικαίου.
- Να αντιλαμβάνεται, να αναλύει και να ερμηνεύει πολιτικά δεδομένα με κριτήρια και έννοιες της πολιτικής επιστήμης.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι σκοπός του μαθήματος είναι η συστηματική παρουσίαση βασικών εννοιών και θεωρητικών προσεγγίσεων μέσα από τις οποίες η Πολιτική Επιστήμη επιχειρεί να συλλάβει και να εξηγήσει τις διάφορες μορφές του πολιτικού φαινομένου. Στο μάθημα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην κατάκτηση και διατήρηση της πολιτικής εξουσίας, στους συλλογικούς δρώντες (κόμματα και ομάδες πίεσης), στην πολιτική συμμετοχή, στα χαρακτηριστικά και τους θεσμούς των σύγχρονων δημοκρατιών και στην πολιτική μεταβολή.

Πολιτική Οικονομία – κωδ.2058

Διδάσκοντες:

Χρ. Γκόρτσος

Περιεχόμενο:

Α. Εισαγωγή στη θεματική – σύνδεση δικαίου και οικονομίας

1. Οι βασικές διακρίσεις της οικονομικής επιστήμης

- 1.1 Μικρο- και μακρο-οικονομική θεωρία σε κλειστές και ανοικτές οικονομίες
- 1.2 Μικρο- και μακρο-οικονομικές πολιτικές σε κλειστές και ανοικτές οικονομίες
2. Η σημασία των κλάδων της οικονομικής επιστήμης για τους επιμέρους κλάδους του δικαίου

B. Η εξέλιξη της οικονομικής θεωρίας από τον 18^ο αιώνα μέχρι σήμερα

3. Ο Διαφωτισμός της Σκωτίας τον 18^ο αιώνα και η κλασική πολιτική οικονομία (18^{ος} και 19^{ος} αιώνες)
4. Η άνοδος της αμερικανικής οικονομικής θεωρίας (1870-1939)
5. Ο ρόλος του χρήματος και ο οικονομικός κύκλος
6. Οι εξελίξεις στην οικονομική θεωρία και πολιτική από το 1940 μέχρι τα τέλη του 20^{ου} αιώνα)
7. Τρέχουσες τάσεις και εξελίξεις στη οικονομική επιστήμη

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της οικονομικής θεωρίας και πολιτικής και να κατανοούν τη σημασία τους τόσο αυτοτελώς όσο και σε σχέση με την επίδρασή τους στη νομική επιστήμη.

Γενική Κοινωνιολογία – κωδ 2059

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Ελ. Ρεθυμιωτάκη

Περιεχόμενο:

- 1) Τα επιστημολογικά θεμέλια της κοινωνιολογίας
  - Πολυπαραδειγματικότητα και αναστοχασμός στην ιστορική διαδρομή
  - Τα θεωρητικά δίπολα: επιστημονική θεωρία/ κοινωνική πράξη, δομή/δράση & συναίνεση/σύγκρουση.
  - Η έννοια της νεωτερικότητας και η υπόθεση της μετανεωτερικότητας
- 2) Κλασικοί κοινωνικοί στοχαστές & η νεωτερικότητα
  - Karl Marx: Ο ιστορικός υλισμός, η αλλοτρίωση, το εποικοδόμημα, η κουμμουνιστική ουτοπία και η διαλεκτική των κοινωνικών σχέσεων
  - Emile Durkheim: Η κατανομή της εργασίας, η κοινωνική αλληλεγγύη, η συλλογική συνείδηση και οι κοινωνικοί νόμοι
  - Max Weber: Η απομάγευση του κόσμου, ο εξορθολογισμός της κοινωνικής δράσης, η γραφειοκρατία & ο ιδεότυπος
- 3) Κριτική θεωρία, η διαλεκτική του διαφωτισμού & η διφορούμενη νεωτερικότητα
  - Max Horkheimer & Theodor Adorno: Η διαλεκτική του διαφωτισμού
  - Herbert Marcuse: Ο μονοδιάστατος άνθρωπος
  - Zygmunt Bauman: το ολοκαύτωμα και η ρευστή νεωτερικότητα
- 4) Michel Foucault, θεωρία του λόγου & βιοπολιτική

- Ο διαφωτισμός ως μορφή κυριαρχίας και τα θεσμικά συμπλέγματα που παράγουν το δυτικό υποκείμενο
  - Η αρχαιολογία της γνώσης και η γενεαλογία της εξουσίας
  - Η βιοπολιτική εξουσία στο ανθρώπινο σώμα
- 5) Niklas Luhmann, τα πολύπλοκα και αυτοποιητικά κοινωνικά συστήματα επικοινωνίας
- Πολυπλοκότητα, διπλή ενδεχομενικότητα και διακινδύνευση
  - Αυτοποιητικά και αυτοαναφορικά συστήματα επικοινωνίας
  - Το δίκαιο ως σύστημα επικοινωνίας και η νομιμοποίηση μέσω της διαδικασίας
- 6) Jürgen Habermas, το αλυσιτελές σχέδιο της νεωτερικότητας & η διαβουλευτική δημοκρατία
- Το σύστημα και η αποικιοποίηση του βιόκοσμου
  - Η δημόσια σφαίρα της επικοινωνίας και η διαλογική θεωρία του επικοινωνιακού πράττειν
  - Η κρίση νομιμοποίησης, «τεχνοκρατία εναντίον δημοκρατίας» στην Ευρωπαϊκή Ένωση;
- 7) Antony Giddens, αναστοχασμός για την ύστερη νεωτερικότητα
- Οι θεσμικές διαστάσεις της ύστερης νεωτερικότητας
  - Η Εμπιστοσύνη και η διακινδύνευση στον 21^ο αιώνα
  - Ο Εαυτός και η ταυτότητα
- 8) Ulrich Beck, η διακινδύνευση στην δεύτερη νεωτερικότητα
- Η κοινωνία της διακινδύνευσης & αναστοχαστική επιστήμη στο δεύτερο στάδιο του εκσυγχρονισμού
  - Η πολιτική αλλαγή: υποπολιτική, υπερπολιτική & διεθνικό κράτος
  - Το χάος ως κανονικότητα στις σχέσεις οικειότητας και την οικογένεια
- 9) Manuel Castels, ο πληροφορισμός και η κοινωνία του δικτύου
- Η σημασία του διαδικτύου στην οργάνωση της κοινωνίας των ροών
  - Η δικτύωση της πολιτικής εξουσίας
  - Τα τρία είδη ταυτότητας των κοινωνικών υποκειμένων
- 10) Η παγκοσμιοποίηση
- Εκδυτικισμός ή υβριδισμός και παγκοσμιοτοπικότητα; Διακυβέρνηση και διαμοίραση της εξουσίας των εθνικών κρατών;
  - Charles Taylor, Πολυπολιτισμικότητα & διαπολιτισμική επικοινωνία
  - Fredric Jameson, Μεταμοντερνισμός, η πολιτισμική λογική του ύστερου καπιταλισμού
  - Immanuel Wallerstein, Το κοσμοσύστημα
  - Saskia Sassen, Η κοινωνιολογία της παγκοσμιοποίησης

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια, αναμένεται ότι θα διαθέτει τα εφόδια ώστε:

- Να αντιλαμβάνεται τις παραμέτρους της νεωτερικότητας το πώς διαμορφώθηκαν, πως αναπαράγονται και πως μεταβάλλονται.
- Να προσδιορίζει τις σημαντικότερες κοινωνιολογικές σχολές, τους κύριους εκπροσώπους και τις έννοιες που πρότειναν
- Να μπορεί να εξηγήσει βασικές έννοιες της κλασσικής και της σύγχρονης κοινωνιολογικής θεωρίας

- Να τις συσχετίζει με σημερινά κοινωνικά προβλήματα και ζητήματα διεθνή, εθνικά και τοπικά
- Να αξιολογεί κοινωνικούς θεσμούς και κοινωνικές διεργασίες π.χ. την κοινωνική διαστρωμάτωση, την κοινωνική αναπαραγωγή, την εξατομίκευση, το διαδίκτυο, την μετανάστευση
- Να συσχετίζει την δική του κοινωνική εμπειρία με ευρύτερες διεργασίες.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα εκθέτει συνοπτικά τα μείζονα επιστημονικά παραδείγματα που αναπτύχθηκαν στο πεδίο της κοινωνιολογίας στην προσπάθεια της να περιγράψει και να ερμηνεύσει τον σύγχρονο κόσμο και να αναδείξει τα προβλήματα του με την επιδίωξη να καλυτερεύσει την ανθρώπινη συνύπαρξη. *Πρώτον* εκκινεί με τους κλασικούς στοχαστές της κοινωνιολογίας μαζί με τους πνευματικούς επιγόνους τους, που περιγράφουν διαδοχικά τις κοινωνικές και θεσμικές μεταβλητές της νεωτερικότητας οριζόμενης ως ένα σύνολο οικονομικών, κοινωνικών πολιτικών και πολιτισμικών διεργασιών. *Δεύτερον* παρουσιάζει αφενός τις κριτικές προσεγγίσεις που προκλήθηκαν από τις μείζονες κρίσεις του 20^{ου} αιώνα και αφετέρου την μεταμοντέρνα αμφισβήτηση της δυνατότητας να ενοποιηθεί η αντίληψη και η γνώση για τον κοινωνικό κόσμο καθώς και την διάλογο που αναπτύσσεται μεταξύ τους. *Τρίτον* αναπτύσσει την θεωρητική συζήτηση που αφορά την εξελικτική δυναμική της ύστερης νεωτερικότητας ή μετα-νεωτερικότητας από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα. *Τέταρτον* εστιάζεται σε ειδικότερες θεματικές όπως η παγκοσμιοποίηση/ αποπαγκοσμιοποίηση, ο ρόλος του έθνους-κράτους και η ανακατανομή γεωπολιτικής ισχύος, η δικτυακή κοινωνία, ο περιβαλλοντολογικός κίνδυνος, η σχέση της κατανάλωσης με την ταυτότητα και την εξατομίκευση, οι πολιτικές της αναγνώρισης της έμφυλης, φυλετικής και σεξουαλικής διαφοράς, η διαχείριση της προσωπικής αβεβαιότητας, η ρευστή νεωτερικότητα, ο τουρισμός και η μετανάστευση.

Οικογενειακό Δίκαιο – κωδ. 2004

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Χρ. Σταμπέλου, Γ. Γεωργιάδης, Γ. Λαδογιάννης, Ζ. Τσολακίδης

Β' κλιμ.: Δ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Γ. Λέκκας, Π. Νικολόπουλος

Περιεχόμενο:

- I. Εισαγωγή: Οικογένεια και συγγένεια, έννοια και χαρακτηριστικά του οικογενειακού δικαίου, τα νέα προβλήματα του οικογενειακού δικαίου (τεχνητή υποστήριξη της ανθρώπινης παραγωγής, ελεύθερες ενώσεις, νέες μορφές προστασίας ανηλίκων ή και ενηλίκων).
- II. Ο γάμος
  - α) Η σύμβαση του γάμου : Όροι για την έγκυρη σύναψη, ελαττωματικός γάμος.
  - β) Η έγγαμη σχέση : Το επώνυμο των συζύγων, η υποχρέωση για έγγαμη συμβίωση, οι κοινές αποφάσεις, η συνεισφορά στις οικογενειακές ανάγκες, η ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων
  - γ) Η κρίση του γάμου: Η διάσταση, το διαζύγιο.
- III. Η γονική Σχέση
  - α) Η θεμελίωση της μητρότητας και της πατρότητας. Η μητρότητα και η θεμελίωση της, η θεμελίωση της πατρότητας με τη γέννηση σε γάμο και με αναγνώριση, η υιοθεσία.
  - β) Οι συνέπειες από τη γονική σχέση: Επώνυμο, διατροφή, υποχρέωση για παροχή υπηρεσιών, γονικές παροχές, γονική μέριμνα.
  - γ) Η επιτροπεία και η αναδοχή ανηλίκων
- IV. Η προστασία ανίκανων (ή περιορισμένα ικανών) προσώπων στο πλαίσιο της οικογένειας. Η δικαστική συμπαράσταση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

1. Γνώση των εννοιών της οικογένειας και των εναλλακτικών μορφών συμβίωσης
2. Γνώση της θεμελίωσης της συγγένειας και των εννόμων συνεπειών της,
3. Ικανότητα προσέγγισης των ζητημάτων από τον κλονισμό της συμβίωσης,
4. Ευαισθητοποίηση στην προστασία μειονεκτούντων προσώπων, όπως ανήλικοι και σωματικά ή ψυχικά ανίκανοι

Γενικό Ποινικό Δίκαιο – κωδ. 2005

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.(Α-Κ): Αθ. Διονυσοπούλου, Δ. Κιούπης, Αγλ. Λιούρδη, Ν. Λίβος

Β' κλιμ.(Λ-Ω): Α. Λιούρδη, Γ. Τριανταφύλλου, Ν. Δημητράτος

Περιεχόμενο:

1. Η ποινική και η δικαιολογική της βάση.
2. Η αρχή της νομιμότητας των εγκλημάτων και των ποινών. Nullum crimen, Nulla poena sine lege.
3. Οι τρεις βαθμίδες της έννοιας του εγκλήματος.
4. Η έννοια της πράξης στο ποινικό δίκαιο.
5. Η ειδική υπόσταση του εγκλήματος.
6. Οι διακρίσεις των εγκλημάτων.
7. Αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος και αντικειμενικός καταλογισμός ως στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης.
8. Η υποκειμενική υπόσταση.
9. Ο δόλος.
10. Η αμέλεια.
11. Τα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα.
12. Τα μη γνήσια εγκλήματα παραλείψεως.
13. Το άδικο.
14. Η προσταγή.
15. Η άμυνα.
16. Η κατάσταση ανάγκης που αίρει το άδικο.
17. Η σύγκρουση καθηκόντων ως λόγος άρσης του άδικου.
18. Η συναίνεση του παθόντος.
19. Ειδικοί λόγοι άρσης του άδικου.
20. Η ενοχή.
21. Η ικανότητα προς καταλογισμό.
22. Η συνείδηση του άδικου.
23. Η βουλητική αδυναμία συμμόρφωσης.
24. Η απόπειρα.
25. Η συμμετοχή στο έγκλημα.
26. Η συναυτουργία.
27. Η ηθική αυτουργία.
28. Η συνέργεια.
29. Η έμμεση αυτουργία.
30. Ειδικά ζητήματα συμμετοχής.
31. Η συρροή εγκλημάτων (αληθινή συρροή).
32. Η συρροή νόμων (φαινομενική συρροή).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, αναμένεται ο φοιτητής/η φοιτήτρια να είναι σε θέση όχι μόνο να κατανοεί όλες τις σχετικές έννοιες-όπως αυτές αναλύονται παρακάτω- αλλά και να μπορεί να επιλύσει πρακτικές ασκήσεις που μοιάζουν με πραγματικές υποθέσεις που ανακύπτουν στη δικαστηριακή πράξη.

Η εξοικείωση των φοιτητών με τους ειδικούς κανόνες ερμηνείας των ποινικών κανόνων επιτυγχάνονται μέσω της διδασκαλίας των δογματικών εννοιών του ποινικού δικαίου, διότι αυτό το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες του ποινικού

δικαίου. Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στο να κατανοήσουν εις βάθος οι φοιτητές τις γενικές αρχές που διέπουν το ποινικό δίκαιο. Ειδικότερα, οι φοιτητές διδάσκονται την τεχνική – νομική έννοια του εγκλήματος και μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα στοιχεία της ειδικής υπόστασης των εγκλημάτων. Η εμπέδωση εννοιών όπως το «άδικο» και ο «καταλογισμός» αλλά και η εξοικείωση με τις ειδικές μορφές εμφάνισης του εγκλήματος (απόπειρα-συμμετοχή-συρροή) αποτελούν απαραίτητα εφόδια για την περαιτέρω ενασχόληση με το ποινικό δίκαιο στα επόμενα εξάμηνα.

Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο – κωδ. 2006

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Μ. Γαβουνέλη, Αν. Γουργουρίνης

Β΄ κλιμ.: Φ. Παζαρτζή, Γ. Κυριακόπουλος

Περιεχόμενο:

- I. Διεθνές δίκαιο και διεθνής κοινότητα: Θεμελιώδεις αρχές του συστήματος.
- II. Πηγές του διεθνούς δικαίου: Έθιμο, διεθνείς συμβάσεις, ιεράρχηση των κανόνων του διεθνούς δικαίου, σχέσεις διεθνούς και εσωτερικού δικαίου.
- III. Υποκείμενα διεθνούς δικαίου: Κράτος: συστατικά στοιχεία, διεθνής αναγνώριση, διαδοχή κρατών. Διεθνείς Οργανισμοί : Νομική προσωπικότητα. Άλλοι χρήστες: Άτομα, μη κρατικές οντότητες.
- IV. Διεθνείς δραστηριότητες των κρατών: διπλωματικές και προξενικές σχέσεις, ετεροδικία, διεθνής ευθύνη, διπλωματική προστασία.
- V. Διεθνείς Οργανισμοί: ΟΗΕ. Αντιμετώπιση διεθνών κρίσεων και ειρηνική επίλυση διεθνών διαφορών.
- VI. Δίκαιο της Θάλασσας

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής γνωρίζει τις βασικότερες πτυχές του δημοσίου διεθνούς δικαίου.

Ειδικότερα, ο φοιτητής εξοικειώνεται με τις θεμελιώδεις αρχές του διεθνούς νομικού συστήματος, τις πηγές και τα υποκείμενα του διεθνούς δικαίου, την έννομη ρύθμιση των διεθνών δραστηριοτήτων των κρατών, τους διεθνείς Οργανισμούς και το Δίκαιο της Θάλασσας

Κατά συνέπεια, ο φοιτητής είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, συμβολαιογράφος ή νομικός σύμβουλος να εφαρμόσει και να ερμηνεύσει τους διεθνείς κανόνες που αφορούν, μεταξύ άλλων, στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς έννομες σχέσεις μεταξύ κρατών αλλά και ιδιωτών.

Γενικό Διοικητικό Δίκαιο – κωδ. 2007

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Π-Μ. Ευστρατίου, Π. Μουζουράκη

Β' κλιμ.: Γλ. Σιούτη, Β. Κονδύλης, Αικ. Ηλιάδου

Περιεχόμενο:

1. Διοίκηση και διοικητικό δίκαιο.
2. Πηγές του διοικητικού δικαίου.
3. Νομική δέσμευση και διακριτική ευχέρεια της διοίκησης. Έννομη σχέση διοικητικού δικαίου.
4. Κανονιστική πράξη της διοίκησης.
5. Ατομική διοικητική πράξη.
6. Διοικητική σύμβαση.
7. Άλλες μορφές δράσης της δημόσιας διοίκησης.
8. Διοικητική διαδικασία.
9. Ουσιαστικοί κανόνες διοικητικής δράσης.
10. Διοικητικός αυτοέλεγχος και διοικητικές προσφυγές.
11. Αστική ευθύνη του Κράτους.
12. Διοικητικός καταναγκασμός.
13. Γενικές αρχές οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης.
14. Κεντρική κρατική διοίκηση.
15. Διοικητική αποκέντρωση.
16. Τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού. Ειδική, λειτουργική ή καθ' ύλην αυτοδιοίκηση.
17. Δημόσια πράγματα.
18. Αναγκαστική απαλλοτρίωση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις για την οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και τις σχέσεις της προς τους ιδιώτες αφενός και τις άλλες κρατικές λειτουργίες αφετέρου. Ειδικότερα, η δημόσια διοίκηση περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων του κράτους και των άλλων ν.π.δ.δ. προς πραγματοποίηση των σκοπών τους στο πλαίσιο της έννομης τάξης (εκτός από τη νομοθεσία και τη δικαιοσύνη).

Στο ευρύ αυτό φάσμα δραστηριοτήτων της δημόσιας διοίκησης οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τη θεμελιώδη αρχή της νομιμότητας της διοίκησης και να έχουν μάθει να διακρίνουν τους διάφορους τύπους διοίκησης, τη διάκριση μεταξύ δέσμιας αρμοδιότητας και διακριτικής ευχέρειας, τον έλεγχο των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας, τις τυπικές νομικές μορφές διοικητικής δράσης, το δίκαιο της διοικητικής διαδικασίας, τον διοικητικό αυτοέλεγχο, τον διοικητικό καταναγκασμό και την αστική ευθύνη του Κράτους. Επίσης εμβαθύνουν στο δίκαιο οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης, την αναγκαστική απαλλοτρίωση και τα δημόσια πράγματα.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι με το μάθημα αυτό σκοπείται η απόκτηση και εμπέδωση γνώσεων του Γενικού Διοικητικού Δικαίου από τους πρωτοετείς φοιτητές/τριες, στους κάτωθι τομείς:

1. Θεμελιώδεις έννοιες και πηγές του διοικητικού δικαίου
2. Βασικές αρχές της διοικητικής δράσης
3. Έννοια, διακρίσεις και όργανα παραγωγής της διοικητικής πράξης
4. Αρμοδιότητα των διοικητικών οργάνων και διακρίσεις αυτής
5. Τρόπος παραγωγής και ισχύς της διοικητικής πράξης
6. Διοικητικές συμβάσεις
7. Εξωσυμβατική (αστική) ευθύνη του Δημοσίου
8. Οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης
9. Διοικητική οργάνωση του Κράτους (κεντρικά και περιφερειακά κρατικά όργανα)
10. Τοπική αυτοδιοίκηση και
11. Δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικών σκοπών.

Περαιτέρω, με την επιτυχή ολοκλήρωση της διδασκαλίας οι φοιτητές θα έχουν εξοικειωθεί με τις πλέον πρόσφατες νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις ιδίως του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Τούτο θα επιτευχθεί όχι μόνο στο πλαίσιο των πέντε (5) ωρών των παραδόσεων-διαλέξεων, αλλά και στο πλαίσιο των δύο (2) επιπλέον φροντιστηριακών ωρών που γίνονται παράλληλα με τη διδασκαλία.

02

Αρχαία Ελληνικά Δίκαια –κωδ.2060

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Ανδρ. Χέλμης

Περιεχόμενο:

Πλειονότητα δικαίων στον ελλαδικό χώρο. Πηγές των αρχαίων ελληνικών δικαίων. Σχέση δικαίου και θρησκείας. Μορφές αρχαίων πολιτευμάτων. Χαρακτηριστικοί θεσμοί της πόλεως-κράτους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση τού μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται ότι θα γνωρίζουν τις κυριότερες διαιρέσεις της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και τις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση των θεσμών, ενώ θα έχουν εξοικειωθεί με τις αρχαίες πηγές (φιλολογικά κείμενα, επιγραφές, πάπυροι).

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι στο μάθημα γίνεται εμβάθυνση σε διάφορους τομείς τού αρχαίου ελληνικού δικαίου. Καλύπτονται οι περίοδοι από την ομηρική εποχή ως την περίοδο του ρωμαϊκού ελληνισμού, κατά τις οποίες εξετάζονται επιμέρους θεσμοί που εντάσσονται σε διαφορετικά πολιτειακά πλαίσια (ομηρικά βασίλεια, πόλεις-κράτη, ελληνιστικές μοναρχίες, ρωμαϊκή Αυτοκρατορία). Σε κάθε ενότητα η διδασκαλία γίνεται με βάση σχολιασμό αρχαίων κειμένων, που αναρτώνται στο πρωτότυπο και σε μετάφραση.

Ιστορία Εξωτερικής Πολιτικής –κωδ 2061

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Ελ. Διβάνη

Περιεχόμενο:

- Εισαγωγή στον 19ο αιώνα
- Η γέννηση του εθνικισμού στα Βαλκάνια
- Οι Μεγάλες Δυνάμεις και η ελληνική ανεξαρτησία
- Η ελληνική επανάσταση για ίδρυση κράτους
- 1864 Η ένωση των Επτανήσων
- 1881-1913 Ανταγωνιστικοί εθνικισμοί στα Βαλκάνια. Η Ελλάδα διπλασιάζεται- η Μακεδονία μοιράζεται
- 1917-1923 Η περιπέτεια του Α παγκοσμίου Πολέμου για την Ελλάδα
- 1947 Η τελευταία εδαφική διεύρυνση: τα Δωδεκάνησα

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτητές μας έχουν αποκτήσει ένα στέρεο υπόβαθρο γνώσεων που θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν ευκολότερα το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο (τις διεθνείς συνθήκες, τα εθνικά θέματα που υπάρχουν ως σήμερα, τα συνοριακά προβλήματα, τ συμμετοχή μας στους Διεθνείς Οργανισμούς κλπ).

Επίσης οι φοιτητές μας έχουν εκπαιδευτεί στην εκπόνηση συλλογικών εργασιών και στη συμμετοχή τους στον δημόσιο διάλογο καθώς καλούνται στο πλαίσιο του μαθήματος να εκπονήσουν συλλογική εργασία αλλά και να επιχειρηματολογούν για ποικίλα θέματα μέσα στην τάξη.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Εμπράγματο Δίκαιο – κωδ. 2008

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ.: Ε. Δακορώνια, Γ. Γεωργιάδης, Γ. Μεντής

Β'. κλιμ.: Κ. Χριστακάκου – Φωτιάδη, Ελ. Οικονομίδου-Πούλου, Β. Παναγιωτόπουλος

Περιεχόμενο:

Τα εμπράγματα δικαιώματα (έννοια-βασικά χαρακτηριστικά). Γενικές αρχές του εμπραγμάτου δικαίου (κλειστού αριθμού, ειδικότητας, δημοσιότητας, κ.ά.) .Σχέσεις εμπράγματος και ενοχικού δικαιώματος, πράγματα – διακρίσεις. Νομή (έννοια, είδη, κτήση, απώλεια, προστασία) κυριότητα, (έννοια, περιεχόμενο, γειτονικό δίκαιο, κτήση και απώλεια κυριότητας ακινήτου και κινητού, προστασία, ιδιαίτερες μορφές κυριότητας) δουλείες, δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας (υποθήκη – ενέχυρο) δημοσιότητα εμπράγματος δικαιωμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας στο μάθημα «Εμπράγματο Δίκαιο», οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει στέρεες γνώσεις όσον αφορά στη λειτουργία όλων των εμπράγματος δικαιωμάτων (κυριότητα, δουλείες, ενέχυρο και υποθήκη) σε πράγματα κινητά και ακίνητα.

Γενικό Ενοχικό Δίκαιο – κωδ. 2009

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ. (Α-Λ): Δ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Μ. Αυγουστιανάκης, Α. Καραμπατζός, Γ. Λαδογιάννης

Β'. κλιμ.(Μ-Ω): Κ. Χριστοδούλου, Ζ. Τσολακίδης

Περιεχόμενο:

Πρωταρχικές έννοιες και ρυθμίσεις. Είδη ενοχών κατά περιεχόμενο. Είδη ενοχών κατά το γενεσιουργό τους λόγο (ενοχές από δικαιοπραξία - ενοχές από το νόμο). Φυσιολογία της ενοχής. Ανώμαλη εξέλιξη και απόσβεση της ενοχής. Ενίσχυση του δανειστή. Συμμετοχή τρίτων προσώπων στην ενοχή - Μεταβίβαση ενοχικού δικαιώματος ή υποχρέωσης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει γνώσεις στις πρωταρχικές έννοιες και ρυθμίσεις, στα είδη ενοχών κατά περιεχόμενο, στα είδη ενοχών κατά το γενεσιουργό τους λόγο (ενοχές από

δικαιοπραξία – ενοχές από το νόμο), στη φυσιολογία της ενοχής, στην ανώμαλη εξέλιξη και απόσβεση της ενοχής, στην ενίσχυση του δανειστή, στη συμμετοχή τρίτων προσώπων στην ενοχή, στη μεταβίβαση ενοχικού δικαιώματος ή υποχρέωσης και τέλος στις συμβάσεις, αδικοπραξίες και στον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Ειδικό Ποινικό Δίκαιο – κωδ 2010

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ. (Α – Κ): Αλ. Δημάκης, Ν. Λίβος

Β' κλιμ. (Λ – Ω): Ν. Δημητράτος, Χρ. Μυλωνόπουλος, Γ. Τριανταφύλλου

Περιεχόμενο:

Εισαγωγή στο Ειδικό Μέρος του Ποινικού Κώδικα

I. Εγκλήματα κατά της ζωής

1. Το έννομο αγαθό της ανθρώπινης ζωής και η έκταση της ποινικής του προστασίας
2. Ανθρωποκτονία με πρόθεση (άρ. 299 ΠΚ)
3. Ανθρωποκτονία με συναίνεση (άρ. 300 ΠΚ)
4. Συμμετοχή σε αυτοκτονία (άρ. 301 ΠΚ)
5. Παιδοκτονία (άρ. 303 ΠΚ)
6. Ανθρωποκτονία από αμέλεια (άρ. 302 ΠΚ)
7. Έκθεση (άρ. 306 ΠΚ)
8. Παράλειψη λύτρωσης από κίνδυνο ζωής (άρ. 307 ΠΚ)
9. Η εν γενέσει ανθρώπινη ζωή και τα όριά της
10. Τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης (άρ. 304 ΠΚ)
11. Σωματική βλάβη εμβρύου η νεογνού (άρ. 304Α ΠΚ)
12. Διαφήμιση μέσων τεχνητής διακοπής της εγκυμοσύνης (άρ. 305 ΠΚ)

II. Εγκλήματα κατά της υγείας: Οι σωματικές βλάβες

1. Γενική προβληματική των εγκλημάτων κατά της υγείας
2. Απλή σωματική βλάβη (άρ. 308 ΠΚ)
3. Απρόκλητη σωματική βλάβη (άρ. 308Α ΠΚ)
4. Επικίνδυνη σωματική βλάβη (άρ. 309 ΠΚ)
5. Βαριά σωματική βλάβη (άρ. 310 ΠΚ)
6. Θανατηφόρα βλάβη (άρ. 311 ΠΚ)
7. Σωματική βλάβη από αμέλεια (άρ. 314 ΠΚ)
8. Ποινική αξιολόγηση των ιατροχειρουργικών επεμβάσεων
9. Συμπλοκή (άρ. 313 ΠΚ)
10. Πρόκληση βλάβης με συνεχή σκληρή συμπεριφορά (άρ. 312 ΠΚ)
11. Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη
12. Σωματική βλάβη κατά αστυνομικού κλπ. Υπαλλήλου (άρ. 315Α ΠΚ)
13. Παρότρυνση γυναίκας σε ακρωτηριασμό γεννητικών οργάνων (άρ. 315Β ΠΚ)

III. Εγκλήματα κατά της τιμής

1. Η οντολογική και η αξιολογική πλευρά του εννόμου αγαθού της τιμής
2. Κοινά χαρακτηριστικά των προσβολών της τιμής
3. Δυσφήμιση (απλή και συκοφαντική) (άρ. 362-363 ΠΚ)
4. Εξύβριση (άρ. 361 ΠΚ)
5. Απρόκλητη έμπρακτη εξύβριση (άρ. 361Α ΠΚ)
6. Άρνηση παροχής υπηρεσιών/ αγαθών λόγω χαρακτηριστικώ, φυλής κλπ. (άρ. 361Β ΠΚ)
7. Δυσφήμιση ανώνυμης εταιρείας (άρ. 364 ΠΚ)
8. Προσβολή της μνήμης νεκρού (άρ. 365 ΠΚ)
9. Δικαιολογημένες προσβολές της τιμής (άρ. 367 ΠΚ)

IV. Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας

1. Η έννοια της ιδιοκτησίας στον Ποινικό Κώδικα
2. Κλοπή (άρ. 372 – 374, 377, 378 ΠΚ)
3. Κλοπή χρήσης μεταφορικού μέσου (άρ. 374Α ΠΚ)
4. Υπεξαίρεση (άρ. 375, 377, 378 ΠΚ)
5. Έμπρακτη μετάνοια και απαλλαγή από την ποινή (άρ. 384 ΠΚ)
6. Ληστεία (άρ. 380 ΠΚ)
7. Φθορά ξενης ιδιοκτησίας
8. Φθορά ηλεκτρονικών δεδομένων
9. Διακεκριμένες περιπτώσεις φθοράς

V. Εγκλήματα κατά της περιουσίας

1. Η έννοια της περιουσίας στον Ποινικό Κώδικα
2. Εκβίαση (άρ. 385 ΠΚ)
3. Απάτη (άρ. 386, 387 ΠΚ)
4. Απατη με υπολογιστή
5. Απάτη περί τις ασφάλειες
6. Έμπρακτη μετάνοια και απαλλαγή από την ποινή (άρ. 406Α ΠΚ)
7. Απιστία
8. Αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος
9. Τοκογλυφία

VI. Εγκλήματα περί τα υπομνήματα

1. Η έννοια του εγγράφου
2. Πλαστογραφία (άρ. 216 ΠΚ)
3. Έμπρακτη μετάνοια και απαλλαγή από την ποινή (άρ. 384 ΠΚ).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στα εγκλήματα του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα. Με την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος ο φοιτητής θα έχει έλθει σε επαφή με τα σπουδαιότερα εγκλήματα του Ειδικού Μέρους από τα κεφάλαια των εγκλημάτων κατά της ζωής, της υγείας, της τιμής, της ιδιοκτησίας, της περιουσίας και περί τα υπομνήματα. Θα έχει εξοικειωθεί με τα θεμελιώδη θεωρητικά ζητήματα των εγκλημάτων αυτών και θα είναι εις θέσιν να επιλύει απλά πρακτικά θέματα από την ύλη αυτή.

Ουσιαστική προϋπόθεση για την κατανόηση του μαθήματος αυτού αποτελεί η επιτυχής παρακολούθηση του Γενικού Ποινικού Δικαίου (β' εξάμηνο).

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Γ. Μιχαλόπουλος, Δ. Χριστοδούλου, Ι. Βενιέρης

Β' κλιμ.: Χρ. Λιβαδά, Κ. Μπέτζιου-Κάμτσιου, Ε. Κινινή

Περιεχόμενο:

Γενικό μέρος: Έννοια και αντικείμενο του εμπορικού δικαίου. -Δικαιολογητικός λόγος του εμπορικού δικαίου ως ιδιαίτερου κλάδου δικαίου-Σχέσεις με άλλους κλάδους δικαίου-Ιστορική εξέλιξη του ε-μπορικού δικαίου-Νομοθετικές πηγές-Οι δογματικές βάσεις του εμπορικού δικαίου-Εμπορικές πράξεις-Έμποροι (νομοθετικό καθεστώς) -Συνέπειες της εμπορικότητας-Η διοικητική οργάνωση του εμπορικού επαγγέλματος-Βασικές έννοιες και ρυθμίσεις του δικαίου της αγοράς και συστήματα διανομής (εμπορικός αντιπρόσωπος, διανομέας, franchising).

Αξιόγραφο είναι έγγραφο που ενσωματώνει ένα ιδιωτικό περιουσιακό δικαίωμα κατά τέτοιο τρόπο ώστε η κατοχή του εγγράφου να είναι απαραίτητη για την άσκηση και την μεταβίβαση του ενσωματούμενου δικαιώματος. Αξιόγραφα είναι η συναλλαγματική, το γραμμάτιο σε διαταγή, η επιταγή, τα εμπορικά αξιόγραφα σε διαταγή (εμπορική εντολή πληρωμής, εμπορικό χρεωστικό ομόλογο, αποθετήριο και ενεχυρόγραφο κ.λπ.) και τα ανώνυμα αξιόγραφα της κεφαλαιαγοράς (ανώνυμα χρεώγραφα, μετοχές).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του μαθήματος του Γενικού Μέρους (έννοια εμπόρου, εμπορικές πράξεις, συνέπειες εμπορικότητας, συστήματα διανομής) και του Δικαίου των Αξιογράφων (επιταγές, συναλλαγματικές, φορτωτικές, άυλες, μετοχές) αναμένεται η επιτυχής εφαρμογή τόσο της γνώσης στην πράξη όσο και η προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

Ελληνική Πολιτική και συνταγματική Ιστορία – κωδ. ΥΕ06

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Σπ. Βλαχόπουλος

Περιεχόμενο:

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο τη διαχρονική προσέγγιση θεσμικών προβλημάτων της σύγχρονης ελληνικής πολιτικής και συνταγματικής μας ιστορίας. Το μάθημα έχει ερευνητικό χαρακτήρα (με παρουσίαση πρωτότυπων ομαδικών εργασιών εκ μέρους των φοιτητών) εξετάζει τη σχέση των συνταγματικών κανόνων και θεσμών με το πολιτικό/ιστορικό τους υπόβαθρο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εφοδιαστεί με την ικανότητα, να διακρίνουν το ιστορικό/πολιτικό υπόβαθρο των συνταγματικών κανόνων και να συνδυάζουν τη νομική σκέψη με τη γενικότερη παιδεία στους πολιτικούς/πολιτειακούς θεσμούς.

Επίσης, αναμένεται μέσω της εκπόνησης και παρουσίασης ομαδικών εργασιών να εξασκήσουν τους φοιτητές στην ομαδική εργασία, στον προφορικό λόγο και στη συγγραφή επιστημονικών μελετών.

Διεθνείς Οργανισμοί – κωδ. ΥΕ08

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Γ. Κυριακόπουλος, Αν. Γουργουρίνης

Περιεχόμενο:

- I. Ίδρυση των διεθνών οργανισμών, με ανάλυση της φύσης και των χαρακτηριστικών της ιδρυτικής συνθήκης και διάλυσή τους με διάφορους τρόπους.
- II. Η νομική (εσωτερική και διεθνής) προσωπικότητα των διεθνών οργανισμών καθώς και οι ιδιότητες τους (ικανότητα σύναψης διεθνών συνθηκών, προνόμια και ασυλίες, αντιπροσώπευση)
- III. Η συμμετοχή στους διεθνείς οργανισμούς: κατηγορίες μελών, απόκτηση και λήξη της ιδιότητας του μέλους, αναστολή των δικαιωμάτων των μελών.
- IV. Οργανωτική διάρθρωση και λειτουργία: Αντιπροσώπευση των κρατών μελών, λειτουργία, τα όργανα.
- V. Η λήψη αποφάσεων, ψηφοφορίες, η νομική φύση των αποφάσεων.
- VI. Τα διοικητικά όργανα, οι διεθνείς υπάλληλοι.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν

αποκτήσει εξοικείωση με το Διεθνή Διακυβερνητικό Οργανισμό ως υποκείμενο του διεθνούς δικαίου και δευτερογενές διεθνές πρόσωπο.

Το παραπάνω μαθησιακό αποτέλεσμα επιτυγχάνεται μέσω:

- Συστηματικής εισαγωγής στη γενική θεωρία των διεθνών οργανισμών και επικέντρωση στις νομικές πτυχές της λειτουργίας τους. Παράλληλα, έμφαση στη διάδραση μεταξύ της νομικής διάστασης του φαινομένου και της (συνεχώς μεταβαλλόμενης) πολιτικής πραγματικότητας των Διεθνών Σχέσεων.
- Μελέτης της πρακτικής των Δ. Ο., ιδιαίτερα δε της σημασίας της για τη δημιουργία (εθιμικών) νομικών κανόνων

Πνευματική Ιδιοκτησία – κωδ. ΥΕ12

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Κ. Χριστοδούλου, Κλ. Ρούσσοι, Κ. Καραγιάννης

Περιεχόμενο:

§1. Ο γενικότερος θεσμός της διανοητικής ιδιοκτησίας – Φιλοσοφικά θεμέλια - Αρχές - Δημόσια εποπτεία **§2. Αντικείμενο:** Κριτήρια, ιδίως η Πρωτοτυπία: Δημιουργικό ύψος, στατιστική μοναδικότητα, προσωπική εργασία) και Έκταση της προστασίας **§3. Υποκείμενο** (Τεχνητή νοημοσύνη - Έργα συνεργασίας - Συνδυασμοί πλειονοτήτων έργων και δημιουργών , Συλλογές, Έργα Συλλεκτικά, Παράγωγα, Σύνθετα, Συλλογικά) **§ 4. Περιουσιακές εξουσίες** (Αποκλειστικές εξουσίες [Εγγραφής – αναπαραγωγής, Επεξεργασίας, διανομής, εκμίσθωσης και δημόσιου δανεισμού, Δημόσιας εκτέλεσης Ραδιοτηλ. Μετάδοσης, Δημόσιας παρουσίας - Διάθεσης κατ' αίτησιν] - Δικαίωμα παρακολούθησης - Δικαιώματα εύλογης αμοιβής **§5. Το ηθικό δικαίωμα** I. Σχέση προς το γενικό δικαίωμα στην προσωπικότητα II. Εξουσίες δημοσίευσης του έργου, αναγνώρισης της πατρότητας, περιφρούρησης της ακεραιότητας, μετανοίας, προσπέλασης **§6. Περιορισμοί – Διάρκεια § 7. Ειδικές κατηγορίες έργων:** Οπτικοακουστικά - Φωτογραφίες - Προγράμματα Η/Υ **§ 8. Ιδιαίτερες κατηγορίες δικαιωμάτων** (Συγγενικά δικαιώματα – Ερμηνευτές - Εκδότες - Παραγωγοί φορέων ήχου και εικόνας - Ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί - Βάσεις δεδομένων - Μετάδοση αθλητικών εκδηλώσεων -Right of publicity **§ 9. Μεταβίβαση, Συμβάσεις και άδειες εκμεταλλεύσεως** απλές και αποκλειστικές - Ειδικές μορφές (Εκδοτική σύμβαση - Τύχη έργων μισθωτών - Συναλλαγές επί του ηθικού δικαιώματος **§ 10. Προστασία – Κυρώσεις** I. Αστική προστασία (Αξίωση παύσης της προσβολής - Αξίωση αποζημίωσης κλπ. αποκαταστατικές αξιώσεις - Το ειδικό καθεστώς ευθύνης παρόχων υπηρεσιών internet II. Ποινικές κυρώσεις III. Διοικητικές κυρώσεις – Επιτροπή κατά της πειρατείας **§11. Συλλογική διαχείριση** και συλλογική προστασία I. Έννοια και μέρη : δικαιούχοι – ΟΣΔ - ΑΟΔ χρήστες - II. Το ειδικό νομικό καθεστώς των ΟΣΔ (Άδεια – Ειδική αναγκαστική εταιρική διακυβέρνηση - Διττή υποχρέωση του ΟΣΔ προς σύναψη συμβάσεως - Τεκμήρια νομιμοποίησης παθητικής και ενεργητικής, αντιπροσώπευσης, νομιμοποίησης σε δίκη) III. Πολυεδαφικές άδειες επιγραμμικών δικαιωμάτων **§12. Public Domain:** Ελεύθερα ή κοινόχρηστα πολιτιστικά αγαθά [Creative commons – Ορφανά έργα - Πολιτειακά κείμενα - Πολιτιστική κληρονομιά (Άδειες εκμεταλλεύσεως –

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν έχει κατ' ουσίαν ανάγκη διαφημίσεως. Πέρα από τα αυτονόητα σε κάθε επιστημονικό και δη νομικό κλάδο ωφελήματά του (π.χ. αύξηση της ικανότητας επιχειρηματολογίας, αξιολόγηση νομοθεσίας και νομολογίας κ.τ.τ.), το εν λόγω μάθημα αποτελεί μοναδικό επιστημονικό εφόδιο για τον νομικό της πράξης (δικαστή, δικηγόρο, σύμβουλο).

Ειδικότερα, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση:

A. Να κατανοήσουν τις συνηθέστερες σύγχρονες βιοτικές σχέσεις και φαινόμενα, όπως είναι (τελείως ενδεικτικώς) τα ακόλουθα:

- Η κατασκευή και οι συμβάσεις εγκατάστασης προγραμμάτων Η/Υ
- Οι βάσεις δεδομένων,
- Οι δραστηριότητες τηλε- ή ραδιοσταθμών
- Οι επιστημονικές εργασίες, πολλώ δε μάλλον τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα
- Το internet, το uploading, downloading, η πειρατεία, αλλά και η κατοχύρωση της ελεύθερης έκφρασης

B. Να αξιοποιήσουν τη γνώση των θεσμών της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων στον επαγγελματικό στίβο, καθώς η γνώση αυτή αποτελεί ανυπέρθετο όρο για την ανάμιξη με την ακόλουθη (τελείως ενδεικτικώς παρατιθέμενη) δικηγορική και δικαστηριακή ύλη:

- Την λεγόμενη IP δικηγορία, ήτοι την αναφερόμενη σε υποθέσεις διανοητικής ιδιοκτησίας (συνθέματος της πνευματικής και της βιομηχανικής). Είναι όντως αδύνατο να αντιληφθεί κανείς πότε το διανόημα αξίζει την περιορισμένη μόνον προστασία (θεσμών) της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όταν δεν γνωρίζει πότε και γιατί θα δικαιούνται την προστασία του ως πνευματικού έργου με το ευρύτατο («καθολικό») δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Αυτό το είδος της δικηγορίας ευρίσκεται σε ανεπάρκεια στην Ελλάδα, ακόμη και σήμερα, σε εποχή ακραίου δικηγορικού πληθωρισμού, είναι δε τόσο πολύτιμο, ώστε στην ελληνική αγορά δραστηριοποιούνται με επιτυχία πολλοί ξένοι « IP-δικηγόροι».
- Συμβουλευτική και δικαστηριακή δικηγορική υποστήριξη (ενδεικτικώς)
  - ❖ Εκδοτικών επιχειρήσεων
  - ❖ Μουσείων
  - ❖ Παραγωγών οπτικοακουστικού περιεχομένου
  - ❖ Παραγωγών ήχου
  - ❖ Οργανισμών συλλογικής διαχείρισης
  - ❖ Ωδείων
  - ❖ Θεάτρων
  - ❖ Γκαλερί
  - ❖ μελετητών αρχιτεκτόνων
  - ❖ επιχειρήσεων πληροφορικής
  - ❖ επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν software

- ❖ αθλητικών νομικών προσώπων ως προς τα δικαιώματα μεταδόσεως των αγώνων τους
- ❖ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων κλπ. ιδρυμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς

Γ. Πέραν των παραπάνω (Α-Β) καθαρώς πρακτικών εφοδίων, κατά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας αναμένεται ότι οι φοιτητές θα έχουν αναπτύξει την επιστημονική τους ολοκλήρωση στα ακόλουθα ενδεικτικώς πεδία:

- Κατανόηση σχέσεων Δικαίου και Τέχνης
- Αντιμετώπιση νέων μορφών Τέχνης, όπως η Art Performance
- Διάκριση μεταξύ ελευθερίας της έκφρασης, ιδιοκτησίας επί του διανοήματος και προσωπικότητας
- Εθνική πολιτιστική κληρονομιά
- Σχέσεων εθνικού και ενωσιακού δικαίου, αφού το πεδίο της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι πιθανότατα το πυκνότερα νομοθετημένο από την ΕΕ και νομολογημένο από το ΔΕΕ μετά το δίκαιο του ανταγωνισμού

Εγκληματολογία – κωδ. ΥΕ17

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννούλης, Μ. Κρανιδιώτη, Αντ. - Ι. Τζαννετάκη

Περιεχόμενο:

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο το εγκληματικό φαινόμενο, ήτοι, α) τους απαγορευτικούς του εγκλήματος κοινωνικούς κανόνες και τη θεσμοθέτηση των ποινικών διατάξεων, β) την παραβίασή τους ή το πέρασμα στο έγκλημα και γ) την αντίδραση των θυμάτων, της κοινωνίας και της Πολιτείας απέναντι στο έγκλημα. Η ύλη του κατανέμεται σε πέντε ενότητες:

- 1) Ορισμός και περιεχόμενο του γνωστικού αντικειμένου, οι ειδικότεροι κλάδοι του, η ιστορία του και οι σύγχρονες κατευθύνσεις του (θυματολογία, λειτουργίες της ποινικής δικαιοσύνης ως όλου/ συστήματος, παραδοσιακή/ κριτική θεώρηση κ.λπ.).
- 2) Οι τέσσερις πυλώνες της Εγκληματολογίας, όπου ορίζονται και αναλύονται σημαίνουσες μορφές εγκλημάτων, ορισμοί, κατηγορίες και ταξινομήσεις δραστών και θυμάτων, καθώς και οι ειδικότερες μορφές ατομικής, κοινωνικής και πολιτειακής αντίδρασης στο έγκλημα.
- 3) Οι κυριότερες μέθοδοι διεξαγωγής επιστημονικής έρευνας, με αναφορές στα δεοντολογικά ζητήματα και στις τεχνικές και πραγματικές δυσχέρειες που ανακύπτουν κατεξοχήν στα ερευνητικά πεδία της Εγκληματολογίας.
- 4) Σχολές, θεωρητικές προσεγγίσεις και κριτική αποτίμησή τους.
- 5) Διασύνδεση Σχολών και θεωρήσεων με σημαίνοντα ζητήματα αντεγκληματικής πολιτικής και κριτική επισκόπηση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της μελέτης του, ο φοιτητής/ τρια αναμένεται:

- Να έχει αποκτήσει μια γενική και πανοραμική εικόνα του περιεχομένου του γνωστικού αντικείμενου της Εγκληματολογίας και των ειδικότερων κλάδων της, των σύγχρονων κατευθύνσεών της, όπως και της διαχρονικής εξέλιξης και ιστορίας της τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.
- Να γνωρίζει τις διαστάσεις και τις εκφάνσεις του εγκληματικού φαινομένου και να μπορεί να διακρίνει τους ορισμούς του εγκλήματος, τις κυριότερες κατηγορίες δραστών και θυμάτων και τις ειδικότερες μορφές ατομικής, κοινωνικής και πολιτειακής αντίδρασης στο έγκλημα.
- Να έχει βασικές γνώσεις για τις επιστημονικές μεθόδους διερεύνησης του εγκληματικού φαινομένου και για τον σχεδιασμό μιας έρευνας, να αντιλαμβάνεται τις ιδιομορφίες και τους περιορισμούς της κάθε μεθόδου, όπως και τα κυριότερα δεοντολογικά ζητήματα που ανακύπτουν κατεξοχήν στις έρευνες της Εγκληματολογίας.
- Να γνωρίζει τις Σχολές, και τις θεωρητικές προσεγγίσεις του εγκληματικού φαινομένου, έτσι ώστε να μπορεί να διακρίνει το πώς τεκμηριώνονται η θέσεις της κάθε Σχολής ή θεωρίας και να είναι σε θέση να προβεί σε κριτική αποτίμησή τους.
- Να έχει αποκτήσει γνώσεις για το συγκεκριμένο της κάθε κατεύθυνσης ή θεωρίας έτσι ώστε να τη συνδέσει με ζητήματα αντεγκληματικής πολιτικής.

Ιστορία Πολιτικών και Συνταγματικών Θεσμών – κωδ. ΥΕ18

Διατομεακό

Διδάκοντες:

Θ. Αντωνίου, Β. Χρήστου

Περιεχόμενο:

Το αντικείμενο του μαθήματος αφορά τη γέννηση και τη διαμόρφωση του συνταγματικού κράτους με έμφαση σε ιδιαίτερα σημαντικές ιστορικές φάσεις τόσο από τον αγγλοσαξονικό όσο και από τον κεντροευρωπαϊκό χώρο και στην ιστορία των σύγχρονων συνταγματικών θεσμών, συμπεριλαμβανομένης και της συζήτησης για τη νέα διάσταση που προσδίδεται στην έννοια του κράτους από τη μετεξέλιξη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την προοπτική του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Η διδασκαλία αναπτύσσεται σε 4 ενότητες :

- Η Γένεση του Συνταγματικού Κράτους (η βρετανική παράδοση και η αμερικανική επανάσταση, η συνταγματική εμπειρία της γαλλικής επανάστασης, η μακρά πορεία προς την γερμανική ενοποίηση και ο θετικισμός των Γερμανών δημοσιολόγων).
- Η Κρίση του Συνταγματικού Κράτους (η κρίση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και η άνοδος των φασισμών, Κομμουνιστική πρόκληση, κρατικός παρεμβατισμός, New Deal, η διαμάχη C. Schmitt και H. Kelsen για τον φύλακα του Συντάγματος).
- Το Μεταπολεμικό Συνταγματικό Κράτος (το «κοινωνικό κράτος» στα μεταπολεμικά συντάγματα, ο κλονισμός του νομικού θετικισμού και η αναβάθμιση του ρόλου των δικαστών)

- Το Ευρωπαϊκό Συνταγματικό Δίκαιο (ο νέος ευρωπαϊκός χώρος για την προστασία των δικαιωμάτων, το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και η νέα διάσταση του κρατικού φαινομένου).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωσή του οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει πλήρη εξοικείωση με την ιστορική διαδρομή των πολιτικών και συνταγματικών θεσμών που βοηθά εξαιρετικά στην κατανόηση και ερμηνεία των ισχυόντων θεσμών.

Ρωμαϊκό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ28

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Αθ. Δημοπούλου

Περιεχόμενο:

Δημόσιο και ιδιωτικό ρωμαϊκό δίκαιο. Πολιτειακοί θεσμοί του ρωμαϊκού κράτους κατά τους δημοκρατικούς και αυτοκρατορικούς χρόνους. Το ιδιωτικό ρωμαϊκό δίκαιο (Εισηγήσεις) και οι διακρίσεις του : Τα πρόσωπα (στοιχεία γενικών αρχών και οικογενειακού δικαίου) και τα πράγματα (στοιχεία ενοχικού, εμπράγματος και κληρονομικού δικαίου). Δίκαιο των αγώνων: Ιστορική εξέλιξη και χαρακτηριστικά του δικαστικού αγώνα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Έχει μία ολοκληρωμένη εικόνα της ιστορικής εξέλιξης του ρωμαϊκού δικαίου.
- Γνωρίζει ποιες είναι οι βασικές πηγές για την έρευνα και γνώση του ισχύοντος δικαίου σε κάθε εξεταζόμενη περίοδο του ρωμαϊκού δικαίου.
- Γνωρίζει τα βασικά στοιχεία δημοσίου Ρωμαϊκού Δικαίου.
- Αποκτήσει βασικές ιστορικές γνώσεις για την γένεση και διαμόρφωση της νομικής επιστήμης στη Ρώμη.
- Έλθει σε επαφή με βασικά στοιχεία ιδιωτικού δικαίου, όπως για το οικογενειακό και κληρονομικό δίκαιο, τις συμβάσεις και εμπράγματα δικαιώματα, για τη νομική αντιμετώπιση των γυναικών και ανηλίκων.
- Κατανοήσει ότι του στενούς δεσμούς του συγχρόνου αστικού δικαίου και των διατάξεων του Αστικού Κώδικα με το Ρωμαϊκό Δίκαιο.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αυτό, αφορά σε μία ολοκληρωμένη εισαγωγή στο δημόσιο και ιδιωτικό Ρωμαϊκό Δίκαιο. Η περίοδος που καλύπτεται καταλαμβάνει από τις απαρχές της Ρώμης, την περίοδο της Βασιλείας, Δημοκρατίας, Ηγεμονίας και Δεσποτείας, έως και την Ιουστινιάνεια Κωδικοποίηση. Η ύλη

καταλαμβάνει τη διάκριση του Ρωμαϊκού Δικαίου σε περιόδους, τη διαμόρφωση των πολιτευμάτων της Ρώμης, τη γένεση της νομικής επιστήμης, καθώς και όλο το εύρος του δικαίου των προσώπων, δικαίου των πραγμάτων και δικαίου των αγωγών στη Ρώμη.

International Investment Law– κωδ. ΕΡΑ05 (Η διδασκαλία του μαθήματος είναι στην αγγλική γλώσσα, μαζί με τους φοιτητές ERASMUS+)

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Αν. Γουργουρίνης

Περιεχόμενο:

- Introduction to Public International Law and International Investment Law
- International Investment Arbitration and Public International Law
- Defining foreign "investors"
- Defining foreign "investments"
- Standards of treatment: fet & fps
- Standards of treatment: expropriation
- Standards of treatment: non-discrimination and reasonableness
- Umbrella clauses: treaty claims vs contract claims
- Host states' substantive defenses
- Remedies and enforcement of investment arbitral awards
- International Investment Law vs EU Law
- The future of International Investment Law

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια, αναμένεται ότι θα είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, ή νομικός σύμβουλος να εφαρμόσει και να ερμηνεύσει τους διεθνείς κανόνες που αφορούν στη διεθνή προστασία ξένων επενδύσεων.

Τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το εν λόγω μάθημα διδάσκεται στην αγγλική γλώσσα και εξετάζει θεμελιώδη ζητήματα δημοσίου διεθνούς δικαίου (όπως πηγές διεθνούς δικαίου, δικαιοδοσία, περιεχόμενο και εφαρμογή της διεθνούς ευθύνης κρατών, κατακερματισμό του διεθνούς δικαίου κ.λπ.) μέσα από το πρίσμα του ειδικού πεδίου του διεθνούς δικαίου των επενδύσεων.

Στόχος του μαθήματος είναι, αφενός, να εξετάσει πώς εφαρμόζεται το δημόσιο διεθνές δίκαιο από διεθνή διαιτητικά δικαστήρια επίλυσης επενδυτικών διαφορών, και, αφετέρου, να παρέχει στους φοιτητές μια λεπτομερή εικόνα περί των διαδικαστικών και ουσιαστικών εγγυήσεων προστασίας για τις ξένες επενδύσεις και τους ξένους επενδυτές, στο πλαίσιο του συνεχώς αναπτυσσόμενου τομέα του διεθνούς δικαίου των επενδύσεων.

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Ευρωπαϊκό Δίκαιο– κωδ. 2012

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Μ. Κουσκουνά, Ρ.-Ε. Παπαδοπούλου, Εμμ. Περάκης

Περιεχόμενο:

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαφοροποίηση από το εσωτερικό δίκαιο. Διαφοροποίηση από το δημόσιο διεθνές δίκαιο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως έννομη τάξη και ως Ένωση δικαίου, η απομάκρυνση από το δημόσιο διεθνές δίκαιο, τα υποκείμενα της ενωσιακής έννομης τάξης, αυτονομία της ενωσιακής έννομης τάξης, αρμοδιότητες και αρχές λειτουργίας της Ένωσης.

Πηγές του ενωσιακού δικαίου (άγραφες και γραπτές) και ιεράρχηση.

Νομοθετικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οργάνωση και λειτουργία του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης.

Μηχανισμοί δικαστικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σχέσεις ενωσιακού και εθνικού δικαίου (άμεση ισχύς και «αρχή της υπεροχής», άμεση εφαρμογή και «άμεσο αποτέλεσμα», η σύμφωνη με το ενωσιακό δίκαιο ερμηνεία του εθνικού δικαίου, εξωσυμβατική ευθύνη κράτους μέλους).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής γνωρίζει τις δύο βασικότερες πτυχές του Ευρωπαϊκού Δικαίου, οι οποίες άπτονται της νομικής επιστήμης.

Πρώτον, έχει γνώση του θεσμικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι της αυτονομίας της και των αρχών που διέπουν τη λειτουργία της, της συγκρότησης και των αρμοδιοτήτων των οργάνων και των οργανισμών της, του τρόπου και των αρχών λειτουργίας του δικαιοδοτικού της συστήματος και των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, και της σχέσης του θεσμικού της πλαισίου με αυτό των κρατών μελών της.

Δεύτερον, έχει αντίληψη της πρακτικής διάδρασης μεταξύ των ενωσιακών δικαστηρίων και των εθνικών, και γνωρίζει τις αρχές που διέπουν την απονομή δικαιωμάτων από το ενωσιακό δίκαιο στους πολίτες της Ένωσης, καθώς και των μέσων δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων αυτών.

Κατά συνέπεια, ο φοιτητής είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, συμβολαιογράφος ή νομικός σύμβουλος να εφαρμόσει και να ερμηνεύσει τους υπερνομοθετικής ισχύος ενωσιακούς κανόνες στην εθνική του έννομη τάξη.

Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Μ. Αυγουστιανάκης, Αντ. Καραμπατζός, Γ. Μεντής, Κλ. Ρούσσοσ,
Ζ. Τσολακίδης

Β΄ κλιμ.: Π. Παπαρσενίου, Κ. Καραγιάννης, Θ. Λύτρας, Β. Παναγιωτόπουλος

Περιεχόμενο:

Αντικείμενο των παραδόσεων του Ειδικού ενοχικού Δικαίου είναι οι λεγόμενες «επώνυμες» ενοχικές συμβάσεις του Αστικού Κώδικα αλλά και νεότερων ειδικών νόμων, οι οποίες εξετάζονται κατά κατηγορίες σύμφωνα με τη λειτουργία τους (συμβάσεις για τη μεταβίβαση δικαιώματος, συμβάσεις για την παραχώρηση χρήσεως πράγματος ή δικαιώματος, συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, συμβάσεις ενισχυτικές της κύριας ενοχής κ.λ.π.) Περαιτέρω οι ενοχικές σχέσεις που δημιουργούνται από το νόμο, όπως διοίκηση αλλοτρίων, αδικαιολόγητος πλουτισμός και αδικοπραξίες, όπου αναπτύσσονται και οι νεότερες εξελίξεις για την αντιμετώπιση και ρύθμιση της εξωδικαιοπρακτικής συμπεριφοράς (ευθύνη από διακινδύνευση, ευθύνη παραγωγού ελαττωματικών προϊόντων κ.λ.π.)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την εξέταση και επίλυση νομικών ζητημάτων του Ειδικού Ενοχικού Δικαίου (ενοχικές συμβάσεις, ενοχές από τον νόμο, ιδίως ενοχές από αδικοπραξίες και από αδικαιολόγητο πλουτισμό).

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ Κλιμ.: Σπ. Βλαχόπουλος, Χρ. Γκόρτσος, Β. Χρήστου, Α. Κεσσόπουλος

Β΄ Κλιμ.: Δ. Δελλής, Αικ. Ηλιάδου, Ν. Παπασπύρου

Περιεχόμενο:

Γενική θεωρία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων: Έννοια και σημασία, ιστορική ανασκόπηση και σύγχρονη κατοχύρωση, διακρίσεις και φορείς, δεσμευτικότητα, πεδίο ισχύος (τριτενέργεια) και αμοιβαίες σχέσεις, προσδιορισμοί και περιορισμοί των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Τα επιμέρους ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα : Γενική ελευθερία, δικαίωμα ζωής και σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας, προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, δικαίωμα ιδιωτικής σφαίρας, ελευθερία θρησκείας, πληροφορίας και γνώμης, ελευθερία και εγγυήσεις μαζικής επικοινωνίας, ελευθερία πνευματικής δημιουργίας και διδασκαλίας, συλλογικές ελευθερίες, οικονομική ελευθερία, δικαίωμα εργασίας, συνδικαλιστική ελευθερία – συλλογική αυτονομία, δικαίωμα ιδιοκτησίας, γενική αρχή της ισότητας, ειδικές μορφές της ισότητας, αξία του ανθρώπου, δικαίωμα στο περιβάλλον, δικαίωμα στην πληροφόρηση, ελευθερία αναπτύξεως της προσωπικότητας, δικαίωμα ιθαγένειας.

Προστασία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων : Διοικητική προστασία, δικαστική προστασία, πολιτική και διακρατική προστασία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται οι φοιτητές να έχουν λάβει τις βασικές γνώσεις στο πεδίο των θεμελιωδών δικαιωμάτων, έτσι ώστε να είναι σε θέση να υπερασπίζονται τα συνταγματικά δικαιώματα τα δικά τους και των συμπολιτών τους. Το μάθημα αποσκοπεί ιδίως στο να μεταφέρει στους φοιτητές την απαραίτητη μεθοδολογία, ώστε να μπορούν να επιλύουν περιπτώσεις όπου ένα θεμελιώδες δικαίωμα συγκρούεται με άλλο θεμελιώδες δικαίωμα ή γενικότερα με συνταγματικό έννομο αγαθό.

Πολιτική Δικονομία Ι – κωδ. 2015

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Στ.-Σπ. Πανταζόπουλος, Φλ. Τριανταφύλλου, Ν. Κατηφόρης
Β' κλιμ.: Δ. Τσικρικάς, Ι. Δεληκωστόπουλος, Φλ. Τριανταφύλλου

Περιεχόμενο:

Με τον όρο "Οργανισμός Δικαστηρίων" καλείται το σύνολο των κανόνων δικαίου που καθορίζουν τα όργανα απονομής της δικαιοσύνης και παροχής δικαστικής προστασίας. Με βάση αυτή την εννοιολογική οριοθέτησή του ο Οργανισμός Δικαστηρίων υπάγεται συστηματικά στο Δικονομικό Δίκαιο που σύμφωνα και με τη διδασκαλία του Γεωργίου Ράμμου διαιρείται στα ακόλουθα δύο τμήματα: αφενός στον Οργανισμό Δικαστηρίων και αφετέρου στην κυρίως ή με στενή έννοια Δικονομία (ή σύμφωνα με άλλη διατύπωση στο κυρίως ή με στενή έννοια δικονομικό δίκαιο). Τα δύο αυτά τμήματα απαρτίζουν το Δικονομικό Δίκαιο με ευρεία έννοια, που είναι το σύνολο των κανόνων δικαίου που καθορίζουν τα όργανα και τον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης. Ειδικότερα στον Οργανισμό Δικαστηρίων (το νομικό θεμέλιο του οποίου αποτελούν τα άρθρα 87–100Α) του Συντάγματος 1975 και ο Ν. 1756/1988, όπως ισχύει σήμερα) υπάγονται οι κανόνες δικαίου που ρυθμίζουν τα όργανα απονομής της δικαιοσύνης, δηλαδή τα δικαιοδοτικά όργανα / δικαστήρια και τον τρόπο λειτουργίας αυτών, καθώς και το νομικό καθεστώς των νομικών επαγγελματιών και την υπηρεσιακή / νομική κατάσταση των λειτουργών και υπαλλήλων που συγκροτούν τα όργανα απονομής δικαιοσύνης και συμπράττουν μαζί με τους δικαστικούς λειτουργούς στην απονομή της δικαιοσύνης, λ.χ. οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι, οι δικαστικοί επιμελητές.

Στη "Διαδικασία ενώπιον των Πρωτοβάθμιων Δικαστηρίων" υπάγονται οι ρυθμίσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ) για τα ακόλουθα θέματα: Δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, Προσδιορισμός της αξίας του αντικειμένου της δίκης, Καθ' ύλην αρμοδιότητα, Κατά τόπον αρμοδιότητα, Παρέκταση της αρμοδιότητας, Έρευνα της αρμοδιότητας, Παραπομπή από δικαστήριο σε δικαστήριο, Εξαίρεση δικαστών και υπαλλήλων της γραμματείας, Διάδικοι, Ομοδικία, Συμμετοχή τρίτων στη δίκη, Πληρεξουσιότητα, Θεμελιώδεις δικονομικές αρχές, Εκθέσεις, Δικόγραφα, επιδόσεις, Προθεσμίες, Επαναφορά των πραγμάτων στη προηγούμενη κατάσταση, Ακυρότητες, Εγγυοδοσία, Δικαστικά έξοδα, Ευεργέτημα πενίας, Ποινές, Απόπειρα συμβιβασμού, Άσκηση της αγωγής, συνέπειες από την άσκηση της αγωγής, Εισαγωγή της αγωγής για

συζήτηση, Συζήτηση στο ακροατήριο, Παρεμπύπτοντα, Διακοπή και επανάληψη της δίκης, Κατάργηση και περάτωση της δίκης, Απόφαση, Διαδικασία διόρθωσης και ερμηνείας αποφάσεων, Δεδικασμένο, Ειδικές διατάξεις για τις μικροδιαφορές, Ειδικές διατάξεις για τη λογοδοσία, Ειδικές διατάξεις για τη διανομή.

Αντικείμενο του "Δικαίου της Απόδειξης" είναι η Απόδειξη: Απόδειξη λέγεται το σύνολο των ενεργειών των διαδίκων, του δικαστή κλπ., με τις οποίες επιδιώκεται ο σχηματισμός δικανικής πεποιθήσεως στο δικαστή για την αλήθεια ή αναλήθεια κάποιου πραγματικού ισχυρισμού. Με την απόδειξη διαπιστώνεται η αλήθεια ή αναλήθεια του πραγματικού υλικού, το οποίο αποτελεί την ελάχισσυνα πρόταση του νομικού συλλογισμού, με βάση τον οποίο εκδίδεται η απόφαση. Την Απόδειξη αφορούν οι ρυθμίσεις του ΚΠολΔ για τα ακόλουθα θέματα: Γενικές διατάξεις, Ομολογία, Αυτοψία, Πραγματογνωμοσύνη, Μάρτυρες, Εξέταση των διαδίκων, Όρκος, Έγγραφα, και τα Δικαστικά Τεκμήρια. Τα είδη της αποδείξεως είναι τα ακόλουθα: Κύρια απόδειξη και ανταπόδειξη, ευθεία ή άμεση απόδειξη και έμμεση απόδειξη, τακτική και έκτακτη απόδειξη, προαπόδειξη, συντηρητική απόδειξη, πλήρης και ατελής απόδειξη, αυστηρή ή τυπική απόδειξη και ελεύθερη ή άτυπη απόδειξη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν ενισχύσει την ικανότητα σύνταξης δικογράφων και νομικών κειμένων.

Δίκαιο και Οικονομία ΥΕ31

Διατμηματικό σε συνεργασία με το τμήμα ΜΙΘΕ του ΕΚΠΑ

Διδάσκοντες:

Γ. Δελλής, Αντ. Καραμπατζός, Γ. Λέκκας, Φ. Βασιλόγιαννης

Περιεχόμενο:

Η διδασκαλία του μαθήματος θα γίνει σε δύο κατευθύνσεις· οι φοιτητές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν την κατεύθυνση που επιθυμούν.

Α' Κατεύθυνση: Οικονομική ανάλυση και Δίκαιο

(Γ. Δελλής, Α. Καραμπατζός, Γ. Λέκκας)

Στο πλαίσιο της Α' Κατεύθυνσης παρουσιάζονται, εν πρώτοις, τα βασικά στοιχεία της οικονομικής ανάλυσης του δικαίου (*law & economics*), ενός σχετικά νέου διεπιστημονικού κλάδο που, αξιοποιώντας τα εργαλεία και τη μεθοδολογία της οικονομικής επιστήμης, μελετά το δίκαιο και τους θεσμούς γενικότερα. Αφού παρουσιαστούν τα βασικά εργαλεία και οι θεωρίες της οικονομικής ανάλυσης του δικαίου, θα εξεταστεί ο τρόπος εφαρμογής τους στην ανάλυση επιμέρους κλάδων του ιδιωτικού και του δημοσίου δικαίου, καθώς και πώς χρησιμεύουν οι θεωρίες αυτές στη θεμελίωση ενός αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου κατάλληλου για οικονομική ανάπτυξη και ευημερία. Από την άλλη πλευρά, θα εξεταστεί και η κριτική που έχει ασκηθεί στο ορθόδοξο υπόδειγμα της οικονομικής ανάλυσης του δικαίου μέσα από την έρευνα στον κλάδο των λεγόμενων *συμπεριφορικών οικονομικών (behavioral economics)*.

Β' Κατεύθυνση: Θεωρία και πράξη της διορθωτικής δικαιοσύνης

(Φ.

Βασιλόγιαννης)

Στο πλαίσιο της Β' Κατεύθυνσης εξετάζονται κριτικά και αναστοχαστικά, από την οπτική γωνία της σύγχρονης θεωρίας της διορθωτικής (*corrective*) (ή μη διανεμητικής) δικαιοσύνης, οι θεσμικοί τρόποι μέσω των οποίων το δίκαιο διαπλάθει τις οικονομικές σχέσεις, την αγορά και τους δημοσιονομικούς θεσμούς. Εξετάζεται, κατ' αρχάς, μέσω συγκριτικών νομολογιακών παραδειγμάτων, τόσο από το κοινοδίκαιο (*common law*) όσο και από το ηπειρωτικό (*civil law*), το θεσμικό υπόβαθρο των αρχών της διορθωτικής δικαιοσύνης στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου, ιδίως του δικαίου των συμβάσεων και των αδικοπραξιών. Εν συνεχεία, εκτίθενται οι μεθοδολογικές προεκτάσεις της εν λόγω θεωρίας και, τέλος, ερευνάται το ζήτημα της εναρμόνισης του ίδιου θεσμικού υποβάθρου με εκείνο της διανεμητικής δικαιοσύνης, δηλαδή με τα δημοσιονομικά θεσμικά μορφώματα (ιδίως της φορολογίας και των δημοσίων δαπανών).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει τις ακόλουθες δεξιότητες:

A.

1. Δυνατότητα χρήσης των εργαλείων της μικροοικονομικής για την ανάλυση νομικών καταστάσεων
2. Αντίληψη βασικών οικονομικών εννοιών και μοντέλων και του τρόπου που αυτές συνδέονται με την συμπεριφορά των υποκειμένων του δικαίου και των

αγορών, τον τρόπο που επηρεάζουν την δομή της αγοράς και των επιχειρήσεων, τους θεσμούς του δικαίου και την πολιτική των κυβερνήσεων

3. Αξιολόγηση της επίδρασης των θεσμών και της συλλογικής οικονομικής δραστηριότητας στην ατομική και κοινωνική ευημερία

B.

4. Δυνατότητα διάκρισης των ζητημάτων δικαιοσύνης από τα ζητήματα οικονομικής αποδοτικότητας κ.λπ.
5. Δυνατότητα επιχειρηματολογίας, σε δυσεπίλυτα ζητήματα, βάσει των αρχών που διέπουν τους βασικούς κλάδους του δικαίου, ιδίως του ιδιωτικού
6. Αξιολόγηση της συμβολής της νομοθεσίας και της νομολογίας στη δημιουργία μιας εύτακτης έννομης τάξης

Ασφαλιστικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ03

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Δ. Χριστοδούλου

Περιεχόμενο:

I. Το Ασφαλιστικό Δίκαιο ανήκει ιστορικά και δογματικά στο Εμπορικό Δίκαιο. Η χρηματοδότηση του θαλάσσιου εμπορίου σε συνδυασμό με τη μετατόπιση του κινδύνου της θαλάσσιας μεταφοράς από τον φορέα της ριψοκίνδυνης επιχείρησης, προς τρίτο πρόσωπο, ήταν ήδη γνωστή από την αρχαιότητα και παρακολούθησε την εξέλιξη και συνέβαλε στην ανάπτυξη του θαλάσσιου εμπορίου. Η ασφάλιση, όμως, με τη σημερινή μορφή της, δηλαδή, της έναντι ασφαλιστρού αναλήψεως της υποχρέωσης για την καταβολή ασφαλισματος στην περίπτωση επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου, παρουσιάστηκε, ως θαλάσσια ασφάλιση ζημιών, ιδίως στις εμπορικές πόλεις της Βόρειας Ιταλίας από τον μεσαίωνα και μετά. Στη συνέχεια, αναπτύχθηκε η χερσαία ασφάλιση ζημιών και η ασφάλιση προσώπων.

Στην ύλη του «Ασφαλιστικού Δικαίου» περιλαμβάνεται:

- (α) το δίκαιο της ασφαλιστικής σύμβασης στη χερσαία, μορφή ασφάλισης,
- (β) οι κανόνες δικαίου που ρυθμίζουν τα της λειτουργίας και εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, καθώς και
- (γ) οι κανόνες που διέπουν τη δραστηριότητα των προσώπων που διαμεσολαβούν μεταξύ ασφαλιστή και ασφαλισμένου στην ιδιωτική ασφάλιση.

Στην ύλη του «Ασφαλιστικού Δικαίου» δεν περιλαμβάνεται το δίκαιο της Κοινωνικής Ασφάλισης. Ειδικότερα στην ύλη του μαθήματος περιλαμβάνονται τα εξής:

Η σύμβαση ασφάλισης. Ο ασφαλιστής. Ασφαλισμένος και λήπτης της ασφάλισης. Η έννοια του ασφαλιστικού κινδύνου Ασφαλιστικό συμφέρον. Ασφάλιση ζημιών. Ασφάλιση ενεργητικού και ασφάλιση παθητικού. Έναρξη και διάρκεια της ασφάλισης. Ανοικτή ασφάλιση. Ανακοινώσεις του λήπτη της ασφάλισης. «Εγγυήσεις» του λήπτη της ασφάλισης. Η ασφαλιστική περίπτωση. Υποχρεώσεις/Βάρη των μερών μετά την επέλευση της ασφαλιστικής περίπτωσης. Η ασφαλιστική ζημία. Ο υπολογισμός του ασφαλισματος: αρχική ασφαλιστική αξία, υπερασφάλιση, υπασφάλιση και συμφωνημένη ασφαλιστική αξία. Ειδικότερες

ασφαλίσεις. Ασφαλιστική υποκατάσταση. Πολλαπλή ασφάλιση. Υποχρεωτική ασφάλιση. Η νομική θέση και ο ρόλος των διαμεσολαβητών στην ασφάλιση.

Ασφάλιση προσώπων και ειδικότερα Ασφάλιση ζωής, Επενδυτικές ασφαλίσεις, Ασφάλιση ατυχημάτων, Ασφάλιση ασθενειών. Επιχείρηση ιδιωτικής ασφάλισης και κρατική εποπτεία (Ν. 4364/2016). Διαμεσολάβηση στην ιδιωτική ασφάλιση (Ν. 4583/2018).

II. Κύριες πηγές του «Ασφαλιστικού Δικαίου» που θα εξεταστούν σε βάθος στο μάθημα είναι οι εξής:

(1) Η χερσαία ασφάλιση ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Ν. 2496/1997 «Ασφαλιστική σύμβαση, τροποποιήσεις της νομοθεσίας για την ιδιωτική ασφάλιση και άλλες διατάξεις», ο οποίος ετέθη σε ισχύ τη 17-11-1997, όπως ισχύει.

(2) Γενικότερου ενδιαφέροντος είναι η ασφάλιση ευθύνης από αυτοκινητικά ατυχήματα, η οποία θεσπίστηκε ως υποχρεωτική με το Ν. 489/1976 «Περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως της εξ ατυχημάτων αυτοκινήτων αστικής ευθύνης», που τέθηκε σε ισχύ από 1.1.1978, κωδικοποιήθηκε με το Π.Δ. 237/1986 και έχει, κατά καιρούς, υποστεί πολλές τροποποιήσεις.

(3) Τη λειτουργία και την κρατική εποπτεία επί των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα, ρυθμίζει ο ν. 4364/2016, ο οποίος αποδίδει ομοιόμορφο ενωσιακό δίκαιο.

(4) Η δράση των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών ρυθμίζεται από τον Ν. 4583/2018, ο οποίος αποδίδει ενωσιακό δίκαιο.

Τέλος, σημαντική πηγή του Ασφαλιστικού Δικαίου αποτελούν και οι όροι (γενικοί και ειδικοί) των ασφαλιστηρίων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν:

1. Εμπενδώσει την ύλη του μαθήματος και των διατάξεων ιδίως του ν. 2496/1997.
2. Κατανοήσει την κατανομή των κινδύνων, βαρών/υποχρεώσεων που επιβάλλει ο νόμος για την ασφαλιστική σύμβαση.
3. Αποκτήσει την ικανότητα ερμηνείας ασφαλιστικών όρων.
4. Αναπτύξει την κριτική σκέψη, καθώς και την ικανότητα εμβάθυνσης στα ερμηνευτικά ζητήματα που τίθενται.
5. Αποκτήσει κριτική θεώρηση των απόψεων που έχουν διατυπωθεί στη νομολογία και τη θεωρία.
6. Αποκτήσει την ικανότητα ένταξης του ασφαλιστικού δικαίου στο γενικό δίκαιο των συμβάσεων.

Κοινωνιολογία του Δικαίου – κωδ. ΥΕ10

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Ελ. Ρεθυμιωτάκη

Περιεχόμενο:

1. Το δίκαιο ως κοινωνικό φαινόμενο

- Το δίκαιο μεταξύ νομικής και κοινωνιολογικής επιστήμης: οι θεωρητικές έννοιες και οι μέθοδοι της εμπειρικής έρευνας
  - Η συστημική προσέγγιση του νομικού φαινομένου και τα όρια της
  - Το σύγχρονο δίκαιο ως ιστορικό φαινόμενο
2. Η εμφάνιση, η ανάπτυξη και η σύγχρονη πολλαπλότητα παραδειγμάτων Κοινωνιολογίας του δικαίου
- Το δίκαιο στην κοινωνική θεωρία: από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα
  - Η σχέση δικαίου & κοινωνίας υπό το πρίσμα της νομικής επιστήμης και της κοινωνιολογικής νομολογιακής θεωρίας (sociological jurisprudence)
  - Οι κριτικές και οι μεταμοντέρνες προσεγγίσεις
3. Οι θεωρητικές υποθέσεις
- Ο νομικός πλουραλισμός και οι διαφορετικές εκδοχές του
  - Ο κοινωνικός προσδιορισμός του δικαίου
  - Η αέναη μεταβολή του δικαίου: εξελικτικά μοντέλα, φαινόμενα κρίσης και αναστοχασμός
4. Ειδικά ερευνητικά πεδία εφαρμογής
- Νομική παγκοσμιοποίηση και ευρωπαϊκή νομική ενοποίηση
  - Ανθρώπινα δικαιώματα, κοινωνικά κινήματα και ο ρόλος του δικαστή
  - Ρύθμιση ή αυτορρύθμιση; το παράδειγμα της βιοϊατρικής τεχνολογίας και η βιοηθική
  - Το δικηγορικό επάγγελμα υπό την οπτική της συγκριτικής κοινωνιολογίας του δικαίου

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια, αναμένεται ότι θα διαθέτει τα εφόδια ώστε:

- να εντάσσει γενικότερα, το δίκαιο στην κοινωνία (law in society) και να εξειδικεύει τις σχέσεις του με άλλα πεδία κοινωνικών σχέσεων, δηλ. με τα πολιτικά, τα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτισμικά περιεχόμενα του
- να αντιλαμβάνεται ειδικότερα, τις εκάστοτε κοινωνικές σχέσεις μέσα στις οποίες το δίκαιο συγκροτείται, αναπαράγεται ή/και μετασχηματίζεται σε συγκεκριμένα παραδείγματα ρύθμισης και πεδία συλλογικής δράσης
- να αποκτήσει και να διατηρήσει μια ολοκληρωμένη ενατένιση του αντικειμένου του που θα συμπληρώσει την τεχνοκρατική επάρκεια του καθώς θα μπορεί να συλλαμβάνει τις δικαιοπολιτικές διαστάσεις των νομικών πολιτικών και κανόνων που καλείται να χειρίζεται
- να προβληματιστεί ως νομικός της πράξης για το πώς μπορούν να ενεργοποιηθούν τα δικαιοπολιτικά ιδεώδη του ανθρωπισμού και της κοινωνικής δικαιοσύνης για να αντιμετωπιστεί η ανισότητα και να αναδειχθεί η διαφορετικότητα

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις βασικές έννοιες και ερευνητικές μεθόδους που προέρχονται από την κοινωνιολογία για να εξετάσει πώς το δίκαιο διαμορφώνεται μέσα από κοινωνικές σχέσεις και αντίστροφα. Πρώτα, θα παρουσιαστούν οι θεωρητικές οπτικές τόσο

κλασικών κοινωνικών στοχαστών για το δίκαιο (Κ. Marx, Em. Durkheim και Μ. Weber) που διείδαν τον καθοριστικό ρόλο του δικαίου για το νεωτερικό κοινωνικό μετασχηματισμό, όσο και σύγχρονων (J.Habermas, N. Luhmann και Μ. Foucault) που ανέδειξαν τα μείζονα ζητήματα και τις αντινομίες του νεωτερικού δικαίου. *Δεύτερον*, θα εξεταστεί η ειδικότερη ακαδημαϊκή συζήτηση μεταξύ νομικής θεωρίας και κοινωνιολογίας που ορίζει το πεδίο της κοινωνιολογίας του δικαίου και εστιάζεται διαχρονικά στους όρους και τα όρια της νομικής ρύθμισης, από τον 20^ο αιώνα (L.Petrażycki , Eug. Ehrlich, R. Pound) μέχρι σήμερα (R. Cotterrell, R. Banakar, B. de Sousa Santos). *Τρίτον*, θα παρουσιαστούν οι κομβικές θεωρητικές υποθέσεις της κοινωνιολογίας του δικαίου: α) η πολύπλοκη σχέση του δικαίου με την οικονομία, την πολιτική και τον πολιτισμό, β) ο νομικός πλουραλισμός και γ) οι διαρκείς τάσεις της δικαιοσύνης μεταβολής. *Τέταρτον* θα γίνει εμβάθυνση σε σύγχρονα θεματικά πεδία, όπως: α) η νομική παγκοσμιοποίηση και η ευρωπαϊκή ενοποίηση του δικαίου, β) η κρίση της δημοκρατίας και τα αναδυόμενα μοντέλα διακυβέρνησης, γ), τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ανισότητα λόγω τάξης, φυλής, φύλου και σεξουαλικότητας, δ) η γραφειοκρατικοποίηση της δικαιοσύνης και τα νομικά επαγγέλματα όπως αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου και τις διαχρονικές ιεραρχίες και διαχωρισμούς.

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

-

Περιεχόμενο:

Οργάνωση της Βουλής και κοινοβουλευτικές διαδικασίες (Ιστορική αναδρομή στο θεσμό της Βουλής Ο Κανονισμός της Βουλής, δικαστικός έλεγχος των εσωτερικών θεμάτων της Βουλής, η νομική θέση του Βουλευτή, η συγκρότηση της Βουλής, Ολομέλεια – Τμήμα διακοπής, Κοινοβουλευτικές Ομάδες, Επιτροπές της Βουλής, ημερήσια διάταξη, συνεδριάσεις, συζητήσεις, ψηφοφορίες, ορκοδοσία βουλευτών, προεδρείο της Βουλής, πρόταση μομφής κατά του Προεδρείου, η διάσκεψη των Προέδρων, νομοθετική διαδικασία, κοινοβουλευτικός έλεγχος, ανεξάρτητες αρχές προτάσεις εμπιστοσύνης και δυσπιστίας, εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας διαπίστωση αδυναμίας Προέδρου της Δημοκρατίας/Πρωθυπουργού, επιστημονική υπηρεσία της Βουλής).

Δίκαιο των πολιτικών κομμάτων (νομική φύση, χρηματοδότηση και ραδιοτηλεοπτική προβολή των πολιτικών κομμάτων).

Εκλογικό δίκαιο (εθνικές, ευρωπαϊκές και αυτοδιοικητικές εκλογές).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει πλήρη εξοικείωση με θεμελιώδεις λειτουργίες του δημοκρατικού πολιτεύματος τόσο θεωρητικά όσο και εφαρμοσμένα, διότι το μάθημα περιλαμβάνει ανάλυση σε:

(α) κοινοβουλευτικές διαδικασίες κατά το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής,

(β) πολιτικά κόμματα και

(γ) εκλογική νομοθεσία.

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Μ. Γαβουνέλη, Ελ. Διβάνη

Περιεχόμενο:

Συστήματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων: η αρχιτεκτονική του συστήματος και οι διαδικασίες.

Οικουμενικό σύστημα προστασίας των δικαιωμάτων : Οικουμενική διακήρυξη, Σύμφωνα του ΟΗΕ για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και σχετική νομολογία, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Συμβάσεις για την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων, την καταστολή της γενοκτονίας, τα δικαιώματα του παιδιού,

την ισότητα των φύλων, την καταστολή των βασανιστηρίων. Προστασία των αλλοδαπών, των προσφύγων και των μειονοτήτων.

Περιφερειακά συστήματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με ιδιαίτερη έμφαση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την πρόσφατη σχετική νομολογία.

Στοιχεία Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και φοιτήτριες αποκτούν πλήρη γνώση των βασικών εννοιών και αρχών του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε οικουμενικό (Ηνωμένα Έθνη, Οικουμενική Διακήρυξη και Διεθνή Σύμφωνα 1966) και περιφερειακό επίπεδο (ΕΣΔΑ, ΑΣΔΑ & Αφρικανικός Χάρτης). Επιπλέον, έχουν εξοικειωθεί ιδιαίτερα με τις ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τη διαδικασία λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα δικαιώματα του ανθρώπου και την αντίστοιχη νομολογία. Επομένως, θα μπορούν να εφαρμόσουν μελλοντικά τους κανόνες αυτούς στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, ως δικηγόροι/νομικοί σύμβουλοι, αλλά και ως δικαστικοί λειτουργοί, ή ως διπλωματικοί υπάλληλοι, δεδομένης της άμεσης εφαρμογής της ΕΣΔΑ από την εθνική έννομη τάξη.

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννούλης, Μ. Κρανιδιώτη, Αντ. - Ι. Τζαννετάκη

Περιεχόμενο:

- Ορισμός και ιδιομορφίες του γνωστικού αντικείμενου και η σχέση του με άλλα γνωστικά αντικείμενα των Ποινικών Επιστημών και του Δικαίου.
- Η προσωπικότητα του ανηλίκου: Σχολές και ηλικιακές κατηγορίες από τη σκοπιά της εξελικτικής ψυχολογίας.
- Θεωρίες και συναφείς έρευνες για την παραβατικότητα των ανηλίκων.
- Πρότυπα απονομής δικαιοσύνης (τιμωρητικό, προνοιακό, δικαιοκό), νέες τάσεις και διεθνείς/ή συμβάσεις/ κείμενα.
- Νομικό και θεσμικό πλαίσιο του ελληνικού ποινικού δικαίου ανηλίκων (αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα, ποινικός σωφρονισμός, επιμελητές ανηλίκων, δικονομικές διατάξεις ανηλίκων, ο ανήλικος ως κρατούμενος κ.ά.).
- Ζητήματα θυματοποίησης ανηλίκων και πρόληψης της νεανικής παραβατικότητας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια αναμένεται:

- να έχει αποκτήσει γνώσεις του περιεχομένου του Ποινικού Δικαίου Ανηλίκων, της σχέσης του με άλλα γνωστικά αντικείμενα των Ποινικών Επιστημών, όπως και να έχει αντιληφθεί τη σημασία της διάκρισης της ανηλικότητας, όπως διαμορφώθηκε, διαχρονικά, στις δυτικές κοινωνίες.
- να γνωρίζει τις κυριότερες Σχολές, τους εκπροσώπους και τα θεωρητικά ρεύματα του γνωστικού πεδίου της εξελικτικής Ψυχολογίας.
- να έχει αποκτήσει, ειδικότερα, γνώσεις πάνω στις θεωρίες και στην έρευνα για την παραβατικότητα των ανηλίκων και των νέων.
- να γνωρίζει τα κυριότερα πρότυπα απονομής δικαιοσύνης (τιμωρητικό, προνοιακό, δικαιοκό), όπως διαμορφώθηκαν, ιστορικά, αλλά και όπως διαμορφώνονται σε τοπικό, εθνικό και διεθνές περιβάλλον.
- συνακόλουθα με το παραπάνω, να έχει αποκτήσει γνώσεις για τις σύγχρονες τάσεις αντεγκληματικής πολιτικής σε διεθνές επίπεδο (λ. χ. διεθνείς συμβάσεις, οδηγίες ΕΕ).
- να γνωρίζει σε βάθος τους δικαιοκούς κανόνες και τις διατάξεις που διέπουν τους ανήλικους ως παραβάτες, ως κρατούμενους και ως θύματα.
- να μπορεί να αναπτύξει προβληματική για το επίμαχο ζήτημα του εγκλεισμού και της κράτησης ανηλίκων, όπως και να φανταστεί εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης της παραβατικότητάς τους.
- να έχει αποκτήσει ειδικότερες γνώσεις για τη θυματοποίηση των ανηλίκων και για τον διαδικτυακό εκφοβισμό τους.

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες

Ελ. Παπαγιάννη

Περιεχόμενο:

Συστηματική παρουσίαση και ανάλυση των γενικών χαρακτηριστικών και των πηγών του δικαίου στο ανατολικό κράτος από τον Μ. Κωνσταντίνο μέχρι την Άλωση. Η επιβίωση των βυζαντινών πηγών κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας, καθώς και στο νεότερο ελληνικό κράτος.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές έχουν αποκτήσει γνώση βασικών θεσμών του ιδιωτικού και ποινικού δικαίου, όπως εμφανίζονται κατά τη βυζαντινή περίοδο με λήψη υπόψη της εξέλιξής τους μετά την Άλωση και κατά τις απαρχές του νέου ελληνικού κράτους.

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Ελ. Ρεθυμιωτάκη

Περιεχόμενο:

1. Οι ιστορικές καταβολές της φεμινιστικής νομικής θεωρίας
2. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της: πολυπαραδειγματικότητα, σύζευξη θεωρίας & βιωματικής εμπειρίας, αναστοχαστικότητα, διεπιστημονικότητα
3. Οι θεωρητικές προκείμενες της φεμινιστικής νομικής σκέψης & η συνεχής αναπραγμάτευση.
4. Ο εξισωτικός ή ισονομιστικός φεμινισμός & οι διεκδικήσεις δικαιωμάτων στο δημόσιο χώρο
5. Ο φεμινισμός της διαφοράς στις τρεις εκδοχές του: ο ριζοσπαστικός, ο γαλλικός και ο αμερικάνικος πολιτισμικός φεμινισμός
6. Σεξουαλική έμφυλη βία και ιδιωτικότητα υπό το πρίσμα του ριζοσπαστικού φεμινισμού
7. Ορθός λόγος, συναίσθημα και κανονιστικές ηθικές θεωρίες υπό το πρίσμα του πολιτισμικού φεμινισμού της διαφοράς
8. Ο μεταμοντέρνος φεμινισμός: η κριτική, οι παραδοχές και τα ζητήματα που ανακύπτουν ή υποβάλλονται ως αιτήματα στο χώρο του δικαίου.
9. Η queer θεωρία και η αποδόμηση της νομικής κατηγορίας του φύλου.
10. Η υπέρβαση του βιολογικού θεμελίου της συγγένειας: τα νέα μοντέλα οικογένειας και η ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή
11. Ο φεμινισμός του τρίτου κόσμου

12. Η κριτική επισκόπηση των τριών εκδοχών του νομικού φεμινισμού και τα ανοιχτά νομικά ζητήματα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τους κυριότερους σταθμούς του φεμινιστικού κινήματος και με τα σημαντικότερα θεωρητικά ρεύματα της σύγχρονης φεμινιστικής σκέψης κατά το μέτρο της συμβολής τους στην εξέλιξη της ελληνικής και διεθνούς έννομης τάξης στην κατεύθυνση της προώθησης της ισότητας των φύλων, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της άρσης των καθεστώτων έμφυλων διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα δίνει έμφαση στα χαρακτηριστικά και τις θεωρητικές οριοθετήσεις των επιμέρους κυμάτων φεμινιστικής σκέψης, αναλύει την ιδιαίτερη θεματική που καθένα από αυτά έχει αναδείξει στη σφαίρα του δικαίου και αποτιμά κριτικά την συνεισφορά τους στην εξέλιξη του δικαίου και της νομικής σκέψης. Πρόσθετος στόχος του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους νέους νομικούς με τις αναγκαίες γνώσεις και να καλλιεργήσει την επιστημονική ευαισθησία τους προκειμένου να εμπεδωθούν και να γίνουν σεβαστές οι σύγχρονες νομοθετικές αλλαγές στο χώρο της έννομης προστασίας αναφορικά με τον σεβασμό της έμφυλης ταυτότητας ως στοιχείου της προσωπικότητας και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα που οφείλει να διέπει τις σχέσεις μεταξύ πολιτών στις σύγχρονες δημοκρατίες.

Η επιτυχής ολοκλήρωση του μαθήματος προσφέρει

- 1) Μια ολοκληρωμένη εικόνα του φάσματος που διέγραψαν από τα μέσα του 20^{ου} αι. μέχρι σήμερα οι φεμινιστικές διεκδικήσεις & οι νομοθετικές αλλαγές τις οποίες αυτές προώθησαν.
- 2) Επαρκή γνώση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των επιμέρους σχολών φεμινιστικής σκέψης, της θεωρητικής πλαισίωσης τους, των εννοιολογήσεων και της ιδιαίτερης οπτικής γωνίας τους για τον εντοπισμό και την ανάδειξη ζητημάτων έμφυλης ανισότητας και διακρίσεων που αυτές ανέπτυξαν καθώς και έναν κριτικό απολογισμό των επιτευγμάτων ή των αδυναμιών τους.
- 3) Δυνατότητα ενεργοποίησης στη νομική συλλογιστική των αναλυτικών εργαλείων και της μεθόδου της φεμινιστικής νομικής επιστήμης (Feminist Legal Theory).
- 4) Μια βαθύτερη κατανόηση κρίσιμων εννοιών όπως το κοινωνικό φύλο, οι μορφές έμφυλης βίας, η νομική ταυτότητα φύλου και οι έμφυλοι ρόλοι ως ιστορικές και πολιτισμικές κατασκευές.
- 5) Μια απαιτητική εμβάθυνση από τη σκοπιά του φύλου στις θεμελιακές αρχές της ισότητας και της ισονομίας.
- 6) Μια εξοικείωση με μείζονες θεωρητικές συμβολές στο ευρύτερο χώρο της κοινωνικής θεωρίας και της κριτικής σκέψης με τις οποίες η φεμινιστική θεωρία βρίσκεται σε συνεχή διάλογο και διάδραση.

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Ελ. Μουσταίρα

Περιεχόμενο:

Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο Αφερεγγυότητας. Γενικές Αρχές, Εθνικοί κανόνες, Διεθνείς Συμβάσεις, Κανονισμός (ΕΚ) 1346/2000 & Κανονισμός (ΕΕ) 848/2015 (αναδιατύπωση).

International Insolvency Law. General Principles, National Rules, International Conventions, European Regulations 1346/2000 & (Recast) 848/2015.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου Αφερεγγυότητας και είναι σε θέση, αφενός να κατανοήσουν τα βασικά και περίπλοκα ζητήματα που ανακύπτουν σε τέτοιες υποθέσεις, αφετέρου να τα αντιμετωπίσουν στην πράξη, ως δικηγόροι ή δικαστές ή στελέχη διεθνών ενώσεων/οργανισμών.

Επίσης, οι γνώσεις που αποκτώνται στο μάθημα, μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω σπουδές στο θέμα αυτό ή σε συναφή θέματα.

Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Ποινική Δικονομία – κωδ. 2016

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ. (Α-Κ): Ηλ. Αναγνωστόπουλος, Ι. Ανδρουλάκης, Αρ. Τζαννετής

Β΄ κλιμ. (Λ-Ω): Δ. Κιούπης, Αγγ. Λιούρδη, Γ. Τριανταφύλλου

Περιεχόμενο:

- I. Βασικές αρχές της ποινικής δίκης
- II. Οι διάδικοι στην ποινική δίκη
- III. Τα στάδια της ποινικής δίκης
  1. Προδικασία (προκαταρκτική εξέταση, άσκηση ποινικής δίωξης, κύρια ανάκριση)
  2. Ενδιάμεση διαδικασία ενώπιων Συμβουλίων (τρόποι παραπομπής στο ακροατήριο, ένδικα μέσα και βουλεύματα)
  3. Διαδικασία στο ακροατήριο (προπαρασκευαστική διαδικασία, διεξαγωγή ποινικής δίκης, έκδοση απόφασης).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αφομοιώσει τις θεμελιώδεις αρχές της ποινικής δίκης, της Προδικασίας-Ενδιάμεσης διαδικασίας-Διαδικασίας στο ακροατήριο, Απόδειξης, Ενδίκων μέσων και βοηθημάτων.

Κληρονομικό Δίκαιο – κωδ. 2017

Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄. κλιμ.: Κ. Χριστοδούλου, Γ. Λέκκας, Ι. Κονδύλη, Γ. Λαδογιάννης

Β΄. κλιμ.: Π. Παπαρσενίου, Ι. Κονδύλη, Γ. Μεντής, Β. Παναγιωτόπουλος

Περιεχόμενο:

Εισαγωγή, κληρονομική διαδοχή, εξ αδιαθέτου διαδοχή, διαδοχή από διαθήκη, νόμιμη μοίρα, σχολάζουσα κληρονομιά, αποδοχή και αποποίηση κληρονομιάς, κληρονομική αναξίότητα, πλειονότητα κληρονόμων, ευθύνη κληρονόμου, προστασία κληρονόμου και συναλλαγών, εκποίηση κληρονομιάς, κληρονομικές συμβάσεις, δωρεά, αιτία θανάτου, δικαιοπραξίες εν ζωή για την περίπτωση θανάτου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την επίλυση νομικών ζητημάτων του Κληρονομικού (Είδη της κληρονομικής διαδοχής, διάκριση του

κληρονόμου από τον κληροδόχο και τον καταπιστευματοδόχο, είδη των διαθηκών, νόμιμη μοίρα, δικαστική προστασία του κληρονόμου και σχέσεις μεταξύ περισσότερων κληρονόμων).

Διοικητική Δικονομία – κωδ. 2018

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Κ. Γιαννακόπουλος, Π-Μ. Ευστρατίου

Β' κλιμ.: Π. Λαζαράτος, Ανδρ. Τσουρουφλής

Περιεχόμενο:

Ο έλεγχος της διοίκησης και η διοικητική δικαιοσύνη. Το διοικητικό δικονομικό δίκαιο. Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας. Διοικητική δικαιοδοσία και διοικητικές διαφορές. Οργάνωση και αρμοδιότητες των διοικητικών δικαστηρίων. Η διοικητική δίκη. Οι γενικές δικονομικές αρχές. Είδη ενδίκων βοηθημάτων και γενικές προϋποθέσεις παραδεκτής ασκήσεως τους. Η αίτηση ακυρώσεως. Η προσφυγή. Η αγωγή αποζημιώσεως. Τα άλλα ένδικα βοηθήματα. Η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου και η συμμόρφωση της διοικήσεως. Γενική θεωρία των ενδίκων μέσων κατ'αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων. Η ανακοπή ερημοδικίας. Η τριτανακοπή. Η έφεση. Η αναθεώρηση. Η επανάληψη της διαδικασίας. Η αναίρεση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις για την οργάνωση και λειτουργία της Διοικητικής Δικαιοσύνης. Ειδικότερα, η Διοικητική Δικονομία είναι η Δικονομία των Διοικητικών Διαφορών που είναι κατά βάση η Δικονομία των Διαφορών Δημοσίου Δικαίου. Αντικείμενό της είναι η προσωρινή και οριστική έννομη προστασία που παρέχεται στο άτομο από τα διοικητικά δικαστήρια έναντι της δημόσιας διοίκησης. Περιλαμβάνει όλα τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που μπορεί να ασκήσουν οι θιγόμενοι στα δικαιώματά ή έννομα συμφέροντά τους από πράξεις ή παραλείψεις της διοίκησης, τις προϋποθέσεις παραδεκτού και τους λόγους βασίμου τους, τη συμμόρφωση της διοίκησης στις αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων και την αναγκαστική εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων κατά του Δημοσίου. Με τις αποκτώμενες γνώσεις οι φοιτητές και φοιτήτριες μαθαίνουν έτσι ποιο είναι το κατάλληλο ένδικο βοήθημα που πρέπει εκάστοτε να ασκήσουν, ενώπιον ποίου διοικητικού δικαστηρίου, εντός ποιας προθεσμίας και κατά ποιων πράξεων ή παραλείψεων της διοίκησης.

Εμπορικό Δίκαιο II (Δίκαιο των Εμπορικών Εταιρειών) – κωδ. 2019

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Γ. Σωτηρόπουλος, Ν. Βερβεσός
Β' κλιμ.: Γ. Αθανασίου, Εμμ. Μαστρομανώλης

Περιεχόμενο:

Στο επίκεντρο του εταιρικού δικαίου βρίσκονται οι ενώσεις προσώπων ιδιωτικού δικαίου, με τις οποίες επιδιώκεται η υλοποίηση κοινού σκοπού, ο οποίος μπορεί να είναι εμπορικός, οικονομικός ή ιδεολογικός. Στο πλαίσιο μίας γενικής εισαγωγής παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω εταιριών, ενώ περιγράφεται η εξέλιξη από την προσωπική εταιρία ως τη σύγχρονη μεγάλη κεφαλαιουχική εταιρία. Επίσης δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο της εταιρίας ως «οργανισμού» πέραν δηλαδή της σύμβασης και καταγράφονται οι βασικές διακρίσεις των εταιριών σε εμπορικές και μη, σε εταιρίες με και χωρίς νομική προσωπικότητα, σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρίες, ενώ επισημαίνονται οι διαφορές από τα σωματεία, αλλά και οι ομοιότητες, όπως λ.χ. η σωματειακή οργάνωση στο παράδειγμα των κεφαλαιουχικών εταιριών. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην αρχή του κλειστού αριθμού (numerosus clausus) των εμπορικών εταιριών, καθώς επίσης και σε ζητήματα όπως η αυτονομία του ν.π. και ο αυτοκαθορισμός της πορείας και των εσωτερικών σχέσεων αυτού. Στο πλαίσιο του ειδικού μέρους του εταιρικού δικαίου αναλύονται ενδελεχώς οι δύο βασικές εταιρικές μορφές, ήτοι η ομόρρυθμη εταιρία (πρότυπο προσωπικής εταιρίας) και η ανώνυμη εταιρία (πρότυπο κεφαλαιουχικής εταιρίας). Στην αναλυτική επεξεργασία των βασικών αυτών εταιρικών μορφών είναι αφιερωμένο το μεγαλύτερο μέρος της διδασκαλίας. Σε μικρότερη έκταση παρουσιάζονται και άλλες εταιρικές μορφές, όπως η ΙΚΕ, η ΕΕ, η αφανής εταιρία και η κοινοπραξία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει την ικανότητα κατανόησης των βασικών εταιρικών μορφών επιχειρηματικής δραστηριότητας καθώς και την ενίσχυση της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων που αναφύονται από αυτήν.

Ποινική Καταστολή – Σωφρονιστική – κωδ. ΥΕ07

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννούλης, Μ. Κρανιδιώτη, Αντ-Ι. Τζαννετάκη

Περιεχόμενο:

- Φιλοσοφία της ποινής: Δεοντολογικές, ωφελμιστικές και μεικτές θεωρίες για την ποινή
- Εμπειρικά δεδομένα για την αποτελεσματικότητα της ποινής
- Σχολές / Πρότυπα Ποινικής Καταστολής και πρόληψης της εγκληματικότητας
- Κοινωνιολογικές θεωρίες για την ποινή (π.χ Foucault, Rusche & Kirchheimer)
- Διαφορές ως προς την τιμωρητικότητα των δυτικών έννομων τάξεων και ερμηνευτικές προσεγγίσεις τους
- Το σύστημα ποινικών κυρώσεων του ελληνικού ΠΚ, οι επιμέρους ποινές και τα μέτρα ασφαλείας που το απαρτίζουν, συγκριτικά δεδομένα από άλλες έννομες τάξεις
- Σωφρονιστική νομοθεσία και πραγματικότητα των ελληνικών φυλακών. Σύγκριση με άλλες έννομες τάξεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται

- να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της σύγχρονης προβληματικής για τη δικαιολόγηση και τους σκοπούς της ποινής σε σχέση και με τους ειδικότερους στόχους της νομοθέτησης, της επιμέτρησης και της έκτισής της
- να έχουν μια γενική επισκόπηση της ιστορικής εξέλιξης της ποινής από την εποχή ιδίως του Διαφωτισμού ως τις μέρες μας
- να γνωρίζουν τα εμπειρικά δεδομένα σε σχέση με την αποτελεσματικότητα της ποινής
- να είναι σε θέση να προσεγγίσουν κοινωνιολογικά το ερώτημα της διαφοροποίησης της ποινής στο χρόνο και στον τόπο
- να μπορούν να συσχετίσουν τα κανονιστικά, εμπειρικά και κοινωνιολογικά ζητήματα που άπτονται της ποινής
- να μπορούν να τοποθετηθούν τεκμηριωμένα σε σχέση με τα κεντρικά σύγχρονα διλήμματα στα πεδία της ποινολογίας και της αντεγκληματικής πολιτικής ευρύτερα.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα «Ποινική Καταστολή-Σωφρονιστική» στοχεύει να προάγει την κατανόηση από μέρους των φοιτητών της ιστορικής, δεοντολογικής, νομικής και κοινωνιολογικής διάστασης της ποινής.

Ειδικό Διοικητικό Δίκαιο: Δημόσιο Οικονομικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ21

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Χρ. Γκόρτσος

Περιεχόμενο:

Ο σκοπός του παρόντος μαθήματος είναι η κατανόηση των βασικών εννοιών και των θεμελιωδών στοιχείων του Ελληνικού δημοσίου οικονομικού δικαίου:

- αφενός μεν ως δικαίου της κρατικής παρέμβασης στην οικονομία, δηλαδή ως δικαίου των μικρο- και μακρο-οικονομικών πολιτικών,
- αφετέρου δε ως εθνικού δικαίου η διαμόρφωση του οποίου επηρεάζεται καθοριστικά από τις εξελίξεις στο διεθνές και το Ενωσιακό οικονομικό δίκαιο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι συμμετέχοντες φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται να είναι σε θέση να κατανοήσουν επαρκώς τις βασικές έννοιες και τα θεμελιώδη στοιχεία του Ελληνικού δημοσίου οικονομικού δικαίου, ως εθνικού δικαίου των οικονομικών πολιτικών, όπως αυτό διαμορφώνεται, καθοριστικά δε, από το διεθνές και το Ενωσιακό οικονομικό δίκαιο.

Εκκλησιαστικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ 27

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Γ. Ανδρουτσόπουλος, Β.Χ. Τρομπούκης (Ε.Δ.Ι.Π.)

Περιεχόμενο:

Το μάθημα αυτό έχει ως αντικείμενο την εξέταση του δικαίου που διέπει τις σχέσεις της Πολιτείας και των θρησκευτικών κοινοτήτων γενικώς, ιδίως δε της Πολιτείας και της επικρατούσας Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος.

Μια πρώτη ενότητα στη διδασκαλία του μαθήματος συνιστά η θρησκευτική ελευθερία, όπου αναλύεται το περιεχόμενο της και οι φραγμοί στην άσκηση της λατρείας. Μια δεύτερη ενότητα αφιερώνεται στην εξέταση των σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας. Σε αυτήν ερευνώνται εποπτικώς τα επί μέρους συστήματα σχέσεων, εξετάζονται δε διεξοδικώς, οι σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας στη νεότερη Ελλάδα και μάλιστα τόσο ιστορικώς όσο και δογματικώς υπό το ισχύον Σύνταγμα.

Ακολούθως παρουσιάζεται συστηματικώς η ύλη του Δικαίου της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος, σε τέσσερα μέρη, τα οποία αναφέρονται αντιστοίχως στην οργάνωση της Εκκλησίας, τη διοίκηση της Εκκλησίας, το εκκλησιαστικό ποινικό δίκαιο και τα εκκλησιαστικά δικαστήρια και δικονομία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εξέταση του δικαίου που διέπει τις σχέσεις της Πολιτείας και των θρησκευτικών κοινοτήτων γενικώς, ιδίως δε της Πολιτείας και της επικρατούσας Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος. Έτσι, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αποκτούν μία συνολική εικόνα του ιστορικού περιγράμματος των σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας, ενώ γνωρίζουν, σε βάθος και με λεπτομέρειες, την τυπολογία της σχέσεως αυτής εξ απόψεως δογματικής τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο δίκαιο. Επίσης, εκτίθεται συστηματικώς η ύλη του Δικαίου της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος, σε τέσσερα μέρη, τα οποία

αναφέρονται αντιστοίχως στην οργάνωση της Εκκλησίας, τη διοίκηση της Εκκλησίας, το εκκλησιαστικό ποινικό δίκαιο και τα εκκλησιαστικά δικαστήρια και δικονομία. Κατ' ακολουθία, οι φοιτητές αντιλαμβάνονται ότι το «*Εκκλησιαστικό δίκαιο*» καλύπτει ένα ικανό μέρος της δικηγορικής ύλης και είναι σε θέση να γνωρίζουν πώς να προσεγγίσουν μία υπόθεση -δικηγορικός ή δικαστικός – με το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Τραπεζικό Δίκαιο – κωδ. 2070

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

I. Βενιέρης, Χρ. Λιβαδά

Περιεχόμενο:

Τραπεζικό δίκαιο είναι το ειδικό εμπορικό δίκαιο των εμπόρων και του εμπορίου χρήματος και ισοδυνάμων αξιών, κυρίως πολυτίμων μετάλλων. Παίρνει το όνομά του από το κυριότερο τμήμα του, τους εμπόρους χρήματος που ονομάζονται τράπεζες, και τις εμπορικές πράξεις με χρηματικό αντικείμενο που προσιδιάζουν στους εμπόρους αυτούς και ονομάζονται τραπεζικές συναλλαγές. Στο τραπεζικό δίκαιο περιλαμβάνονται ιδίως το δίκαιο της τραπεζικής εποπτείας, το δίκαιο της τραπεζικής οργάνωσης, οι τραπεζικές συναλλαγές (παθητικού ή ενεργητικού) και το δίκαιο των ειδικών τραπεζών. Το τραπεζικό δίκαιο έχει αναδειχθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών σε αυτόνομο κλάδο με στοιχεία αστικού, εμπορικού, οικονομικού και δημοσίου δικαίου.

Το τραπεζικό δίκαιο διακρίνεται σε δημόσιο τραπεζικό δίκαιο, στο οποίο εμπίπτουν οι διατάξεις για την αδειοδοσία των πιστωτικών ιδρυμάτων, την μικροπροληπτική εποπτεία και την μακροπροληπτική ρύθμιση αυτών, καθώς και θέματα εξυγίανσης, ανάκαμψης πιστωτικών ιδρυμάτων και εγγύησης καταθέσεων.

Αντίθετα, στο ιδιωτικό τραπεζικό δίκαιο εμπίπτουν οι τραπεζικές δραστηριότητες, ιδίως οι τραπεζικές συμβάσεις και οι κανόνες που διέπουν την σχέση τράπεζας με τον πελάτη της. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση τράπεζας πελάτη, ιδίως για την χρηματοδότηση και την διακοπή αυτής εν όψει της οικονομικής κρίσης, στον τραπεζικό αλληλόχρεο λογαριασμό, στη σύμβαση τραπεζικής κατάθεσης, στις πιστωτικές συμβάσεις, στην έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής, στις χρηματοδοτικές συμβάσεις (το factoring, το leasing, το forfaiting, το crowdfunding, το venture capital, τα hedge funds), στις υπηρεσίες πληρωμών και στις τραπεζικές εγγυήσεις (Εγγυητική επιστολή και Ενέγγυα Πίστωση).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται με το συνδυασμό βιβλιογραφικής θεωρίας και δικαστηριακής πράξης, να έχουν αποκτήσει:

- (α) εξοικείωση στην ανάγνωση και κατανόηση των νομικών ζητημάτων που ανακύπτουν στις έννομες σχέσεις των μερών
- (β) γνώση των εκδοθεισών δικαστικών αποφάσεων και
- (γ) ικανότητα προσέγγισης της δικαστηριακής πρακτικής αντιμετώπισης των νομικών ζητημάτων.

Συνταγματική Θεωρία και Πολιτική Φιλοσοφία– κωδ. 2114

Διδάσκοντες:

B. Βουτσάκης, Θ. Αντωνίου N. Παπασπύρου

Περιεχόμενο:

Το μάθημα « ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ» είναι διατομεακό μάθημα με το οποίο επιδιώκεται η προσέγγιση τριών συναφών γνωστικών αντικειμένων.

Καταρχάς θα διδαχθεί η εξέλιξη των πολιτικών ιδεών από τον 17ο μέχρι τις απαρχές του 21ου αιώνα. Οι φιλόσοφοι του 17ου αιώνα επηρεάστηκαν από τη νευτώνεια φυσική και την εν γένει επιστημονική μέθοδο στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν τον φυσικό νόμο. Οι κλασικοί φιλόσοφοι, στους οποίους ανήκουν οι Χόμπς, Λόκ και Ρουσό, εγκαταλείπουν το θεϊκό δίκαιο και στρέφονται προς τη Λογική. Ο 18ος αιώνας είναι ο αιώνας της αυτονομίας. Ο αιώνας χαρακτηρίζεται από τη γέννηση του Άνταμ Σμίθ και τους φυσιοκράτες. Οι νέες θεωρίες του ρομαντικού Σέλλινγκ και του αντιρομαντικού Χέγκελ θεωρούν ότι το νόημα της φύσης καθορίζεται από μια αντικειμενική τάξη. Ο 19ος αιώνας αποκαλείται για τη γενική φιλοσοφία και γερμανικός αιώνας. Είναι επίσης ο αιώνας των μεγάλων συστημάτων. Η δικαιοσύνη και πολιτειακή σκέψη επηρεάζεται από τον μεγάλο φιλόσοφο Κάντ. Τη δική τους επίδραση στον τομέα αυτόν είχαν και οι Φίχτε και Χέγκελ. Ο σοσιαλιστικός ουτοπισμός, ο θετικισμός, ο σοσιαλισμός, ο διαλεκτικός υλισμός, η επανίδρυση του συγκεντρωτικού κράτους διαδέχονται ως ιδεολογίες και συστήματα το ένα το άλλο και σφραγίζουν τον 19ο αι. Το πρώτο μισό του 20ου αι. θα ταλανισθεί από τον Ολοκληρωτισμό, γύρω από τον οποίο θα διαμορφωθούν συνταγματικές κυρίως θεωρίες. Το δεύτερο μισό μέχρι τις απαρχές του 21ου αι. η συζήτηση επικεντρώνεται πάλι στον λόγο, την ισότητα, την ελευθερία, τη δημοκρατία.

Το δεύτερο γνωστικό αντικείμενο είναι η πολιτική φιλοσοφία. Εξετάζονται οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τις πολιτικές αντιλήψεις από τον 17ο αιώνα μέχρι σήμερα, στο περιβάλλον των σύγχρονων πλουραλιστικών κοινωνιών. Οι αρχές της ελευθερίας, της ισότητας και της δημοκρατίας αναλύονται στο έργο του κορυφαίου φιλοσόφου του φιλελευθερισμού του 20ου αι., του Τζων Ρώλς, που τις συναρθρώνει μεταξύ τους με τρόπο που έχει σφραγίσει τη σύγχρονη θεωρητική συζήτηση. Αφού παρουσιασθούν τα ερωτήματα που τίθενται με αφορμή αυτές τις αρχές, θα εξετασθούν οι απαντήσεις που δίνει σε αυτά ο Ρώλς κι εν συνεχεία τα ζητήματα στα οποία επικεντρώνεται σήμερα η συζήτηση για τα θεμέλια της πολιτικής ζωής.

Το τρίτο γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος είναι η συνταγματική θεωρία και ειδικότερα ο Συνταγματισμός, ως θεωρητικό σύστημα κατανόησης της δικαιοσύνης σύνταξης των σύγχρονων πολιτειών. Η έμφαση θα δοθεί στον Ευρωπαϊκό Συνταγματισμό, όπως αυτός εξελίχθηκε μετά τη γαλλική επανάσταση, προκειμένου να αναζητηθεί η φυσιογνωμία του θεσμικού- συνταγματικού πλαισίου των νεώτερων Ευρωπαϊκών κρατών (Αγγλία-Γαλλία-Γερμανία). Με τον τρόπο αυτό, ο φοιτητής θα έχει τη δυνατότητα να εξετάσει τον τρόπο θεσμικής βίωσης των βασικών φιλοσοφικών ρευμάτων έκαστης περιόδου. Με αυτό το υπόβαθρο θα επιδιωχθεί η εξοικείωση και με τους σύγχρονους προβληματισμούς, ιδίως στο χώρο της αγγλοαμερικανικής βιβλιογραφίας, ως προς τη σχέση της συνταγματικής ερμηνείας με την πολιτική φιλοσοφία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος, ο φοιτητής/φοιτήτρια είναι σε θέση να διαμορφώσει ίδια κρίση για βασικά ζητήματα πολιτικής φιλοσοφίας και συνταγματικής θεωρίας, ιδίως σε θέματα οργάνωσης της πολιτείας και θεμελιωδών δικαιωμάτων, να αξιολογήσει κριτικά το διεθνή προβληματισμό και βιβλιογραφία και να κατανοήσει την ιστορικότητά του.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αποσκοπεί να εξοικειώσει τους φοιτητές/φοιτήτριες με τους βασικούς προβληματισμούς τριών συναφών γνωστικών

κλάδων, της ιστορίας των πολιτικών ιδεών, της πολιτικής φιλοσοφίας και της συνταγματικής θεωρίας. Η έμφαση δίδεται στην αμοιβαία προσέγγιση των τριών κλάδων.

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Ελ. Μουσταΐρα

Περιεχόμενο:

Εξετάζονται κατά πρώτον ζητήματα θεωρητικά, όπως το Συγκριτικό Δίκαιο, ποιές είναι οι πηγές του δικαίου, ποια είναι τα αντικείμενα και ποια η διαδικασία της σύγκρισης, ποιοι είναι οι σκοποί της σύγκρισης των νομικών συστημάτων, το αν το συγκριτικό δίκαιο αποτελεί επιστήμη ή μέθοδο, το αν είναι σκόπιμη η ταξινόμηση των νομικών συστημάτων και ποια επιχειρήματα προβάλλουν οι αντίθετοι στην ταξινόμηση αυτών. Επίσης, μεταξύ των θεωρητικών ζητημάτων που εξετάζονται είναι και αυτό της μεταφύτευσης/δανεισμού δικαιοκτών ρυθμίσεων καθώς και το αν θα ήταν ορθότερο/σκοπιμότερο να μιλάμε για σύγκριση νομικών πολιτισμών αντί για σύγκριση δικαίων.

Στη συνέχεια εξετάζονται σε γενικές γραμμές διάφορα νομικά συστήματα του κόσμου, όπως τα δυτικά, τα μικτά, τα δίκαια των ιβηροαμερικανικών κρατών, τα αφρικάνικα αυτόχθονα δίκαια, το μουσουλμανικό δίκαιο και το νομικό σύστημα της Κίνας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να:

- α) έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις του Συγκριτικού Δικαίου,
- β) είναι σε θέση να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους μοιάζουν ή διαφέρουν τα διάφορα δίκαια του κόσμου,
- γ) έχουν μια αρκετά σαφή εικόνα πολλών δικαίων.

Με τις γνώσεις αυτές, στη συνέχεια θα έχουν την ευχέρεια και τη δυνατότητα, αφενός να κατανοήσουν στην πράξη, ως δικηγόροι ή δικαστές ή στελέχη διοίκησης, τη λειτουργία των διαφόρων δικαίων, αφετέρου να συνεχίσουν ενδεχομένως σπουδές (σε ειδικότερα ζητήματα δικαίου, σε συγκριτικές νομικές σπουδές, σε φιλοσοφία δικαίου, σε κοινωνιολογία δικαίου, σε ανθρωπολογία δικαίου, μεταξύ άλλων), στην Ελλάδα ή στην αλλοδαπή, εμβαθύνοντας στα ζητήματα αυτά.

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννούλης, Μ. Κρανιδιώτη

Περιεχόμενο:

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο τη συλλογή, τον έλεγχο και την ερμηνεία του αποδεικτικού υλικού, με σκοπό την προσήκουσα και αποτελεσματική εξιχνίαση της αλήθειας για μία τελεσθείσα αξιόποινη πράξη. Η ύλη του κατανέμεται σε έξι ενότητες:

- 1) Ορισμός και ιδιομορφίες του γνωστικού αντικειμένου και η σχέση του με άλλα γνωστικά αντικείμενα των Ποινικών Επιστημών.

- 2) Φορείς και οργάνωση της ανάκρισης. ΕΛ.ΑΣ και διεθνής αστυνομική συνεργασία.
- 3) Εξέταση μαρτύρων και κατηγορουμένου: Ζητήματα αξιοπιστίας των μαρτυρικών καταθέσεων, ιστορία και λειτουργία της ομολογίας. Μέθοδοι και πρακτικές ανάκρισης και ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- 4) Τόπος του εγκλήματος. Ταυτοποίηση προσώπων μέσω πραγματικών αποδεικτικών στοιχείων (δακτυλοσκοπική μέθοδος, ανάλυση DNA κ.α.).
- 5) Η μέθοδος της σκιαγράφησης.
- 6) Η γραφολογική πραγματογνωμοσύνη ως αποδεικτικό μέσο και άλλα ζητήματα και εφαρμογές της Δικαστικής Γραφολογίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της μελέτης του, ο φοιτητής/ τρια αναμένεται:

- να έχει αποκτήσει βασικές γνώσεις για το περιεχόμενο της Ανακριτικής και τη σχέση της με άλλα γνωστικά αντικείμενα των Ποινικών Επιστημών,
- να γνωρίζει τους κυριότερους κανόνες που διέπουν την οργάνωση και τη διαδικασία της ανάκρισης, όπως και τον ρόλο των κυριότερων φορέων της.
- να αποκτήσει, ειδικότερα, γνώσεις για την ΕΛ.ΑΣ και για το έργο της αστυνομίας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.
- να αντιληφθεί την εξέλιξη της ανακριτικής διαδικασίας συν τω χρόνω.
- να γνωρίζει τη λειτουργία της εξέτασης των μαρτύρων και της ομολογίας του κατηγορουμένου και να μπορεί να διακρίνει τους δεοντολογικά ανεπίτρεπτους τρόπους εξέτασης ή απόσπασης ομολογίας.
- να αποκτήσει γνώσεις για τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της ταυτοποίησης προσώπων, τόσο μέσω προσωπικών όσο και μέσω πραγματικών αποδεικτικών στοιχείων.
- να εμπλουτίσει τις γνώσεις του πάνω σε ζητήματα τεχνολογικών και επιστημονικών εξελίξεων και νέων μεθόδων εξιχνίασης εγκλημάτων όπως η σκιαγράφηση (profiling)
- να αποκτήσει στοιχειώδη εμπειρία της εφαρμογής των εκάστοτε ανακριτικών μεθόδων, μέσω αναπαραστάσεων
- να αποκτήσει γνώσεις Δικαστικής Γραφολογίας και, ειδικότερα, για τη γραφολογική πραγματογνωμοσύνη, τόσο στο πλαίσιο του μαθήματος όσο σε εκείνο των σεμιναρίων που συνοδεύουν το μάθημα.

International Telecommunications law – EPA09 (Η διδασκαλία του μαθήματος είναι στην αγγλική γλώσσα, μαζί με τους φοιτητές ERASMUS+)

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Γ. Κυριακόπουλος

Περιεχόμενο:

- Telecommunications, Radiocommunications: definitions;
- International legal framework for the usage of radio frequencies;
- The International Telecommunication Union (ITU): role, structure, organs;
- The ITU Radio Regulations and the management of the radio - frequency spectrum;

- General Principles of International Telecommunications Law;
- The osmosis with the Protection of Human Rights: The right of the Public to use the International Telecommunication Service as a specific form of the Freedom of Expression;
- The osmosis with Space Law: The use of satellites for communication purposes; The importance of telecommunications for the establishment of a system of Space Traffic Management; Satellite communications, international trade and intellectual property issues;
- Television broadcasting by satellite; The UN Principles on Direct Broadcasting by Satellite; General principles for the establishment and use of radio/tv stations, The problem of unauthorized broadcasting.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένονται να έχουν εξοικειωθεί με το διεθνές νομικό πλαίσιο της χρήσης ραδιο-συχνοτήτων και με τον κρίσιμο, τόσο νομικό όσο και τεχνικά, ρόλο της Διεθνούς Ένωσης Τηλεπικοινωνιών (ITU) στην οργάνωση και κατανομή των ραδιο-συχνοτήτων. Αναμένεται επίσης ότι θα έχουν εμβαθύνει στις Γενικές Αρχές του Διεθνούς Δικαίου Τηλεπικοινωνιών, οι οποίες ισορροπούν μεταξύ του κυρίαρχου δικαιώματος κάθε Κράτους να ρυθμίζει τις τηλεπικοινωνίες του, αφ' ενός, και του δικαιώματος του κοινού να κάνει χρήση των υπηρεσιών διεθνών τηλεπικοινωνιών, αφ' ετέρου. Περαιτέρω, θα έχουν κατανοήσει επαρκώς ότι αυτό το τελευταίο δικαίωμα αποτελεί ειδική μορφή της Ελευθερίας της Έκφρασης, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ.

Επίσης, κατά το πέρας του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν κατανοήσει τη σχέση μεταξύ δορυφορικών συστημάτων και ραδιο-επικοινωνιών. Η σχέση αυτή είναι αμφίδρομη, δεδομένου ότι δορυφόροι χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο στις τηλεπικοινωνίες, ενώ παράλληλα οι ραδιο-επικοινωνίες (ως ειδική, προνομιακή μορφή τηλεπικοινωνίας) καθίστανται όλο και περισσότερο απαραίτητες για τη δημιουργία ενός συστήματος Διαχείρισης Διαστημικής Κυκλοφορίας (Space Traffic Management). Τέλος, με την ολοκλήρωση του εξαμήνου οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τις νομικές πτυχές των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών μεταδόσεων μέσω δορυφόρου (Direct Broadcasting by Satellite), με ιδιαίτερη αναφορά στις σχετικές «Αρχές» που ψήφισε η Γενική Συνέλευση των Ην. Εθνών (A/RES/37/92 - Principles Governing the Use by States of Artificial Earth Satellites for International Direct Television Broadcasting).

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Ατομικό Εργατικό Δίκαιο – κωδ. 2021

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Κ. Παπαδημητρίου, Ι. Σκανδάλης

Β' κλιμ.: Κ. Μπακόπουλος, Δ. Λαδάς

Περιεχόμενο:

Στο μάθημα αναλύονται οι εξής θεματικές ενότητες:

1. Πηγές του Εργατικού Δικαίου
2. Η σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και η διάκρισή της από συμβάσεις με (εν μέρει) παρεμφερή εννοιολογικά χαρακτηριστικά (σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών, έργου). Κριτήρια για το χαρακτηρισμό της σχέσης εργασίας ως εξαρτημένης.
3. Η διάκριση των εργαζομένων σε υπαλλήλους και εργάτες. Οι διευθύνοντες υπάλληλοι ως ιδιαίτερη κατηγορία.
4. Συμβάσεις εργασίας ορισμένου και αορίστου χρόνου. Κανόνες και εξαιρέσεις.
5. Ιδιαίτερα είδη της σύμβασης εργασίας (άτυπες συμβάσεις εργασίας, σύμβαση προσωρινής απασχόλησης, σύμβαση μερικής απασχόλησης, τηλεργασία).
6. Η πρακτική της εκμετάλλευσης. Έννοια και προϋποθέσεις.
7. Συμβατικές υποχρεώσεις εργαζομένου και εργοδότη. Παρεπόμενες υποχρεώσεις εργαζομένου (υποχρέωση πληροφόρησης, πίστης, εχεμύθειας, παράλειψης πράξεων ανταγωνισμού) και εργοδότη (υποχρέωση προστασίας της ζωής και της υγείας, της προσωπικότητας του εργαζομένου). Το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη.
8. Χρονικά όρια εργασίας (υπερωρία, υπερεργασία) και άδεια αναψυχής.
9. Τρόποι λύσης της σύμβασης εργασίας και καταγγελία αυτής. Διάκριση από τροποποιητική καταγγελία.
10. Η μεταβίβαση της επιχείρησης και οι συνέπειές της για τις εργασιακές σχέσεις.
11. Ομαδικές απολύσεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση να έχουν:

Εξοικείωση με βασικές έννοιες του εργατικού δικαίου (εργαζόμενος, εργοδότης), κατανόηση ιδιαιτεροτήτων της εργασιακής σχέσης συγκριτικά με τις λοιπές έννομες σχέσεις ιδιωτικού δικαίου (πολλαπλότητα πηγών ρυθμίσεων και κανόνες ιεράρχησης ισχύος αυτών στην ατομική εργασιακή σχέση), γνώση της σημασίας των ατομικών δικαιωμάτων και των γενικών αρχών και ρητρών του δικαίου στην εργασιακή σχέση, ικανότητα μελέτης των ιδιαίτερων μορφών της σύμβασης εργασίας (σύμβαση ορισμένου και αορίστου χρόνου, προσωρινή απασχόληση, μερική απασχόληση), ικανότητα κατανόησης των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων κατά την εκτέλεση της σύμβασης, καθώς και κατά τη λύση αυτής (ιδίως με καταγγελία εκ μέρους του εργοδότη), ικανότητα κατανόησης των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων για

μονομερή μεταβολή των όρων εργασίας, ικανότητα κατανόησης του ουσιαστικού δεσμού της σχέσης εργασίας με την επιχείρηση (αυτοτελής οικονομική οντότητα), κάτι που εκφράζεται με την υποχρεωτική υπεισέλευση του νέου φορέα της στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις από τις υφιστάμενες εντός αυτής εργασιακές συμβάσεις.

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Μ. Γαβουνέλη, Μ. Κουσκουνά, Εμμ. Περάκης, Αν. Γουργουρίνης

Β΄ κλιμ.: Φ. Παζαρτζη, Ρ.-Ε. Παπαδοπούλου, Γ. Κυριακόπουλος

Περιεχόμενο:

Α΄ Γνωστικό πεδίο:

Εφαρμογές του διεθνούς δικαίου στη διεθνή και στην εσωτερική έννομη τάξη: ερμηνεία και εφαρμογή του διεθνούς και του κοινοτικού κανόνα από διεθνή και εθνικά δικαστήρια και από την εθνική διοίκηση.

Η πρακτική της ερμηνείας και εφαρμογής του διεθνούς δικαίου από διεθνή και εθνικά όργανα και η συμβολή τους στη διαμόρφωση αρχών, κανόνων και θεσμών διεθνούς δικαίου.

Θεματική εξέταση της νομολογίας διεθνών και εθνικών δικαστηρίων στη διαμόρφωση και προοδευτική ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου.

Β΄ Γνωστικό πεδίο:

Εφαρμογές του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου στην ενωσιακή έννομη τάξη:

Σύναψη διεθνών συμβάσεων σε ενωσιακό επίπεδο. Επιβολή διεθνών κυρώσεων μέσω των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ανάλυση και εμβάθυνση νομολογίας σχετικά με ζητήματα του θεσμικού και του ουσιαστικού δικαίου της Ε.Ε, και των γενικών αρχών της ενωσιακής έννομης τάξης (αρχές της καλόπιστης συνεργασίας, της επικουρικότητας, της αναλογικότητας, προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων).

Διαφοροποιήσεις στον τρόπο λειτουργίας και παραγωγής κανόνων στην ενωσιακή έννομη τάξη σε σχέση με τη διεθνή, οι οποίες απορρέουν από την αυτονομία της πρώτης έναντι της δεύτερης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής γνωρίζει την ιεράρχηση, τη διάδραση, τις διαφορές και τη συνεφαρμογή των κανόνων και των αποφάσεων που προέρχονται από τη διεθνή και από την ενωσιακή έννομη τάξη. Μπορεί να εμβαθύνει και να προσεγγίσει περίπλοκα νομικά ζητήματα, που εγείρονται σε περιπτώσεις όπου ισχύουν κανόνες δικαίου, υποχρεώσεις και δικαιώματα που πηγάζουν από τις δύο υπερεθνικές έννομες τάξεις. Αντιλαμβάνεται τους παράλληλους ρόλους, τις διαφορές στη δικαιοδοσία αλλά και τους υπερεθνικούς δεσμούς μεταξύ των διεθνών και των ενωσιακών δικαιοδοτικών οργάνων, και μπορεί ως νομικός να αξιολογήσει και να αξιοποιήσει τις συνέπειες των αποφάσεών τους.

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Δ. Τσικρικάς, Φλ. Τριανταφύλλου, Ι. Δεληκωστόπουλος

Β' κλιμ.: Στ.-Σπ. Πανταζόπουλος, Φλ. Τριανταφύλλου, Ν. Κατηφόρης

Περιεχόμενο:

Στο μάθημα «Πολιτική Δικονομία II» διδάσκονται τα ένδικα μέσα και η αναγκαστική εκτέλεση.

- I. Ένδικα μέσα", κατά την κύρια έννοια του όρου, καλούνται τα μέσα με τα οποία ζητείται από το ίδιο ή άλλο δικαστήριο (ομοιόβαθμο ή ανώτερο) η εξαφάνιση ή μεταρρύθμιση κάποιας αποφάσεως ως εσφαλμένης και βλαπτικής για το πρόσωπο που τα ασκεί. Έτσι, κύριο χαρακτηριστικό των ενδίκων μέσων είναι η απόδοση σφάλματος στην προσβαλλόμενη απόφαση. Ένδικα μέσα, κατά την έννοια που αναπτύχθηκε προηγουμένως, είναι η ανακοπή ερημοδικίας, η έφεση, η αναψηλάφηση και η αναίρεση.

Βασικό μέρος του μαθήματος "Πολιτική Δικονομία II" αφορά στα ένδικα μέσα. Συγκεκριμένα, μελετώνται οι γενικές αρχές των ενδίκων μέσων και οι γενικές διατάξεις για τα ένδικα μέσα, καθώς και οι ειδικότερες διατάξεις που ρυθμίζουν την ανακοπή ερημοδικίας, την έφεση, την αναψηλάφηση και την αναίρεση.

- II. Η "Αναγκαστική εκτέλεση" αποτελεί αυτοτελή διαδικασία παροχής έννομης προστασίας με την οποία επέρχεται, με τη συνδρομή των αρμόδιων κρατικών οργάνων, η ικανοποίηση των αξιώσεων που εξοπλίζονται με εκτελεστό τίτλο. Η έννομη προστασία που παρέχεται με τη μορφή της εκδόσεως ευνοϊκής αποφάσεως θα ήταν ατελής, αν δεν υπήρχε η αναγκαστική εκτέλεση, η οποία μπορεί να δημιουργεί εκείνη την κατάσταση, δυνάμει της οποίας ικανοποιείται ο δικαιούχος πετυχαίνοντας λ.χ. την είσπραξη της απαιτήσεως του και γενικότερα την πραγμάτωση του αντίστοιχου δικαιώματος του ή της αντίστοιχης αξιώσεώς του. Η αναγκαστική εκτέλεση γίνεται από τα όργανα της Πολιτείας. Η αυτοδικία απαγορεύεται. Κύρια όργανα της αναγκαστικής εκτελέσεως είναι ο δικαστικός επιμελητής και ο συμβολαιογράφος ή ο ειρηνοδίκης που τον αναπληρώνει. Εφόσον καλούνται από τα κύρια όργανα, οφείλουν να συμπράττουν στην αναγκαστική εκτέλεση τα όργανα της ελληνικής αστυνομίας, ιδίως όταν προβάλλεται αντίσταση, οι υπόλοιποι δημόσιοι υπάλληλοι και κάθε πολίτης. Τα πρόσωπα αυτά μπορούν να χαρακτηρισθούν ως έμμεσα όργανα εκτελέσεως. Στις περιπτώσεις όμως των άρθρων 1034 επ. και 1047 επ. ΚΠολΔ μπορεί και το δικαστήριο να θεωρηθεί ως όργανο εκτελέσεως. Στο τμήμα του μαθήματος που αφορά στην Αναγκαστική Εκτέλεση αντικείμενο της διδασκαλίας είναι οι Γενικές Διατάξεις του ΚΠολΔ για την εκτέλεση (άρθρα 904-1054), που χαρακτηρίζονται έτσι λόγω της γενικής εφαρμογής τους στη διαδικασία της Αναγκαστικής Εκτελέσεως (άρθρα 904-940Α), καθώς και εκείνες που ρυθμίζουν τα ακόλουθα θέματα: Μέσα της αναγκαστικής εκτελέσεως, Κατάσχεση της κινητής περιουσίας του οφειλέτη, Κατάσχεση εις χείρας τρίτου, Κατάσχεση ακινήτων, πλοίων ή αεροσκαφών του οφειλέτη, Διατάξεις κοινές για τον

πλειστηριασμό κινητών και ακινήτων, Κατάσχεση ειδικών περιουσιακών στοιχείων, Αναγκαστική Διαχείριση και Προσωπική Κράτηση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Το υποχρεωτικό μάθημα «Πολιτική Δικονομία II» αποτελεί ένα από τα τρία βασικά μαθήματα της Πολιτικής Δικονομίας. Η ύλη του, που αφορά τόσο στα ένδικα μέσα, όσο και στην αναγκαστική εκτέλεση, προϋποθέτει γνώση των βασικών έστω εννοιών της Πολιτικής Δικονομίας που διδάσκονται στο Δ' εξάμηνο στο μάθημα «Πολιτική Δικονομία I».

Έτσι, με την επιτυχή ολοκλήρωση και των τριών υποχρεωτικών μαθημάτων της Πολιτικής Δικονομίας, ο φοιτητής θα έχει αποκτήσει μία πρώτη συνολική αντίληψη των διαδικασιών της πολιτικής δίκης.

Απαραίτητη όμως προϋπόθεση για να έχει τη συνολική αυτή αντίληψη είναι η κατανόηση της λειτουργίας και της συλλογιστικής των ενδίκων μέσων γενικά και, πιο ειδικά, των ενδίκων βοηθημάτων στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, που είναι το αντικείμενο του μαθήματος αυτού.

Κατά το πέρας του μαθήματος, ο φοιτητής αναμένεται να κατανοεί τα βασικά, κρίσιμα, χαρακτηριστικά της δευτερογενούς παροχής δικαστικής προστασίας και των διαδικασιών της αναγκαστικής εκτέλεσης, και να είναι σε θέση να λειτουργήσει επιτυχώς, είτε ως νομικός της πράξης, είτε ως δικαστικός λειτουργός. Αυτό επιτυγχάνεται με διδασκαλία στο αμφιθέατρο, με πλούσια ανάλυση βασικών δογματικών θέσεων και συνεχή παράθεση νομολογιακών και άλλων παραδειγμάτων από την πράξη.

Πέραν τούτων, με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής θα είναι σε θέση να επεξεργαστεί καλύτερα και άλλους κλάδους του δικαίου, με δεδομένο ότι η σημασία της δικονομίας δεν περιορίζεται 'εντός των τειχών' της δίκης,. Τούτο ισχύει, για παράδειγμα, ως προς το αστικό δίκαιο, το εμπορικό δίκαιο και ούτω καθεξής. Δηλαδή, η ουσιαστική κατανόηση των δικονομικών μηχανισμών μεγιστοποιεί την κατανόηση της πραγμάτωσης του ουσιαστικού δικαίου. Απαραίτητο στάδιο για την κατανόηση αυτή είναι το συγκεκριμένο μάθημα.

Ευρύτερα, με το πέρας του μαθήματος ο φοιτητής θα μπορεί επιπλέον να κατανοήσει, ότι στη σύγκρουση συμφερόντων που υπάρχει στη διαγνωστική δίκη και στην εκτέλεση, ατομική ή συλλογική, ο πρώτος στόχος της πολιτικής δίκης μπορεί να είναι βέβαια η προστασία των ιδιωτικών δικαιωμάτων, αλλά δεν είναι ο μόνος στόχος. Παράμετροι δημοσίου συμφέροντος διαδραματίζουν και εδώ ουσιώδη ρόλο.

Εμπορικό Δίκαιο III (Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας) – κωδ. 2112

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

A' κλιμ.: Αλ. Μικρουλέα, Ευθ. Κινητή
B' κλιμ.: Χρ. Χρυσάνθης, Ευθ. Κινητή

Περιεχόμενο:

Η βιομηχανική ιδιοκτησία είναι ο κλάδος του δικαίου που αποβλέπει στη προστασία της οικονομικής ελευθερίας είτε κατά την άσκηση της από ορισμένες μορφές

προσβολής είτε στα διανοητικά επιτεύγματά της. Το δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας απαρτίζεται από το γενικό μέρος, στο οποίο γίνεται μια συνθετική παρουσίαση και προσδιορίζεται το αντικείμενο και οι αρχές προστασίας, και από το ειδικό μέρος, στο οποίο εξετάζονται οι τεχνικές δημιουργίες (ευρεσιτεχνία, υποδείγματα χρησιμότητας), οι αισθητικές δημιουργίες (βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα), η τεχνογνωσία (know how), οι βιοτεχνολογικές εφευρέσεις, τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, οι εφευρέσεις φαρμάκων, τα διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού και του τυπικού συστήματος (σήμα, εμπορική επωνυμία) και το δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού (αθέμιτες εμπορικές πρακτικές) και των περιορισμών του ανταγωνισμού.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται είναι σε θέση να έχουν εξοικειωθεί με το δίκαιο (όπως αναλύεται παρακάτω) και την οικονομική σημασία αυτού. Δεδομένου ότι ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανάγκη για προσαρμογή της εφαρμογής των παραδοσιακών κανόνων δικαίου στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις και την «διεθνοποιημένη» προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας που κατέστη επιβεβλημένη λόγω της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου και της αλματώδους ανάπτυξης του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών, αναμένεται από τους φοιτητές με το πέρας του μαθήματος να έχουν προς τούτο, τις απαραίτητες γνώσεις. Τέλος επειδή η εκπαιδευτική διαδικασία δεν εξαντλείται στην αναπαραγωγή γνώσης, καλλιεργείται και αναμένεται από τους φοιτητές η δημιουργία κριτικής ικανότητας, ιδίως μέσα από την παρουσίαση της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομολογίας με τελικό σκοπό την παραγωγή νέας γνώσης.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται το σύνολο των κανόνων δικαίου που σκοπό έχουν την προστασία της ανθρώπινης δημιουργίας στον εμπορικό και βιομηχανικό τομέα είτε με την απονομή απόλυτων δικαιωμάτων είτε με την απαγόρευση αθέμιτων πρακτικών οι οποίες υπονομεύουν τις επενδύσεις και τη δημιουργικότητα. Ελλιπής προστασία της ανθρώπινης δημιουργίας οδηγεί σε μαρασμό της οικονομικής και τεχνολογικής ανάπτυξης. Για τους λόγους αυτούς η σημασία του δικαίου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι, ιδίως στα οικονομικά αναπτυγμένα κράτη, τεράστια. Τούτο επιβεβαιώνεται και από την προτεραιότητα που δίδεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την προστασία των της εμπορικής καινοτομίας με την έκδοση σχετικών οδηγιών και κανονισμών.

Ναυτικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ02

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Γ. Αθανασίου

Περιεχόμενο:

Έννοια και αντικείμενο, ιστορική εξέλιξη, νομοθετικές πηγές, πλοίο και πλωτό ναυπήγημα, προσωπικό του πλοίου, ναυτική πίστη, οι μορφές της πλοιοκτησίας, περιορισμός της ευθύνης του πλοιοκτήτη, συμβάσεις οικονομικής χρησιμοποίησης του πλοίου, θαλάσσια μεταφορά προσώπων και πραγμάτων, θαλάσσια περιστατικά (σύγκρουση, θαλάσσια αρωγή, ναυάγια, κοινή αβαρία).

Το μάθημα του Ναυτικού Δικαίου δομείται ως ακολούθως: α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις: i. Οργάνωση και λειτουργία της ναυτιλιακής αγοράς, Οικονομική και νομοπολιτική προσέγγιση - οι επί μέρους αγορές & οι δομές του ναυτικού εμπορίου, ii. πηγές και χαρακτηριστικά του ναυτικού δικαίου · β) οι βασικές έννοιες του ναυτικού δικαίου: i. Το πλοίο (τεχνική και νομική έννοια, εθνικότητα & σημαία, ναυπήγηση, κτήση κυριότητας), ii. Το περιβάλλον του πλοίου (θαλάσσιες ζώνες, ακτοπλοΐα, ανταγωνισμός) · γ) Η εκμετάλλευση του πλοίου : i. Πλοιοκτησία και εφοπλισμός (ναυτικές εταιρείες, κεφάλαια εξωτερικού, αλλοδαπές εταιρείες, ευθύνη του κυρίου του πλοίου), ii. Σύμβαση ναύλωσης (ΚΙΝΔ) και μεταφοράς (Κανόνες Χάγης-Βίσμπυ & Κανόνες Ρότερνταμ) · δ) Η θαλάσσια αποστολή: i. Το πλοίο ως μέσο πίστης (χρηματοδότηση, εμπράγματα εξασφαλίσεις, ναυτικά προνόμια), ii. Περιορισμός της ευθύνης (ΔΣ Λονδίνου 1976 και ειδικά διεθνή καθεστώτα ρύπανσης).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να γνωρίζει:

1. Την έννοια, τα στοιχεία εξατομίκευσης του πλοίου
2. Τα βασικά εργαλεία χρηματοδότησης της ναυτιλιακής επιχείρησης
3. Τη σημασία του πλοίου ως περιουσιακού στοιχείο της ναυτιλιακής επιχείρησης
4. Τις βασικές συμβάσεις εμπορικές εκμετάλλευσης του πλοίου
5. Τα μέσα προστασίας των οικονομικών συμφερόντων των ναυτικών δανειστών.
6. Την έννοια των θαλάσσιων κινδύνων και του τρόπου με τον οποίο αυτοί επιδρούν στην αστική ευθύνη του φορέα της ναυτιλιακής επιχείρησης
7. Τη συσχέτιση ειδικών τομέων του εμπορικού δικαίου με άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως το εταιρικό δίκαιο, το ενοχικό, το ιδ.δ.δ. κλπ.
8. Την οικονομική κατανόηση και ερμηνεία νομικών θεσμών και των συνεπειών τους
9. Την πρακτική εφαρμογή των νομικών κανόνων (π.χ. με τη συμπλήρωση πρότυπων ναυλοσυμφώνων)
10. Την ερευνητική διαδικασία στον συγκεκριμένο κλάδο και την άντληση

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες του ναυτικού δικαίου. Συνιστά πόρτα προετοιμασίας και εισόδου τόσο στην ομώνυμη Κατεύθυνση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στην Νομική Σχολή Αθηνών (Μεταπτυχιακή Κατεύθυνση Ναυτικού Δικαίου), όσο και στα αντίστοιχα αλλοδαπά μεταπτυχιακά προγράμματα διακεκριμένων Ιδρυμάτων. Επιτρέπει την επαφή των φοιτητών με ζητήματα πρακτικού ενδιαφέροντος σε ένα τομέα, όπως η ναυτιλία που συνιστά αιχμή του δόρατος της εθνικής οικονομίας.

Βασική επιδίωξη του μαθήματος είναι η εισαγωγή του σπουδαστή στην οργάνωση και τη λειτουργία της ναυτιλιακής αγοράς, τις βασικές δομές του ναυτικού εμπορίου και τις πηγές και τα χαρακτηριστικά του ναυτικού δικαίου. Για το λόγο αυτό, η ύλη του μαθήματος καλύπτει τα κεντρικά ζητήματα του ναυτικού δικαίου. Αρχικώς, επικεντρώνεται στην έννοια και τα στοιχεία εξατομίκευσης του πλοίου. Επιπλέον, εξετάζονται το αντικείμενο, τα μέσα χρηματοδότησης και οι τρόποι λειτουργίας της ναυτιλιακής επιχείρησης, ενώ ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στις κύριες συμβάσεις εμπορικής εκμετάλλευσης του πλοίου και συγκεκριμένα στη σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων και επιβατών, όπως και στις συμβάσεις ναύλωσης, με έμφαση στη διδασκαλία των σχετικών Διεθνών Συμβάσεων. Η ύλη του μαθήματος ολοκληρώνεται με την εξέταση των βασικών κινδύνων που αντιμετωπίζει η θαλάσσια αποστολή και των συνακόλουθων ζητημάτων που άπτονται της μεταχείρισης και των μέσων προστασίας των ναυτικών δανειστών. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στο πλοίο ως μέσο πίστης, στον περιορισμό της αστικής ευθύνης από ναυτικές απαιτήσεις και, τέλος, στο ζωτικό επίσης θέμα της θαλάσσιας ρύπανσης από πετρελαιοειδή και της πειρατείας.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση να κατανοούν την εσωτερική οργάνωση και τη δομή, της ναυτιλιακής επιχείρησης, θα έχουν εμπεδώσει τα ιδιαίτερα γνωρίσματα του πλοίου, ως περιουσιακού στοιχείου της ναυτιλιακής επιχείρησης τις βασικές συμβάσεις εμπορικής εκμετάλλευσης του πλοίου και, τέλος, τη θέση των δανειστών της ναυτιλιακής επιχείρησης.

Δίκαιο Εμπορικών Συμβάσεων – κωδ. ΥΕ13

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

I. Βενιέρης, Ν. Βερβεσός

Περιεχόμενο:

Εισαγωγή στο δίκαιο εμπορικών συμβάσεων. Οι εμπορικές συμβάσεις πώλησης, χερσαίας μεταφοράς, αποθήκευσης και φύλαξης και οι διαμεσολαβητικές συμβάσεις (ιδίως οι συμβάσεις παραγγελίας, πρακτορείας και μεσιτείας).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές με το συνδυασμό βιβλιογραφικής θεωρίας και δικαστηριακής πράξης, αναμένεται: (α) να έχουν αποκτήσει εξοικείωση στην ανάγνωση και κατανόηση των νομικών ζητημάτων που ανακύπτουν στις έννομες σχέσεις των μερών, (β) να είναι σε θέση να γνωρίζουν τις εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις και τα υπαάρχοντα συμβατικά υποδείγματα και (γ)

να έχουν αποκτήσει ικανότητα προσέγγισης της δικαστηριακής πρακτικής αντιμετώπισης των νομικών ζητημάτων.

Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Στ.-Σπ. Πανταζόπουλος, Ι. Δεληκωστόπουλος, Ν. Κατηφόρης

Περιεχόμενο:

Γενικές διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων – Ειδικό μέρος ασφαλιστικών μέτρων (εγγυοδοσία, προσημείωση υποθήκης, συντηρητική κατάσχεση, δικαστική μεσεγγύηση, προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεων, προσωρινή ρύθμιση κατάστασης, σφράγιση, αποσφράγιση, απογραφή).

Γενικές διατάξεις εκούσιας δικαιοδοσίας. Ειδικές διατάξεις εκούσιας δικαιοδοσίας.

Γενικές διατάξεις ειδικών διαδικασιών – Γαμικές διαφορές – Σχέσεις γονέων και τέκνων – Διαταγή πληρωμής – Πιστωτικοί τίτλοι – Παράδοση ή απόδοση μισθίου – Εργατικές διαφορές – Αμοιβές για παροχή εργασίας – Αυτοκινητικές διαφορές – Διατροφή και επιμέλεια τέκνων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να εξοικειωθούν με τις ειδικές διαδικασίες, τις διαδικαστικές ιδιομορφίες τους, τη ζώσα δικαστηριακή πρακτική, την μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα είναι θεωρητικώς και πρακτικώς ιδιαιτέρως σημαντικό (θα έπρεπε για τον λόγο αυτό να ανήκει στα υποχρεωτικά μαθήματα). Καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της δικαστηριακής ύλης και κατ' επέκταση της νομικής δραστηριότητας των ασκούντων νομικά επαγγέλματα. Εδώ είναι τα ασφαλιστικά μέτρα, οι ειδικές διαδικασίες όπως έχουν στο μεταξύ διαμορφωθεί, η διαταγή πληρωμής, η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, η διαδικασία των οικογενειακών διαφορών. Διδάσκονται οι διαδικαστικές ρυθμίσεις που τις συνέχουν και οι οποίες διαφοροποιούν τις συγκεκριμένες ειδικές διαδικασίες από την τακτική. Οι ρυθμίσεις και οι αποκλίσεις παραπέμπουν στις βασικές αρχές του εν γένει δικονομικού δικαίου όπως είναι η αρχή της συζητήσεως και της ανακρίσεως, οι μονομερείς διαδικασίες, η προσωρινή παροχή έννομης προστασίας με τις εκπτώσεις από τις δικαιοκρατικές αρχές, η κοινωνική διάσταση ορισμένων διαδικασιών, η σχέση πατρότητας, μητρότητας κλπ. Το μάθημα είναι ιδιαιτέρως αγαπητό στους φοιτητές, κάτι που προκύπτει από την αθρόα προσέλευση.

Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλειας – κωδ. ΥΕ15

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Π. Παπαρρηγοπούλου

Περιεχόμενο:

Εξετάζεται η διαμόρφωση του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, η λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης που είναι οικονομική, υπό την έννοια ότι επιτυγχάνεται η

κάλυψη των ασφαλισμένων από τους προκαθορισμένους ασφαλιστικούς κινδύνους μέσω των παροχών, οι οποίες χρηματοδοτούνται πρωτίστως με την οικονομική συμβολή των ίδιων και των εργοδοτών τους και μιας μικρότερης ή μεγαλύτερης σε έκταση αναδιανομής εισοδημάτων από τους οικονομικά ισχυρότερους ασφαλισμένους προς τους οικονομικά ασθενέστερους. Καλύπτονται θέματα οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας των κλάδων ασφάλισης ασθένειας και των λοιπών κοινωνικών υπηρεσιών υγείας, ιδίως αυτών που παρέχονται από δημόσιους φορείς. Τέλος εξετάζεται το δίκαιο της κοινωνικής πρόνοιας και ιδιαίτερα στις μορφές κοινωνικής αρωγής και δράσης από τα διάφορα προνοιακά προγράμματα σε συνδυασμό με τις προϋποθέσεις και την αγωγιμότητα αντίστοιχων δικαιωμάτων.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ
  - 1.1. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας
  - 1.2. Οι κλάδοι του δικαίου της κοινωνικής προστασίας
2. ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
  - 2.1. Εθνικές (Σύνταγμα, νόμος, ΣΣΕ, νομολογία)
  - 2.2. Υπερεθνικές (Διεθνές δίκαιο με έμφαση στο δίκαιο της ΕΕ)
3. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
  - 3.1. Οι ενοποιήσεις των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης
  - 3.2. Η οργάνωση με βάση τον ν. 4387/2016
4. ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
5. Η ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
  - 5.1. Έννοια και συνέπειες της υπαγωγής
  - 5.2. Προϋποθέσεις υπαγωγής στην ασφάλιση για την κύρια ασφάλιση, την επικουρική και τις εφάπαξ παροχές
  - 5.3. Προϋποθέσεις για την υπαγωγή στην ασφάλιση ανεργίας, μητρότητας και οικογενειακών βαρών των μισθωτών
  - 5.4. Η ασφάλιση με το "εργόσημο" και με το "παράβολο"
6. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
  - 6.1. Συστήματα χρηματοδότησης
  - 6.2. Οι εισφορές
  - 6.3. Οι κοινωνικοί πόροι
  - 6.4. Η αξιοποίηση της περιουσίας των ΟΚΑ
  - 6.5. Η κρατική χρηματοδότηση
  - 6.6. Διαφορές σχετικά με τις εισφορές και τους κοινωνικούς πόρους
7. ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ
  - 7.1. Έννοια, νομική φύση και είδη των παροχών
  - 7.2. Το περιουσιακό δικαίωμα στις παροχές
  - 7.3. Οι δικαιούχοι των παροχών
  - 7.4. Οι προϋποθέσεις απονομής των παροχών
  - 7.5. Οι συνταξιοδοτικές παροχές
  - 7.6. Οι παροχές ασθένειας, μητρότητας και οικογενειακών βαρών
  - 7.7. Οι παροχές ανεργίας
  - 7.8. Οι διαφορές σχετικά με τη χορήγηση των παροχών
8. Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές γνωρίζουν και κατανοούν τις έννοιες, τους κανόνες, τη νομολογία του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης.

Μπορούν να εφαρμόσουν τους κανόνες αυτούς σε καθημερινά ζητήματα.

Έχουν τη δυνατότητα να αξιολογήσουν κριτικά τις νομοθετικές παρεμβάσεις και τη νομολογία.

Έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό - διεθνές επίπεδο του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης και γενικότερα της κοινωνικής προστασίας.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα «Δίκαιο της κοινωνικής ασφάλειας» (κοινωνική ασφάλιση, υγεία και πρόνοια) εστιάζει στην κοινωνική ασφάλιση που αποτελεί τον πλέον ανεπτυγμένο θεσμό κοινωνικής προστασίας και διαχρονικά βρίσκεται στο επίκεντρο των νομοθετικών παρεμβάσεων και συνακόλουθα συνοδεύεται από πλούσια νομολογία.

Η δε ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών στις βασικές έννοιες του ιατρικού δικαίου και ιδίως την προστασία της υγείας ως κοινωνικό δικαίωμα, την οργάνωση και λειτουργία του ΕΣΥ και την υπηρεσιακή σχέση του ιατρού του ΕΣΥ, την ΕΠΟ, να αναδείξει τι κοινωνικής ασφάλισης και στη γνώση των κανόνων και αρχών του δικαίου που διέπουν την κοινωνική ασφάλιση.

Τέλος η διδασκαλία συνδυάζει τη θεωρητική παρουσίαση του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης και την ανάλυση της πλούσιας νομολογίας για ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης.

Οικονομικό Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – κωδ. ΥΕ22

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

P. - E. Παπαδοπούλου, Μ. Κουσκουνά, Εμμ. Περάκης

Περιεχόμενο:

Εμβάθυνση των σχέσεων εννόμων τάξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (αρχή της αυτονομίας, της ενωσιακής έννομης τάξης, σχέσεις διεθνούς, ενωσιακής και εθνικής έννομης τάξης, σχέσεις διεθνούς και ενωσιακού δικαίου).

Σχέση οικονομικής και πολιτικής οργάνωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οικονομικό Σύνταγμα της Ένωσης.

Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Εσωτερική αγορά. Ελευθερία κυκλοφορίας προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων.

Κοινή αγροτική πολιτική.

Κοινή εμπορική πολιτική.

Ελεύθερος ανταγωνισμός.

Φορολογική εναρμόνιση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια γνωρίζει τις βασικές έννοιες και αρχές του ουσιαστικού δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι εξοικειωμένος με τους κανόνες που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των συντελεστών παραγωγής μέσα στην ενιαία αγορά της ΕΕ, καθώς και με τους κανόνες του ανταγωνισμού. Θα είναι συνεπώς σε θέση να εφαρμόσουν τους κανόνες αυτούς στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, είτε ως

νομικοί σύμβουλοι είτε ως δικαστικοί λειτουργοί, αξιοποιώντας όλες τις δυνατότητες που παρέχει στους ιδιώτες το Οικονομικό Δίκαιο της ΕΕ.

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Δ. Κιούπης, Αγλ. Λιούρδη

Περιεχόμενο:

Στο πρώτο τμήμα (δικαστική ψυχιατρική) περιλαμβάνονται:

Ανικανότητα για καταλογισμό και ελαττωμένη ικανότητα για καταλογισμό (ανάλυση των άρθρων 34,36 Π.Κ.).

Διάγνωση της ανικανότητας για καταλογισμό και της ελαττωμένης ικανότητας για καταλογισμό. Ελευθερία της βούλησης.

Ακούσιος εγκλεισμός.

Ποινική αντιμετώπιση. Μέτρα ασφαλείας για τους ανίκανους για καταλογισμό και ελαττωμένη ποινή για τους ελαττωμένης ικανότητας δράστες.

Στο δεύτερο τμήμα (δικαστική ψυχολογία), εξετάζεται η ιστορική εξέλιξη της ψυχολογίας και της δικαστικής ψυχολογίας.

Ειδικότερα, ο μεθοδολογικός και επιστημονικός πλουραλισμός και η λειτουργία της δικαστικής ψυχολογίας στο πλαίσιο της ποινικής δίκης. Ψυχολογικές μέθοδοι (test) για διερεύνηση της αξιοπιστίας των μαρτύρων.

Ψυχολογία των μαρτύρων. Τα τρία στάδια ανάλυσης της συμπεριφοράς του μάρτυρα: αντίληψη- μνήμη-κατάθεση.

Ψυχολογία του κατηγορουμένου. Ειδικότερα, η περίπτωση της ψευδούς ομολογίας.

Η διαδικασία λήψης της δικαστικής απόφασης.

Στο τρίτο τμήμα αναπτύσσεται το θέμα της λειτουργίας του πραγματογνώμονα στην ποινική δίκη. Ψυχολόγος και ψυχίατρος πραγματογνώμων και η επικοινωνία του με τον δικαστή. Ο τεχνικός σύμβουλος. Τα συνταγματικά όρια και το νομοθετικό πλαίσιο. Ο πραγματογνώμων και η σχέση του με τον κατηγορούμενο και το θύμα.

Επιστημονική τεκμηρίωση και δικαστική απόφαση. Αιτιολογημένη δικαστική κρίση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται ότι θα μπορούν να:

- κατανοήσουν τις περιπτώσεις ανικανότητας και ελαττωμένης ικανότητας για καταλογισμό
- αναλύσουν τη δυναμική της ποινικής δίκης και τα ζητήματα της συμπεριφοράς μάρτυρα, κατηγορουμένου και δικαστή
- αφομοιώσουν τον ρόλο του πραγματογνώμονα στην ποινική δίκη.

Επίσης, εξοικειώνονται με τα πορίσματα της σύγχρονης ψυχιατρικής και ψυχολογίας και τα μεθοδολογικά εργαλεία αυτών των επιστημών.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα χωρίζεται σε τρία τμήματα: δικαστική ψυχιατρική, δικαστική ψυχολογία και η θέση του πραγματογνώμονα στην ποινική δίκη. Το μάθημα στοχεύει στην ανάλυση των σχετικών νομοθετικών διατάξεων και στην παρουσίαση της πρακτικής εφαρμογής τους. Παρουσιάζονται σχετικές εμπειρικές έρευνες και πρακτικές ασκήσεις από τη νομολογία και διεθνή βιβλιογραφία.

Έτσι ο φοιτητής της νομικής έχει την δυνατότητα μιας διεπιστημονικής προσέγγισης του

εγκλήματος και της ποινικής δίκης και μιας συνολικότερης προσέγγισης των φαινομένων.

Διατομεακό

Διδάσκοντες:

N. Δημητράτος, Αγγ. Λιούρδη, Γ. Τριανταφύλλου, Φ. Παζαρτζή, Γ. Κυριακόπουλος

Περιεχόμενο:

Τα τοπικά όρια των ποινικών νόμων. Το δίκαιο των τοπικών ορίων-Νομική φύση των κανόνων του διεθνούς ποινικού δικαίου υπό στενή έννοια-Γενικοί και ειδικοί κανόνες έκτασης της ποινικής εξουσίας-ποινική κυριαρχία και δικονομικός καταναγκασμός-Οι αρχές του δ.π.δ.-Εφαρμογή αλλοδαπού ποινικού Δικαίου-Ο τρόπος τέλεσης του εγκλήματος-Η αρχή της εδαφικότητας-Η αρχή της σημαίας- Η ενεργητική και παθητική αρχή της προσωπικότητας- Η προστατευτική αρχή και η αρχή της παγκόσμιας δικαιοσύνης. Εμβάθυνση στην προβληματική του εγκλήματος με διεθνείς όψεις, εξοικείωση με τη νομική φύση των θεμάτων διεθνούς ποινικού δικαίου, προαγωγή της σύνθετης νομικής σκέψης.

Εθνικά και διεθνή συστήματα καταστολής διεθνών εγκλημάτων και παρανόμων πράξεων διεθνούς ενδιαφέροντος και διασυνοριακής διάστασης. Οι πηγές των διεθνών ποινικοποιήσεων. Αρχές εγκαθίδρυσης διεθνών ποινικών αρμοδιοτήτων. Ποινική καταστολή διεθνών εγκλημάτων. Διεθνή εγκλήματα και διεθνή ποινικά δικαστήρια. Λειτουργία της διεθνούς ποινικής δικαιοσύνης. Σχέσεις εθνικής και διεθνούς ποινικής καταστολής. Η Ελλάδα και η διεθνής ποινική δικαιοσύνη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει ολοκληρωμένη γνώση των βασικών εννοιών και των αρχών του διεθνούς ποινικού δικαίου και της διεθνούς ποινικής δικαιοσύνης (nullum crimen nulla poena sine lege, ne bis in idem, αρχή της οικουμενικής δικαιοδοσίας, αρχή ατομικής ποινικής ευθύνης, αρχή της συμπληρωματικότητας, κλπ.). Επιπλέον, εξοικειώνονται με τις ρυθμίσεις του Καταστατικού της Ρώμης, τη διαδικασία λειτουργίας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (δικαιοδοσία, αρμοδιότητα) και τη νομολογία του. Επομένως, θα μπορούν να εφαρμόσουν μελλοντικά τους κανόνες αυτούς στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, ως δικηγόροι/νομικοί σύμβουλοι, αλλά και ως δικαστικοί λειτουργοί, ή ως διπλωματικοί υπάλληλοι, δεδομένης της ενσωμάτωσης του Καταστατικού της Ρώμης στην εθνική έννομη τάξη.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι η ύλη του μαθήματος αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με τα ζητήματα που ανακύπτουν σε σχέση με αξιόποινες μορφές συμπεριφοράς, οι οποίες παρουσιάζουν διεθνείς όψεις. Η αυξανόμενη ανάπτυξη της τεχνολογίας και η πύκνωση της επικοινωνίας σε υπερεθνικό επίπεδο

καθιστούν την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αυτού σημαντικό εφόδιο ενός νέου νομικού στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό κοινωνικό περιβάλλον.

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Χρ. Τσούκα

Περιεχόμενο:

Δίκαιο αλλοδαπών. Βασικές έννοιες. Πηγές και αρχές του δικαίου αλλοδαπών. Ιστορικά στοιχεία. Μεταναστευτικό δίκαιο (είσοδος, διαμονή και λοιπά δικαιώματα και υποχρεώσεις των αλλοδαπών, κατηγορίες αλλοδαπών φυσικών προσώπων: ομογενείς, ευρωπαϊοί πολίτες, υπήκοοι τρίτου κράτους). Δίκαιο διεθνούς προστασίας (καθεστώς πρόσφυγα και καθεστώς επικουρικής προστασίας). Μορφές απομακρύνσεως αλλοδαπών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής γνωρίζει εκτός από τις πηγές και τις αρχές που διέπουν το δίκαιο αλλοδαπών στο σύνολό του, τις δύο βασικές πτυχές του συγκεκριμένου δικαϊκού κλάδου. Πρόκειται, κατά πρώτο λόγο, για το τμήμα των κανόνων δικαίου που αφορούν το φαινόμενο της μετανάστευσης, την μετακίνηση, δηλαδή, των αλλοδαπών με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους, μετακίνηση που πάντως συνδυάζεται με τη δυνατότητα αυτών να επιστρέψουν, όποτε το επιθυμούν στο κράτος καταγωγής τους. Τα δεύτερο βασικό κομμάτι του δικαίου αλλοδαπών αφορά τη διεθνή προστασία, δηλαδή την προστασία αυτών που μετακινούνται είτε υπό τον φόβο διωγμού (προσφυγικό δίκαιο) είτε υπό συνθήκες που ενέχουν τον κίνδυνο για τους αλλοδαπούς να υποστούν σοβαρή βλάβη στην χώρα προελεύσεώς τους (καθεστώς επικουρικής προστασίας). Κατά συνέπεια, ο φοιτητής είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, συμβολαιογράφος ή νομικός σύμβουλος να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει τους κανόνες που αφορούν τις διάφορες κατηγορίες αλλοδαπών και τα επί μέρους ζητήματα που ανακύπτουν σε κάθε ειδικότερη περίπτωση. Και τούτο έχοντας συνειδητοποιήσει το ότι οι κανόνες για τους οποίους πρόκειται είναι ποικίλης κανονιστικής προελεύσεως, ανήκουν δηλαδή στο εθνικό, το δημόσιο διεθνές και το ενωσιακό δίκαιο.

Ιατρικό Δίκαιο – κωδ. 2073

Διατομεακό

Διδάσκοντες:

Αγλ. Λιούρδη, Θ. Λύτρας, Π. Νικολόπουλος, Π. Παπαρρηγοπούλου

Περιεχόμενο:

ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Στο πλαίσιο του Αστικού Δικαίου εξετάζονται: η σύμβαση ιατρικής αγωγής (νομική φύση, υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών), η αυθαίρετη ιατρική πράξη (υποχρεώσεις ενημέρωσης και συναίνεσης) και το ιατρικό σφάλμα (έννοια, είδη ιατρικών σφαλμάτων, δικαιοπρακτική και αδικοπρακτική ευθύνη του ιατρού).

ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η ύλη, αφορά τα εξής:

A. Γενικό Μέρος

1. Ιστορική Αναδρομή στην Ιατρική Ποινική Ευθύνη
2. Η Ιατρική Ποινική Ευθύνη στη σύγχρονη Θεωρία και Πράξη
3. Η έννοια της ενημέρωσης και της συναίνεσης από Ποινικής σκοπιάς
4. Ιατρική (ποινική) αμέλεια και ιατρικό σφάλμα
5. Το πρόβλημα της έκθεσης (ά. 306 Π.Κ.) και η ιδιαίτερη νομική υποχρέωση του ιατρού
6. Ιατρικό Απόρρητο
7. Ποινικές διατάξεις που αφορούν ειδικά στους ιατρούς

B. Ειδικό Μέρος

1. Η ευθύνη ιατρών και οροθετικών από ποινικής σκοπιάς
2. Το πρόβλημα της Ευθανασίας
3. Ανακουφιστική και παρηγορητική Ιατρική - Θεραπευτικό πρόνομιο
4. Ποινική ιατρική ευθύνη στη γυναικολογία, μαιευτική και νεογνολογία
5. Ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή
6. Ιατρική ποινική ευθύνη ειδικών και ειδικευομένων
7. Η ποινική προβληματική στις μεταμοσχεύσεις
8. Ιατρική ποινική ευθύνη στην εντατικολογία
9. Η ποινική προβληματική στην ιατρική των καταστροφών
10. Ποινικό Δίκαιο και Βιοηθική.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ

1. Η κρατική ευθύνη για την οργάνωση και λειτουργία δημόσιων υπηρεσιών υγείας κατά το Σύνταγμα και το ευρωπαϊκό δίκαιο.
2. Τα πρότυπα οργάνωσης δημόσιων υπηρεσιών υγείας.
3. Το εθνικό σύστημα υγείας (ΕΣΥ) (παρέχουσα διοίκηση)
  - Οργάνωση
  - Γενικές αρχές
  - Επείγουσα νοσηλεία
  - Υπηρεσίες υγείας σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ
  - Αστική ευθύνη δημόσιων υπηρεσιών υγείας
4. Η προστασία της δημόσιας υγείας (εξουσιαστική διοίκηση)
  - Έννοια και διακρίσεις
  - Γενικές αρχές
  - Υγειονομικοί κανονισμοί
  - Παραδείγματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας πρόληψης

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές /τριες αποκτούν την ικανότητα αντίληψης της ευθύνης του ιατρού τόσο στο πεδίο του αστικού δικαίου όσο και στα πεδία του ποινικού και δημοσίου δικαίου.

Διεθνές Δίκαιο Εναέριου Χώρου και Διαστήματος /Αεροπορικό Δίκαιο – κωδ. 2074

Διατομεακό

Διδάσκοντες:

Χρ. Χρυσάνθης, Γ. Κυριακόπουλος

Περιεχόμενο:

Δημόσιο διεθνές δίκαιο εναέριου χώρου. Νομικό καθεστώς εναέριου χώρου, εθνικού και διεθνούς. Οι δικαιοδοσίες του παράκτιου κράτους στον εναέριο χώρο, εθνικό και διεθνή. Διεθνείς οργανισμοί, διαχείριση και εκμετάλλευση του εναέριου χώρου. Το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης του «Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού». Διεθνές θεσμικό πλαίσιο εναέριου κυκλοφορίας. Οι στρατιωτικές χρήσεις του εναέριου χώρου. Διεθνές δίκαιο εξω-ατμοσφαιρικού Διαστήματος. Ορισμός και αντικείμενο του δικαίου Διαστήματος, πηγές και υποκείμενα, η διεθνής ευθύνη από δραστηριότητες στο διάστημα, δορυφόροι και remote sensing, διαστημικές δραστηριότητες και προστασία του γήινου και εξωγήινου περιβάλλοντος, στρατιωτικές χρήσεις του διαστήματος.

Β' Γνωστικό πεδίο Ιδιωτικό αεροπορικό δίκαιο. Πηγές του αεροπορικού δικαίου. Το νομικό καθεστώς του αεροσκάφους και τα εμπράγματα δικαιώματα σε αυτό. Νηολόγηση αεροσκαφών, Συμβάσεις εκμετάλλευσης αεροσκαφών. Ναύλωση. Μίσθωση. Αεροπορική μεταφορά. Η ευθύνη του αεροπορικού μεταφορέα για τους επιβάτες τις αποσκευές και τα εμπορεύματα. Η Διεθνής Σύμβαση του Μόντρεαλ, το πεδίο εφαρμογής και οι ρυθμίσεις της. Η κοινοτική νομοθεσία. Η κρατική εποπτεία της επιχείρησης αεροπορικής μεταφοράς. Προϋποθέσεις αδειοδότησης. Ο θεσμός του Υπόλογου Διευθυντή. Διερεύνηση αεροπορικών ατυχημάτων. Αγωγές και αξιώσεις συγγενών θυμάτων αεροπορικών ατυχημάτων. Η χρηματική ικανοποίηση για ψυχική οδύνη. Ο κύκλος της οικογένειας και των προσώπων που νομιμοποιούνται στην έγερση αγωγής για χρηματική ικανοποίηση ένεκα ψυχικής οδύνης. Ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και διεθνούς δικαιοδοσίας. Η ευθύνη του κατασκευαστή αεροσκάφους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει ως προς το:

1. Δίκαιο Εναερίου Χώρου & Διαστήματος

Γνώσεις για τις ρυθμίσεις της διεθνούς Συμβάσεως του Σικάγο και άλλων διεθνών κειμένων για ζητήματα αεροπλοΐας.

Γνώσεις για τα κυριαρχικά δικαιώματα στον εναέριο χώρο

Γνώσεις για τα δικαιώματα και εκμετάλλευση του διαστήματος

Γνώσεις για τη διεθνή συνεργασία στην εκμετάλλευση των αερομεταφορών

2. Ιδιωτικό Αεροπορικό Δίκαιο

Ειδίκευση σε νομικά ζητήματα Αεροπορικών Μεταφορών και Αεροπορικών

Επιχειρήσεων, όπως π.χ.:

- Συμβάσεις αεροπορικής μεταφοράς (επιβατών, αποσκευών και εμπορευμάτων)
- Συμβάσεις συνδυασμένων μεταφορών εμπορευμάτων
- Οργάνωση Λειτουργία και Εποπτεία Αεροπορικών Επιχειρήσεων
- Αεροπορικά Ατυχήματα: Ευθύνες και Διερεύνηση

Δίκαιο Ελεύθερου Ανταγωνισμού – κωδ. 2105

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Περιεχόμενο:

Το μάθημα καλύπτει τις ακόλουθες θεματικές: έννοια ανταγωνισμού, βασικές αρχές οικονομικής του ανταγωνισμού, προτεραιότητες της πολιτικής ανταγωνισμού, σχέση μεταξύ Δικαίου Ελεύθερου και Δικαίου Αθέμιτου Ανταγωνισμού, σχέση εθνικού και ενωσιακού Δικαίου του Ανταγωνισμού, έννοια σχετικής αγοράς, απαγόρευση αντι-ανταγωνιστικών συμπράξεων, ατομικές εξαιρέσεις και ομαδικές απαλλαγές, οριζόντιες και κάθετες συμπράξεις, καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, έλεγχος συγκεντρώσεων επιχειρήσεων, μέσα επιβολής (διοικητικές κυρώσεις, ποινική καταστολή, αστικές αξιώσεις αποζημίωσης), σύγχρονες τάσεις και προοπτικές του Δικαίου του Ανταγωνισμού.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τις δικαιολογικές επιλογές του εθνικού και του ενωσιακού νομοθέτη γύρω από τη διαδικασία του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων, τους κανόνες με τους οποίους προστατεύεται ο ανταγωνισμός, καθώς και τις σύγχρονες τάσεις που διέπουν τον κλάδο.

Η εξέλιξη του Δικαίου του Ανταγωνισμού υπήρξε αλματώδης, ιδίως την τελευταία δεκαετία, ενώ οι κανόνες του παραμένουν αναπόσπαστο τμήμα και ακρογωνιαία λίθος της βιομηχανικής οργάνωσης σε κάθε σύστημα ελεύθερης οικονομίας.

Business Acquisitions And Mergers – κωδ. ΕΡΑ08**Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου**

Διδάσκοντες:

Χρ. Χρυσάνθης

Περιεχόμενο:

Types of business acquisitions; share deals, asset deals, capital increase and legal mergers. Types of legal mergers. - Liability for information memorandum regarding business acquisitions. Legal and financial due diligence. Share transfer agreements. Liability for the value of the transferred shares, or assets. - The merger process. Shareholders' and creditors protection during the merger process. Liability in the context of merger transactions. - Competition law implications of business acquisitions; mergers and full function enterprises. - Employees' rights in case of business acquisitions. - Hostile takeovers.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση να έχουν αποκτήσει νομική και πρακτική εξειδίκευση σε νομικά ζητήματα εξαγοράς και συγχώνευσης επιχειρήσεων και ιδίως στα εξής:

- Συμβάσεις απόκτηση πακέτων μετοχών, πλειοψηφικών ή μειοψηφικών
- Συμβάσεις εξαγοράς επιχειρηματικών περιουσιακών στοιχείων
- Νομικός έλεγχος επιχειρήσεις
- Συμφωνίες μετόχων
- Συμβάσεις συγχώνευσης ή απόσχισης εταιριών και επιχειρηματικών κλάδων
- Ανάλυση οικονομικών καταστάσεων επιχειρήσεων και βασική λογιστική

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Φιλοσοφία του Δικαίου – κωδ. 2024

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Κ. Παπαγεωργίου

Περιεχόμενο:

Προηγείται, κατ' αρχάς, μια σύντομη εισαγωγή στη φιλοσοφία, εκτίθεται γιατί η φιλοσοφία του δικαίου αποτελεί κλάδο της πρακτικής φιλοσοφίας και πώς τα συγκεκριμένα ηθικά και πολιτικά ερωτήματα μας οδηγούν σε θεμελιώδεις αξιολογήσεις. Εν συνεχεία, εξετάζονται οι σχέσεις ατόμου, κοινωνίας και κράτους, δικαίου, ηθικής και πολιτικής, καθώς και η έννοια του δικαίου, οι βασικές ιδέες για το δίκαιο, καθώς και η ανάγκη διαλόγου μεταξύ των σχετικών θεωριών: του νομικού θετικισμού, του φυσικού δικαίου και του σύγχρονου αντιθετικισμού (θεωρίες, ερωτήματα, πρωταγωνιστές και θεσμικές συνέπειες). Επίσης, εξετάζεται η έννοια της δικαιοσύνης και οι θεμελιώδεις πολιτικές θεωρίες από την αρχαιότητα ως τη Νεωτερικότητα, η σκοπιά της ηθικής και οι βασικές κανονιστικές θεωρίες: ωφελιμισμός, δεοντοκρατία, αρεταϊκή ηθική (αξίες, μέθοδοι, πρωταγωνιστές). Ειδικά πεδία έρευνας αποτελούν ιδίως η δημοκρατία, υπακοή στους νόμους, η σχέση θρησκείας και δικαίου, η φιλοσοφία της ποινής, το ζήτημα του δικαίου πολέμου και της τρομοκρατίας, η φιλοσοφία του ιδιωτικού δικαίου, το ζήτημα της σχέσης της ισότητας με την ελευθερία, καθώς και η σχέση λογοτεχνίας, δικαίου και επιστήμης του δικαίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με την:

1. Αντίληψη των θεμελιωδών εννοιών της ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας και της διαπλοκής τους με την εννοιολογική εργαλειοθήκη του δικαίου.
2. Δυνατότητα σύλληψης των νομικών ζητημάτων ως ουσιωδώς ηθικών και εν ευρεία έννοια πολιτικών.

Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο – κωδ. 2025

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Χ. Παμπούκης

Περιεχόμενο:

Η ύλη αποτελείται από μεθόδους εφαρμοστέου δικαίου , θέματα διεθνούς δικαιοδοσίας δικαστηρίων, διεθνή διαιτησία, αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων, ελληνική ιθαγένεια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τα ολόένα και περισσότερο πυκνότερα ζητήματα, λόγω παγκοσμιοποίησης, που γεννούν οι διεθνείς ιδιωτικές σχέσεις και τούτο διότι το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο αποτελεί βασικό μάθημα ως προς την επίλυση νομικών ζητημάτων αναφορικά με σχέσεις ιδιωτικού κυρίως δικαίου με στοιχεία αλλοδαπότητας. Να σημειωθεί ότι εν πολλοίς οι πηγές είναι ενωσιακού δικαίου και επομένως αποτελεί ένα κοινό δίκαιο στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο – κωδ. 2026

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Κ. Παπαδημητρίου, Ι. Σκανδάλης
Β' κλιμ.: Κ. Μπακόπουλος, Δ. Λαδάς

Περιεχόμενο:

Στο μάθημα αναλύονται οι έξις θεματικές ενότητες:

Στην πρώτη θεματική ενότητα αναλύονται ιδίως: Η συνδικαλιστική ελευθερία ως θεμελιώδες δικαίωμα. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις (έννοια, δομή, γενικά χαρακτηριστικά Ν. 1264/1982). Σκοπός, ίδρυση και διάλυση των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων. Μέλη και λειτουργία της συνδικαλιστικής οργάνωσης και των οργάνων της (Διοικητικό Συμβούλιο, Εφορευτική Επιτροπή, Γενική Συνέλευση). Προστασία της συνδικαλιστικής ελευθερίας. Δημοκρατία στους τόπους εργασίας. Στην δεύτερη θεματική ενότητα αναλύονται ιδίως: Η συλλογική αυτονομία. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Νομοθετική ρύθμιση Ν. 1876/1990. Πεδίο εφαρμογής. Περιεχόμενο. Δικαίωμα και Υποχρέωση για διαπραγμάτευση. Κατάρτιση, δέσμευση, διάρκεια και χρονικό πεδίο ισχύος συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Σχέση συλλογικών συμβάσεων με άλλες πηγές (αρχή της εύνοιας). Δικαστικός έλεγχος των συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Επίλυση συλλογικών διαφορών: συμφιλίωση, μεσολάβηση, διαιτησία.

Στην δεύτερη θεματική ενότητα εξετάζεται η απεργία, η οποία είναι κρίσιμο συνταγματικό δικαίωμα, διεθνώς αναγνωρισμένο και εξειδικεύεται με τον οργανωτικό Ν. 1264/1982. Έννοια, αποδέκτες, φορείς, αιτήματα, μορφές απεργίας. Προϋποθέσεις νομιμότητας της απεργίας. Απαγόρευση εργοδοτικών μέτρων. Παράνομη και καταχρηστική απεργία. Συνέπειες συμμετοχής σε απεργία και επίλυση δικαστικών διαφορών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με θεμελιώδεις θεσμούς του Εργατικού Δικαίου, οι οποίοι απαντώνται στο συλλογικό εργατικό δίκαιο, που αποτελεί και την ιδιομορφία του Εργατικού Δικαίου. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι θεσμός άσκησης της συνδικαλιστικής δράσης, που αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας αποτελούν θεσμό καθορισμού γενικών όρων εργασίας και θέτουν κατώτατα όρια προστασίας ιδίως επί μισθολογικών θεμάτων. Ο εργασιακός αγώνας, κατοχυρώνεται συνταγματικά και ρυθμίζεται ειδικά. Ιδιαίτερη σημασία έχει η επίλυση συλλογικών διαφορών με εξέταση των θεσμών της συμφιλίωσης, μεσολάβησης και διαιτησίας

Οι φοιτητές, που έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει το μάθημα, είναι σε θέση να επεξεργαστούν με επάρκεια θεωρητικά ζητήματα επί των παραπάνω θεμάτων, καθώς και να επιλύσουν πρακτικά ζητήματα.

Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.(Α-Ι):	Ε. Δακορώνια, Μ. Αυγουστιανάκης, Κλ. Ρούσσοσ, Γ. Μεντής, Ζ. Τσολακίδης
Β΄ κλιμ. (Κ-Ν):	Κ. Χριτακάκου-Φωτιάδη, Π. Παπαρσενίου, Α. Καραμπατζός, Κ. Καραγιάννης, Β. Παναγιωτόπουλος
Γ΄ κλιμ. (Ξ-Ω):	Δ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Γ. Γεωργιάδης, Γ. Λέκκας, Γ. Λαδογιάννης, Ε. Οικονομίδου-Πούλου

Περιεχόμενο:

Σύνθεση των επιμέρους κλάδων του αστικού δικαίου με ανάλυση και επεξεργασία πρακτικών θεμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/φοιτήτρια αναμένεται να έχει αποκτήσει την ικανότητα επίλυσης σύνθετων θεμάτων του Αστικού Δικαίου και να είναι σε θέση να αξιοποιήσει τις γνώσεις που απέκτησε από τη διδασκαλία των επιμέρους κλάδων του αστικού δικαίου (Γενικές Αρχές, Γενικό Ενοχικό, Ειδικό Ενοχικό, Εμπράγματο, Οικογενειακό & Κληρονομικό).

Διατομεακό

Διδάκοντες:

Ηλ. Αναγνωστόπουλος, Αλ. Δημάκης, Ε. Δακωρώνια, Ελ.Οικονομίδου-Πούλου, Γλ. Σιούτη, Γ. Δελλής

Περιεχόμενο:

- Α. Προστασία του περιβάλλοντος από πλευράς συνταγματικού και διοικητικού δικαίου. Φορείς και αποδέκτες των δικαιωμάτων επί του περιβάλλοντος, νομική ισχύς και ένδικη προστασία. Σύγκρουση προστασίας περιβάλλοντος και προστασίας της ιδιοκτησίας, η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας για την προστασία της φύσης, η περιβαλλοντική πληροφόρηση, ευθύνη αποζημίωσης για περιβαλλοντικές βλάβες, η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, η προστασία των δασών.
- Β. Προστασία του περιβάλλοντος μέσω των διατάξεων προστασίας της προσωπικότητας, περί αδικοπραξιών, γειτονικού δικαίου και καταχρήσεως δικαιώματος. Ειδικός νόμος για την προστασία του περιβάλλοντος και ασφαλιστική κάλυψη των οικολογικών ζημιών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του διατομεακού αυτού μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει ολοκληρωμένη και διεπιστημονική παρουσίαση των νομικών μεθόδων και εργαλείων προστασίας του περιβάλλοντος. Παράλληλα, επιτυγχάνεται η εμβάθυνση σε αντικείμενα που έχουν ήδη διδαχθεί οι φοιτητές/φοιτήτριες, όπως το διοικητικό δίκαιο, η διοικητική δικονομία, το εμπράγματο και το ενοχικό δίκαιο, η πολιτική δικονομία, κ.τ.λ., στο ειδικό πεδίο της περιβαλλοντικής προστασίας.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές /φοιτήτριες θα αποκτήσουν τη δυνατότητα να ερμηνεύουν τις διάφορες νομικές διατάξεις υπό το πρίσμα του άρθρου 24 του Συντάγματος για την Προστασία του Περιβάλλοντος , δηλ. έτσι ώστε η εφαρμογή τους τότε μόνο να είναι αποδεκτή όταν δεν προσκρούει στις απαιτήσεις μιας βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Συνεπώς:

- Εξοικειώνονται με τις μεθοδολογικές ιδιαιτερότητες, τις πηγές και τις αρχές του δικαίου του περιβάλλοντος.
- Κατανοούν τη στενή σύνδεση μεταξύ δικαίου, περιβάλλοντος και οικονομίας.
- Είναι σε θέση να αναλύουν και να αξιολογούν κριτικά τις δικαστικές αποφάσεις σε περιβαλλοντικές υποθέσεις.

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Γ. Μιχαλόπουλος, Εμμ. Μαστρομανώλης, Κ. Μπέτσιου - Κάμτσιου

Περιεχόμενο:

Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές οι οποίοι είναι ήδη εξοικειωμένοι με βασικές ρυθμίσεις του Εμπορικού Δικαίου, ιδίως όσες αφορούν την έννοια της εμπορικής ιδιότητας και τις έννομες συνέπειες που εκπορεύονται από αυτήν. Ειδικότερα, το Πτωχευτικό Δίκαιο εφαρμόζεται σε περίπτωση οικονομικής κατάρρευσης του οφειλέτη εμπόρου, και, με την έννοια αυτή ρυθμίζει την παθολογία της εμπορικής δραστηριότητας. Σκοπός των ρυθμίσεων του Πτωχευτικού Δικαίου είναι η ισότιμη ικανοποίηση των εγγειόγραφων πιστωτών στην περίπτωση που δεν επαρκεί η περιουσία του οφειλέτη για την ικανοποίηση όλων. Το δίκαιο της πτώχευσης περιλαμβάνει ιδίως τις προϋποθέσεις, την διαδικασία κήρυξης και την οργάνωσή της, την νομική θέση του πτωχεύσαντος και τις κατηγορίες των πτωχευτικών πιστωτών, τα συστήματα ευθύνης διοικητών και τρίτων, τα όργανα, τις εργασίες και την περάτωση της πτώχευσης. Προς το Πτωχευτικό Δίκαιο, ως δίκαιο εκκαθάρισης μη βιώσιμων επιχειρήσεων στην βάση της αρχής της ισότητας των πιστωτών, συσχετίζεται το δίκαιο εξυγίανσης των επιχειρήσεων (κυρίως οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα για τη διαδικασία εξυγίανσης), όπως και θεσμοί του «παραπτωχευτικού δικαίου», (για παράδειγμα, η ειδική διαχείριση) που επιτελούν παρόμοια λειτουργία. Η ύλη του μαθήματος καλύπτει επίσης πτυχές καινοφανών και αυτοματοποιημένων διαδικασιών οι οποίες κατατείνουν στη ρύθμιση του χρέους του εμπόρου-οφειλέτη (εξωδικαστικός συμβιβασμός). Τέλος, περιλαμβάνει τις ρυθμίσεις για τη διασυννοριακή αφερεγγυότητα, σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο, αλλά και τις απόπειρες ουσιαστικής ομογενοποίησης των πτωχευτικών δικαίων των Κρατών-Μελών της ΕΕ, ιδίως προς την κατεύθυνση της προληπτικής αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων των αφερέγγυων εμπόρων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει την ικανότητα κατανόησης των νομικών επιλογών που παρέχονται στους εμπόρους με παρόντα ή διαφαινόμενα προβλήματα ρευστότητας.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι η ύλη του Πτωχευτικού Δικαίου αποτελεί φυσικό συμπλήρωμα άλλων μαθημάτων του Εμπορικού Δικαίου (ιδίως του Γενικού Μέρους του Εμπορικού Δικαίου και του Δικαίου των Εμπορικών Εταιρειών), καθώς αντιμετωπίζει την παθολογία της εμπορικής δραστηριότητας. Η προϊούσα οικονομική κρίση σε παγκόσμιο επίπεδο έχει αναδείξει τη σημασία του Πτωχευτικού Δικαίου, ενώ ο Έλληνας νομοθέτης, ανταποκρινόμενος στις σχετικές προκλήσεις, έχει προβεί σε αλληπάλληλες τροποποιήσεις των εθνικών ρυθμίσεων του κλάδου αυτού.

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Ι.Ανδρουλάκης, Ν. Λίβος

Περιεχόμενο:

Διδάσκεται η ύλη συγκεκριμένων ειδικών ποινικών νόμων, η γνώση των οποίων έχει ιδιαίτερη θεωρητική και πρακτική βαρύτητα, όπως ο νόμος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, οι ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις που αφορούν τις εγκληματικές οργανώσεις, ο νόμος για την καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, οι διατάξεις περί άρσεως του απορρήτου των επικοινωνιών κ.λπ.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται -μέσω της διδασκτέας ύλης συγκεκριμένων ειδικών ποινικών νόμων- να έχουν αποκτήσει γνώσεις, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη θεωρητική και πρακτική βαρύτητα, όπως ο νόμος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, οι ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις που αφορούν τις εγκληματικές οργανώσεις, ο νόμος για την καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, οι διατάξεις περί άρσεως του απορρήτου των επικοινωνιών κ.λπ.

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Π.-Μ. Ευστρατίου

Περιεχόμενο:

Συνταγματικό πλαίσιο. Πολεοδομικό κεκτημένο. Αρχές βιώσιμης οικιστικής ανάπτυξης. Φορείς του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού. Συμμετοχή των Ο.Τ.Α και των ιδιωτών στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. Διαδικασία εκπονήσεως και νομική φύση των χωροταξικών και πολεοδομικών σχεδίων και μελετών.

Ρυμοτομία, Αναγκαστική Απαλλοτρίωση, Τακτοποίηση Προσκύρωση, Αστικός Αναδασμός, Πράξεις Εφαρμογής, Εισφορές σε γή και χρήμα, Δικαίωμα προτιμήσεως, Μεταφορά Συντελεστή Δομήσεως (ΜΣΔ). Οικονομική άδεια. Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός(ΓΟΚ). Κτιριοδομικός Κανονισμός. Ειδικοί κανόνες δομήσεως. Δόμηση σε δασικές εκτάσεις και αιγιαλούς. Παραδοσιακοί οικισμοί και διατηρητέα κτίρια. Οικοδομικοί συνεταιρισμοί. Αυθαίρετη δόμηση. Νομιμοποίηση αυθαιρέτων. Κατεδάφιση αυθαιρέτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις για την έννοια μιας διαφορετικής μορφής

διοικητικής δράσης, όπως είναι ο δημόσιος σχεδιασμός του χώρου, το συνταγματικό πλαίσιο και τις γενικές αρχές βιώσιμης οικιστικής ανάπτυξης και τη νομολογία για το πολεοδομικό κεκτημένο που διατρέχουν όλη την ύλη του χωροταξικού και πολεοδομικού δικαίου. Ακολουθώς οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με τα τέσσερα (4) κύρια μέρη του μαθήματος που είναι το δίκαιο του χωροταξικού σχεδιασμού, το δίκαιο του πολεοδομικού σχεδιασμού και το δίκαιο της δόμησης ή οικοδομικό δίκαιο, καθώς και το δίκαιο της αυθαίρετης δόμησης.

Οι φοιτητές/τριες που θα επιλέξουν το μάθημα βρίσκονται στο προτελευταίο εξάμηνο των σπουδών τους και συνεπώς μπορούν να εμβυθύνουν σε ένα πολύ σημαντικό κλάδο του ειδικού διοικητικού δικαίου που αφορά τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.

Δίκαιο της Εκμεταλλεύσεως – κωδ. ΥΕ24

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Δ. Λαδάς, Ι. Σκανδάλης

Περιεχόμενο:

Στο μάθημα αναλύονται οι εξής διδακτικές ενότητες:

- I. «Επιχείρηση – Εκμετάλλευση»: Προσδιορισμός των εννοιών «επιχείρηση» και «εκμετάλλευση» στο ελληνικό εργατικό δίκαιο, με ειδική αναφορά στην περιεχόμενο που αποκτούν οι εν λόγω όροι στο πλαίσιο του ομίλου επιχειρήσεων.
- II. Η συμμετοχή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις: τα Συμβούλια Εργαζομένων. Διάκριση από την συνδικαλιστική δράση και τον συνδικαλισμό
- III. Το διευθυντικό δικαίωμα: Έννοια και νομική θεμελίωση, περιεχόμενο του διευθυντικού δικαιώματος και διάκριση από άλλες πηγές κανόνων (ρυθμίσεων) της εργασιακής σχέσης. Όρια επιτρεπτής άσκησης του διευθυντικού δικαιώματος.
- IV. Ο κανονισμός εργασίας: Έννοια και περιεχόμενο κανονισμών εργασίας, νομοθετικό πλαίσιο, είδη και διαδικασία κατάρτισης, νομική ενέργεια κανονισμών εργασίας. Νέες τεχνολογίες στην οργάνωση της εκμετάλλευσης
- V. Το πειθαρχικό δίκαιο της εκμετάλλευσης (αρχές, διαδικασία, ποινές), η σχέση της πειθαρχικής εξουσίας με το δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης εργασίας. Σύμβαση εργασίας με όριο ηλικίας
- VI. Η πρακτική της εκμετάλλευσης: Έννοια και προϋποθέσεις δημιουργίας πρακτικής της εκμετάλλευσης, νομική φύση αυτής - Μεταβολή και κατάργηση της πρακτικής της εκμετάλλευσης.
- VII. Προαγωγές: Ρύθμιση προαγωγών με κανονισμό εργασίας. Η διενέργεια των προαγωγών σε περίπτωση απουσίας αντίστοιχης ρύθμισης του κανονισμού εργασίας. - Όρια της διακριτικής ευχέρειας των εργοδοτών κατά την επιλογή των προακτέων. Παράλειψη διενέργειας προαγωγών. Έννομες συνέπειες.
- VIII. Ομαδικές απολύσεις- Μεταβίβαση επιχειρήσεων: Ανάλυση της νομοθεσίας και νομολογίας περί ομαδικών απολύσεων και μεταβίβασης επιχειρήσεων. - Περιεχόμενο και όρια της αντίστοιχης προστασίας στο Εργατικό Δίκαιο.
- IX. Ατυπικές μορφές απασχόλησης: Παρουσίαση και ανάλυση συγκεκριμένων μορφών ατυπικής απασχόλησης στο ελληνικό εργατικό δίκαιο (λ.χ. μερική απασχόληση, εκ

περιτροπής εργασία, προσωρινή απασχόληση (ΕΠΑ), τηλεργασία, νομαδική εργασία κτλ.)

- Χ. Συνδικαλιστική δράση στην επιχείρηση (δομή - διευκολύνσεις): Έννοια και περιεχόμενο της εργοδοτικής υποχρέωσης προς παροχή συνδικαλιστικών διευκολύνσεων. – Συνδικαλιστικές άδειες – Προστασία σε περίπτωση μη παροχής των διευκολύνσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με θεμελιώδεις έννοιες του Εργατικού Δικαίου αναφορικά με την οργάνωση της επιχείρησης και με ανάλυση της συμμετοχή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις, το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη, τους κανονισμούς εργασίας, το πειθαρχικό δίκαιο της εκμετάλλευσης, την πρακτική της εκμετάλλευσης, τις προαγωγές, τις ατυπικές μορφές απασχόλησης, τις ομαδικές απολύσεις και την μεταβίβαση επιχειρήσεων,

Οι φοιτητές, που έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει το μάθημα, είναι σε θέση να επεξεργαστούν με επάρκεια θεωρητικά ζητήματα επί των παραπάνω θεμάτων, καθώς και να επιλύσουν πρακτικά ζητήματα.

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Γ. Κυριακόπουλος, Αν. Γουργουρίνης

Περιεχόμενο:

- Εισαγωγή στο Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο και το Διεθνές Δίκαιο του Εμπορίου
- Θεσμική οργάνωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου - Σύστημα Επίλυσης Διεθνών Εμπορικών Διαφορών
- Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου (GATT 1994): Θεμελιώδεις αρχές
- Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου (GATT 1994): Πρόσβαση στην αγορά και εμπόδια στο εμπόριο
- Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου (GATT 1994): αρχή της μη διάκρισης, αρχή της διαφάνειας, εξαιρέσεις και επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις
- Συμφωνία για τα Μέτρα Αντιντάμπινγκ (AD Agreement)
- Συμφωνία για τις Επιδότησεις και τα Αντισταθμιστικά Μέτρα (SCM Agreement)
- Συμφωνία για τα Μέτρα Διασφάλισης (Safeguards Agreement)
- Συμφωνία για τα Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο (TBT Agreement)
- Συμφωνία για την Εφαρμογή των Υγειονομικών και Φυτοϋγειονομικών μέτρων (SPS Agreement)
- Γενική Συμφωνία για τις Συναλλαγές στον τομέα των Υπηρεσιών (GATS)
- Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (TRIPs)
- Συμφωνία για τα Επενδυτικά Μέτρα στον Τομέα του Εμπορίου (TRIMs)
- Συμφωνία για τις Διαδικασίες χορήγησης αδειών εισαγωγής (Licensing Agreement)
- Συμφωνία για τους Κανόνες Καταγωγής (Rules of Origin Agreement)
- Συμφωνία για τη Γεωργία (Agriculture Agreement)
- Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις Προμηθειών (Government Procurement Agreement)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος , ο φοιτητής/η φοιτήτρια αναμένεται να είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, ή νομικός σύμβουλος να εφαρμόσει και να ερμηνεύσει τους διεθνείς κανόνες που αφορούν στις διακρατικές εμπορικές σχέσεις.

Το ανωτέρω μαθησιακό αποτέλεσμα επιτυγχάνεται, διότι το μάθημα “Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο”, ως ένας εκ των κλάδων του δημοσίου διεθνούς δικαίου, αφορά στη διεθνή ρύθμιση τόσο της διακρατικής, αλλά και της ιδιωτικής, οικονομικής δραστηριότητας. Οι παραδόσεις του μαθήματος επικεντρώνονται στο δίκαιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, εξετάζοντας, μεταξύ άλλων, τους παράγοντες των διεθνών οικονομικών σχέσεων, τις φάσεις εξέλιξης της διεθνούς οικονομικής τάξης, τις βασικές αρχές της GATT 1994 (ρήτρα μάλλον ευνοούμενου κράτους, ντάμπινγκ, επιδοτήσεις εξαγωγών, κ.α.), τις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις («γύροι»), τις συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης και την επίλυση των διακρατικών εμπορικών διαφορών.

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Δ. Τσικρικάς, Ι. Δεληκωστόπουλος

Περιεχόμενο:

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελούν θεσμοί του δικονομικού διεθνούς δικαίου και του δικαίου της διεθνούς διαιτησίας, οι οποίοι είναι σημαντικοί για την επίλυση διασυνοριακών διαφορών.

Τα ζητήματα του δικονομικού διεθνούς δικαίου εξετάζονται υπό το πρίσμα τόσο των διατάξεων του ΚΠολΔ όσο και των διατάξεων του σε ενωσιακό/κοινοτικό επίπεδο εναρμονισμένου δικονομικού δικαίου.

Ειδικότερα, εξετάζονται ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων, διεθνούς εκκρεμοδικίας, καθώς και διασυνοριακής αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων. Σημαντική είναι η αναφορά στην ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

Σε ό,τι αφορά τη διεθνή διαιτησία εξετάζονται ζητήματα κύρους και ενόμων συνεπειών της συμφωνίας διαιτησίας κατά το εφαρμοστέο επ' αυτής δίκαιο, ζητήματα σχετικά με τη διεξαγωγή της διαιτητικής διαδικασίας, καθώς και ζητήματα σχετικά με τη διασυνοριακή αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων. Τέλος, διακρίνεται με σαφήνεια ο θεσμός της διαιτησίας από τους λοιπούς τρόπους εναλλακτικής επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών, όπως είναι η διαμεσολάβηση και η δικαστική μεσολάβηση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει πλήρη και σαφή γνώση περί των διαδικασιών επιλύσεως διασυνοριακών διαφορών, είτε ενώπιον πολιτειακών, είτε ενώπιον διαιτητικών δικαστηρίων.

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Κ. Χριστακάκου-Φωτιάδη, Β. Παναγιωτόπουλος

Περιεχόμενο:

Συγκριτική επισκόπηση εμπράγματων (υποθήκη, προσημείωση υποθήκης, ενέχυρο κατά τον ΑΚ και το ν. 2844/2000) και προσωπικών ασφαλειών (εγγύηση, παθητική εις ολόκληρον ενοχή, σωρευτική αναδοχή χρέους κ.ά.) – μορφώματα εξασφάλισης των πιστώσεων στη σύγχρονη συναλλακτική ζωή (σύμφωνο επιφύλαξης της κυριότητας, καταπιστευτική εκχώρηση, χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), εγγυητική επιστολή

κ.ά.).Εξέταση βασικών μορφών πιστωτικών συμβάσεων, όπως αλληλόχρεος λογαριασμός, σύμβαση ανοίγματος πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας στο μάθημα «Σύγχρονες μορφές πιστωτικών συναλλαγών και τρόποι ασφάλισης των πιστώσεων» οι φοιτητές αποκτούν στέρεες γνώσεις στις βασικές μορφές πιστωτικών συναλλαγών, όπως ο αλληλόχρεος λογαριασμός, η σύμβαση ανοίγματος πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό, leasing, factoring κλπ, καθώς και στις βασικές μορφές εξασφάλισης των πιστώσεων εμπράγματα (ενέχυρο, υποθήκη, προσημείωση υποθήκης) και προσωπικές (εγγύηση, παθητική εις ολόκληρον ενοχή κλπ).

Σεμινάριο Δημοσίου Δικαίου – κωδ. 2085

Τομέας Δημοσίου Δικαίου – κωδ. 2085

-Κατεύθυνση: Δίκαιο Κεντρικών Τραπεζών

Διδάσκοντες:

Χρ. Γκόρτσος

-Κατεύθυνση: Δημόσιο Δίκαιο

Διδάσκοντες:

Κ. Γιαννακόπουλος

-Κατεύθυνση: Σύγχρονα Ζητήματα Κοινωνικής Προστασίας

Διδάσκοντες:

Π. Παπαρηγοπούλου

-Κατεύθυνση: Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο

Διδάσκοντες:

Β. Κονδύλης

Περιχόμενο:

Ανάλυση σύγχρονων ζητημάτων συνταγματικού και διοικητικού δικαίου μέσα από το σχολιασμό αποφάσεων ανώτατων δικαστηρίων και ανεξάρτητων αρχών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού παρέχονται τέσσερις κατευθύνσεις (Δίκαιο Κεντρικών Τραπεζών, Δημόσιο Δίκαιο, Σύγχρονα ζητήματα κοινωνικής προστασίας, Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο).

Στην κατεύθυνση του Δικαίου Κεντρικών Τραπεζών:

Σκοπός του παρόντος μαθήματος είναι η ενδελεχής μελέτη των ειδικών διοικητικών αρχών που καλούνται «κεντρικές τράπεζες», μέσα από το πρίσμα του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία τους. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται:

1. οι καταστατικοί σκοποί των κεντρικών τραπεζών (διασφάλιση σταθερότητας τιμών vs. διασφάλιση οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης),

2. τα καθήκοντα που τους ανατίθενται (ενδεικτικά: χάραξη και εφαρμογή νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, επίβλεψη συστημάτων πληρωμών, μικρο-προληπτική εποπτεία τραπεζών και άλλων κατηγοριών χρηματοπιστωτικών φορέων, καθώς και μακρο-προληπτική επίβλεψη του χρηματοπιστωτικού συστήματος),
3. τα εργαλεία μέσω των οποίων επιτελούνται τα εν λόγω καθήκοντα,
4. πτυχές της διακυβέρνησης, ανεξαρτησίας και λογοδοσίας των κεντρικών τραπεζών, και
5. ο δικαστικός έλεγχος των αποφάσεών τους.
Σημείο αναφοράς είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και η Τράπεζα της Ελλάδος. Οι φοιτητές θα κληθούν να υποβάλουν εργασίες συγκριτικού δικαίου, μελετώντας στοιχεία ομοιότητας και διαφορών της ΕΚΤ με συγκρίσιμες κεντρικές τράπεζες σε άλλες δικαιοδοσίες.

Στην κατεύθυνση του Δημοσίου Δικαίου:

Στο πέρας του εξαμήνου, οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τον τρόπο αντιμετώπισης και επίλυσης σύγχρονων και επίκαιρων ζητημάτων που ανάγονται στη σφαίρα του Δημοσίου Δικαίου

Στην κατεύθυνση «Σύγχρονα ζητήματα Κοινωνικής Προστασίας»

Στο πέρας του εξαμήνου, οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται ότι θα έχουν εξοικειωθεί με επίκαιρα θέματα ευρωπαϊκού και εθνικού δικαίου της κοινωνικής ασφάλειας μέσα από τον σχολιασμό αποφάσεων του ΔΕΕ, του ΕΔΔΑ, του ΑΕΔ, του ΣτΕ, του ΕΛΣυν και ανεξαρτήτων αρχών.

Με βάση τον προγραμματισμό του επόμενου ακαδημαϊκού έτους, στο πέρας του μαθήματος αναμένεται ότι οι φοιτητές/φοιτήτριες θα έχουν κατανοήσει ζητήματα όπως :

1. Η δομή του ασφαλιστικού συστήματος ως επιλογή προτύπου κοινωνικής προστασίας.
2. Οι περικοπές των συντάξεων στη νομολογία των ημεδαπών Δικαστηρίων και του ΕΔΔΑ
3. Νοσηλεία σε άλλο κράτος – μέλος της ΕΕ.
4. Η μετατροπή των ταμείων επικουρικής ασφάλισης σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης.
5. Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στην ΕΕ, δίκαιο του ανταγωνισμού και οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης.
6. Ζητήματα προστασίας του υπόχρεου καταβολής ασφαλιστικών εισφορών.
7. Η εποπτεία στους φορείς πρόνοιας του ιδιωτικού τομέα.

Στην κατεύθυνση του Δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου:

Στο πέρας του εξαμήνου οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται να είναι σε θέση να κατανοούν τους βασικούς κανόνες και αρχές που διέπουν το δημοσιοϋπαλληλικό σώμα κατά το άρθρο 103 Σ, τη συγκρότηση του σώματος αυτού (τόσο γενικά όσο και ειδικά στην ελληνική έννομη τάξη), τους κανόνες πρόσβασης στο σώμα αυτό (διαδικασία, προϋποθέσεις και κωλύματα διορισμού ή πρόσληψης), την υπηρεσιακή κατάσταση των δημοσίων υπαλλήλων (περιορισμοί, δικαιώματα και καθήκοντα, μεταβολές της υπηρεσιακής κατάστασης), την πειθαρχική, αστική και ποινική ευθύνη αυτών, τη λύση

της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης και τη δικαστική προστασία των δημοσίων υπαλλήλων (ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα).

Στη διδασκαλία γίνεται αναφορά, κατά περίπτωση, και στις πλέον πρόσφατες νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις ιδίως των ΣΤΕ, ΔΕΕ και ΕΔΔΑ.

Επίσης, στο πέρας του Σεμιναρίου οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται ότι θα έχουν εξοικειωθεί με τα χαρακτηριστικά του καθεστώτος των δημοσίων υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων εννόμων τάξεων (όπως της αμερικανικής, της αγγλικής και της γαλλικής), στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο για την πληρέστερη κατανόηση του εκάστοτε αναλυόμενου κεφαλαίου.

Σεμινάριο Β' Ιδιωτικού Δικαίου – κωδ. 2115

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου – κωδ. 2115

- Κατεύθυνση Εμπορικού Δικαίου:

Διδάσκοντες:

Ν. Βερβεσός, Ι. Βενιέρης

- Κατεύθυνση Πολιτικής Δικονομίας:

Διδάσκοντες:

Φλ. Τριανταφύλλου, Ν. Κατηφόρης

- Κατεύθυνση Εργατικού Δικαίου:

Διδάσκοντες:

Κ. Παπαδημητρίου, Κ. Μπακόπουλος, Δ. Λαδάς, Ι. Σκανδάλης

Περιεχόμενο:

Παρουσιάζονται εισηγήσεις σε επίκαιρα ζητήματα εργατικού, εμπορικού και αστικού δικονομικού δικαίου. Ο φοιτητής αξιολογείται με βάση την εισήγηση που παρουσιάζει, την εργασία που παραδίδει και τη συμμετοχή του στις συζητήσεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές με το συνδυασμό θεωρίας και πράξης, αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

- (α) εξοικείωση στην ανάγνωση και κατανόηση δικαστικών αποφάσεων και
- (β) ικανότητα ενίσχυσης της ικανότητας να επιλύουν σύνθετα προβλήματα στο σύνολο του εργατικού, εμπορικού και αστικού δικονομικού δικαίου.

Σεμινάριο Διεθνών Σπουδών – κωδ. 2116

Τομέας Διεθνών Σπουδών

- Κατεύθυνση Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου:

Διδάσκοντες:

Φ. Παζαρτζή, Μ. Γαβουνέλη, Γ. Κυριακόπουλος, Αν. Γουργουρίνης

- Κατεύθυνση Ευρωπαϊκού Δικαίου:

Διδάσκοντες:

Ρ.-Ε. Παπαδοπούλου, Μ. Κουσκούνα, Εμμ. Περάκης, Αν. Γουργουρίνης

Περιεχόμενο:

Απευθύνεται σε φοιτητές που έχουν διδαχθεί μαθήματα του δημοσίου διεθνούς δικαίου, ευρωπαϊκού δικαίου και ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

Χωρίζεται σε τρεις κατευθύνσεις (Δημόσιο διεθνές δίκαιο, Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο), εκ των οποίων ο φοιτητής μπορεί να επιλέξει μία.

Μελετώνται ζητήματα επικαιρότητας των ως άνω κατευθύνσεων μέσα από τη νομολογία δικαστηρίων και την πρακτική.

Το Σεμινάριο είναι διαδραστικό, και οι φοιτητές συμμετέχουν στη συζήτηση και εκπονούν εργασίες που παρουσιάζονται και συζητούνται. Η εκμάθηση των μεθόδων βιβλιογραφικής έρευνας, εκπόνησης και παρουσίασης εργασίας εντάσσονται στον πυρήνα του μαθήματος.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση της κατεύθυνσης του «Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου», ο φοιτητής έχει διδαχθεί να προβαίνει σε βιβλιογραφική έρευνα, να διαμορφώνει ένα πλάνο για την εργασία του, να την εκπονεί και να την παρουσιάζει προφορικά σε κοινό. Επίσης, γνωρίζει πώς να εμβαθύνει σε ζητήματα επικαιρότητας του διεθνούς δικαίου μέσα από τη νομολογία διεθνών δικαστηρίων και τη διεθνή πρακτική.

Μετά την ολοκλήρωση της κατεύθυνσης του «Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ο φοιτητής έχει διδαχθεί να προβαίνει σε βιβλιογραφική έρευνα, να διαμορφώνει ένα πλάνο για την εργασία του, να την εκπονεί και να την παρουσιάζει προφορικά σε κοινό. Επίσης, γνωρίζει πώς να εμβαθύνει υπό τη νομική οπτική σε θεμελιώδους σημασία επίκαιρα θέματα, όπως είναι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση και οι μηχανισμοί παροχής χρηματοοικονομικής βοήθειας σε κράτη μέλη, οι μορφές αποχώρησης κράτους μέλους από την Ευρωπαϊκή Ένωση με παράδειγμα το «Brexit», και η εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών του ενωσιακού δικαίου σε σημαντική νομολογία του εθνικού μας δικαστή.

Μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου της κατεύθυνσης του «Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου» (κατεύθυνση η οποία δεν θα προσφερθεί το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021), ο φοιτητής έχει διδαχθεί, κατά πρώτο λόγο, την μέθοδο εκπόνησεως μιας επιστημονικής εργασίας, δηλαδή τον τρόπο βιβλιογραφικής και νομολογιακής έρευνας, διαμορφώσεως του πλάνου παρουσιάσεως των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής καθώς και τον τρόπο προφορικής παρουσιάσεως της εργασίας ενώπιον κοινού. Κατά δεύτερο λόγο, ο φοιτητής διδάσκεται τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εμβαθύνει τις γνώσεις του, όσον αφορά θεμελιώδη ζητήματα που απασχολούν τη νομική επικαιρότητα στον τομέα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται ειδικότερα 1) οι λύσεις που θεσπίζονται από τον ενωσιακό νομοθέτη προκειμένου για τις σχέσεις με στοιχεία αλλοδαπότητας, όπως αυτές ερμηνεύονται από το ΔΕΕ και τα εθνικά δικαστήρια, 2) Η επίδραση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου – κωδ. 2028

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ.: Π. Λαζαράτος, Π. Παπαρρηγοπούλου, Αικ. Ηλιάδου
Β'. κλιμ.: Χρ. Γκόρτσος, Β. Κονδύλης
Γ'. κλιμ.: Κ. Γιαννακόπουλος, Β. Χρήστου
Δ'. κλιμ.: Γ. Δελλής, Ν. Παπασπύρου

Περιεχόμενο:

Σύνθεση των επιμέρους κλάδων του δημοσίου δικαίου με ανάλυση και επεξεργασία πρακτικών θεμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος των Εφαρμογών Δημοσίου Δικαίου (μάθημα στο οποίο οι φοιτητές που έχουν δικαίωμα να το παρακολουθήσουν κατανέμονται σε (4) κλιμάκια -με 2 ή 3 διδάσκοντες-), οι φοιτητές αναμένεται να έχουν την ικανότητα εμβάθυνσης σε ειδικά θέματα δημοσίου δικαίου από άποψη συνταγματικού και διοικητικού δικαίου και δικαίου της ΕΕ αφενός, με ανάλυση πρακτικών θεμάτων από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και εκείνης των ΔΕΕ και ΕΔΔΑ αφετέρου.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι, αφενός μεν κατά την κρίση των διδασκόντων, στο μάθημα αναλύεται λ.χ. η ενότητα των ενδίκων μέσων, ζητήματα που αφορούν τις ανεξάρτητες αρχές, η έννοια του οικονομικού συντάγματος, ανάλυση σημαντικών αποφάσεων των ελληνικών δικαστηρίων, του ΔΕΕ και του ΕΔΔΑ, αφετέρου δε διότι η αναρτώμενη ύλη διαφοροποιείται κάθε έτος ανάλογα με τις εξελίξεις της νομοθεσίας και της νομολογίας.

Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας – κωδ. 2029

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Στ.-Σπ. Πανταζόπουλος, Ι. Δεληκωστόπουλος, Ν. Κατηφόρης
Β' κλιμ.: Δ. Τσικρικάς, Φλ. Τριανταφύλλου

Περιεχόμενο:

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση της συνδυαστικής εφαρμογής του συνόλου των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του Εισαγωγικού Νόμου του, στο πλαίσιο μιας συνολικής θεώρησης του δικονομικού προβληματισμού και των θεωρητικών ή πρακτικών δικονομικών ζητημάτων που ανακύπτουν. Οι παραδόσεις και

τα φροντιστήρια επικεντρώνονται σε ορισμένους βασικούς κύκλους δικονομικών θεματικών, όπως είναι η λειτουργία των διαδικαστικών πράξεων, η δικονομική αξιολόγηση των διαδικαστικών πράξεων κ.ά., σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας (πρώτο και δεύτερο βαθμό, Άρειος Πάγος), σε όλα τα είδη της διαδικασίας (αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, εκούσια δικαιοδοσία, ασφαλιστικά μέτρα, ειδικές διαδικασίες, τακτική διαδικασία) και σε όλα τα είδη των δικών (διαγνωστική δίκης και δίκη εκτελέσεως). Οι σχετικές διατάξεις αναλύονται και συζητούνται και υπό το πρίσμα του Συντάγματος, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του Ανθρώπου, του Ενωσιακού Δικαίου, με βάση και τη νομολογία των Ανωτάτων Δικαστηρίων της Ελλάδος, του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στις αντίστοιχες αποφάσεις της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου που αποφαίνονται σε θέματα αστικού δικονομικού δικαίου (πολιτικής δικονομίας) που συνιστούν δικονομικά ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή δικονομικά ζητήματα που συνδέονται με την ενότητα νομολογίας ή δικονομικά ζητήματα που ανακύπτουν σε αποφάσεις που έχουν ληφθεί με διαφορά μιάς ψήφου ή δικονομικά ζητήματα που συνδέονται με εφαρμογή συγκεκριμένης δικονομικής διάταξης για την οποία προκύπτει θέμα συμβατότητας της με το Σύνταγμα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με το αστικό δικονομικό δίκαιο, τη ζώσα δικαστηριακή πρακτική και την μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη.

Ως προς αυτό έχουν δομηθεί οι παρακάτω διδακτικές ενότητες:

- Βάρος επικλήσεως πραγματικών ισχυρισμών - βάρος αποδείξεως - νομική βασιμότητα αγωγής - αοριστία αγωγής.
- Αρχή της διαθέσεως - Αρχή της συζητήσεως
- Σύνθετες δίκες - Αντικείμενο δίκης
- Ενστάσεις
- Διαδικασία ενώπιον του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου
- Δικονομική ακυρότητα - Βίαιη διακοπή της δίκης - Ανυπόστατο δικαστικής αποφάσεως - Αναψηλάφηση
- Δεδικασμένο, διαταγή πληρωμής
- Εναλλακτικές μορφές επιλύσεως διαφορών – Διαμεσολάβηση
- Επιλογή θεμάτων από την έφεση και την
- Κατάσχεση απαιτήσεων στα χέρια τρίτου
- Η ανακοπή του τρίτου (άρθρ. 936)
- Συγκρούσεις συμφερόντων δανειστών στην αναγκαστική εκτέλεση, μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα των Εφαρμογών Πολιτικής Δικονομίας είναι το σημαντικότερο μάθημα του γνωστικού αντικειμένου που προσφέρεται στους φοιτητές. Απευθύνεται σε φοιτητές προχωρημένου εξαμήνου που στο μεταξύ έχουν εξοικειωθεί με το ουσιαστικό δίκαιο και το δικονομικό δίκαιο. Καλύπτει όλο το φάσμα του αστικού δικονομικού δικαίου και η διδασκαλία γίνεται στη βάση κεντρικών ενοτήτων. Είναι ίσως η πρώτη και τελευταία φορά κατά την οποίαν οι

φοιτητές έχουν την ευκαιρία να εμβαθύνουν στο δικονομικό δίκαιο ως ένα δίκαιο που έχει μεγάλη πρακτική σημασία, ιδιαίτερο τρόπο σκέπτεσθαι και ίδιες αξιολογήσεις. Η γνώση αυτή δεν μπορεί να αποκτηθεί κατά την διάρκεια της πρακτικής ασκήσεως και πολύ περισσότερο κατά την διάρκεια της εξασκήσεως των νομικών επαγγελματιών. Το μάθημα διδάσκεται όχι αποκλειστικά υπό την εξεταστική πτυχή αλλά με την προοπτική της εμπειρίας και κατανοήσεως του συγκεκριμένου κλάδου δικαίου. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι συγκαταλέγεται στα μαθήματα με την μαζικότερη, οικειοθελή, προσέλευση των φοιτητών. Είναι χαρακτηριστικό αυτό που ανέφερε ο ομότιμος καθηγητής κ. Κ. Κεραμέυς κατά τον αποχαιρετιστήριο λόγο του: «το μάθημα των Εφαρμογών Πολιτικής Δικονομίας είναι το θεωρητικά και πρακτικά σπουδαιότερο, προσδίδει αξία στη Σχολή και διασφαλίζει την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών στους φοιτητές». Προέρχεται από έναν καθηγητή με τεράστια διεθνή εμπειρία.

Εφαρμογές Ποινικού Δικαίου – Ποινικής Δικονομίας – κωδ. 2030

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ. (Α – Ι):	Ηλ. Αναγνωστόπουλος, Αλ. Δημάκης, Αθ. Διονυσοπούλου, Αγλ. Λιούρδη
Β΄ κλιμ. (Κ – Ν):	Δ. Κιούπης, Ν. Λίβος, Γ. Τριανταφύλλου
Γ΄ κλιμ. (Ξ – Ω):	Ν. Δημητράτος, Αγλ. Λιούρδη, Αρ. Τζαννετής, Γ. Τριανταφύλλου

Περιεχόμενο:

1. Γενικό Ποινικό Δίκαιο:

Η αρχή *nullum crimen nulla poena sine lege*, Βασικές αρχές ερμηνείας του ποινικού δικαίου, Ζητήματα αιτιώδους συνδέσμου και αντικειμενικού καταλογισμού, ειδικά ζητήματα αντικειμενικής υποστάσεως, λόγοι άρσεως του αδικού μέσα από τη νομολογία, ικανότητα προς καταλογισμό και πλάνη περί το άδικο, εμβάθυνση σε ζητήματα απόπειρας, συμμετοχής και συρροής

2. Ειδικό Ποινικό Δίκαιο:

- α. Τα εγκλήματα κατά της ζωής
- β. Τα εγκλήματα κατά της υγείας
- γ. Τα εγκλήματα κατά της τιμής
- δ. Τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας: Κλοπή, Υπεξαίρεση, Ληστεία, Εκβίαση, Απάτη. Έμπρακτη μετάνοια και εξάλειψη του αξιοποίνου.
- ε. Εγκλήματα περί τα υπομνήματα: Η έννοια του εγγράφου και το έγκλημα της πλαστογραφίας.

3. Ποινική Δικονομία:

Όλη η ύλη του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των Γενικών Αρχών του Ποινικού Δικονομικού Δικαίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα έχει έλθει σε επαφή με δυσχερή θεωρητικά ζητήματα ουσιαστικού και δικονομικού Ποινικού Δικαίου και θα είναι εις θέσιν να επιλύσει σύνθετα πρακτικά θέματα από την ύλη αυτή. Επιδιώκεται, έτσι, να είναι ο απόφοιτος της Νομικής Σχολής εφοδιασμένος με τις απαραίτητες γνώσεις και παράλληλα να γνωρίζει τη μέθοδο εργασίας για την

αντιμετώπιση στην πράξη ενός προβλήματος από το πεδίο του Ποινικού Δικαίου.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα συνίσταται σε ασκήσεις εμβάθυνσης από όλο το φάσμα του ουσιαστικού και του δικονομικού ποινικού δικαίου, με ανάλυση των τεχνικών επίλυσης σύνθετων πρακτικών προβλημάτων και επεξεργασία εις βάθος των σχετικών θεωρητικών ζητημάτων.

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Ανδρ. Τσουρουφλής

Περιεχόμενο:

Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος περιλαμβάνουν τα εξής:

- Εισαγωγή στο φορολογικό δίκαιο
- Έννοια του φόρου
- Συνταγματική βάση του φορολογικού δικαίου
  - Αρχή της νομιμότητας του φόρου
  - Αρχή της φορολογικής ισότητας
  - Αρχή της περιορισμένης αναδρομικότητας
  - Ατομικά δικαιώματα
- Φορολογία του εισοδήματος
  - Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων
  - Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων
- Φορολογία της δαπάνης
  - Φ.Π.Α.
  - Ειδικοί φόροι κατανάλωσης
  - Τελωνειακοί δασμοί
- Φορολογία της περιουσίας
  - Φορολογία της κατοχής περιουσίας (ΤΑΠ, ΕΝΦΙΑ)
  - Φορολογία της μεταβίβασης περιουσίας (ΦΜΑ, Φόρος κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών)
- Έκτακτα μέτρα για την αύξηση των φορολογικών εσόδων
  - Έκτακτες εισφορές
  - Τέλος επιτηδεύματος
  - Ειδική εισφορά αλληλεγγύης
- Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής
  - Γενική ρήτρα για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής
  - Υποκεφαλαιοδότηση (thin capitalisation)
  - Κράτη μη συνεργάσιμα ή με προνομιακό φορολογικό καθεστώς
  - Ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρίες (CFC rules)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να γνωρίζουν και κατανοούν τις έννοιες, τους κανόνες και τη νομολογία του φορολογικού δικαίου. Μπορούν να εφαρμόσουν τους κανόνες αυτούς σε καθημερινά ζητήματα. Έχουν την δυνατότητα να αξιολογήσουν κριτικά τις νομοθετικές παρεμβάσεις και τη νομολογία. Επίσης έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις του φορολογικού δικαίου σε εθνικό και ευρωπαϊκό-διεθνές επίπεδο.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αποσκοπεί στο να μεταδώσει στους φοιτητές τις βασικές γνώσεις στο πεδίο του φορολογικού δικαίου και ιδίως την απαραίτητη μεθοδολογία στην ερμηνεία και εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων. Η

διδασκαλία συνδυάζει τη θεωρητική ανάπτυξη του φορολογικού δικαίου με την παρουσίαση των πρακτικών πτυχών του και την ενημέρωση για επίκαιρα ζητήματα. Περαιτέρω στη διδασκαλία γίνεται αναφορά κατά περίπτωση στις πλέον πρόσφατες νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις ιδίως του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Μεθοδολογία του Δικαίου – κωδ. ΥΕ09

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Β. Βουτσάκης

Περιεχόμενο:

Σε πρώτο χρόνο εξετάζεται η μεθοδολογία του δικαίου ως κλάδος της πρακτικής φιλοσοφίας. Ένα βασικό ερώτημα είναι γιατί η πραγμάτευση του τρόπου ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου προϋποθέτει την εξέταση του τί είναι δίκαιο αλλά και ως προς τί το τελευταίο συνδέεται με την ηθική και την πολιτική κι ένα δεύτερο τι συνέπειες έχει στο πεδίο της μεθοδολογίας του δικαίου αυτή η ιδιόζουσα σχέση δικαίου, ηθικής και πολιτικής.

Στο φως αυτών των ερωτημάτων εξετάζεται η κρατούσα τυποκρατική διδασκαλία τόσο ως προς την ερμηνεία του δικαίου όσο κι ως προς την εφαρμογή του δικαίου και παρουσιάζονται παραδοσιακές αλλά και σύγχρονες εκδοχές της.

Εν συνεχεία, με κεντρικές έννοιες εκείνες του λόγου και του επιχειρήματος παρουσιάζονται εναλλακτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις, οι οποίες αναδεικνύουν την κανονιστική σημασία του δικαίου.

Η θεωρητική αυτή ανάλυση δοκιμάζεται, τέλος, σε ευαίσθητους από μεθοδολογική άποψη κλάδους του δικαίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

1. Δυνατότητα διάκρισης των νοητικών ενεργημάτων στα οποία προβαίνει ο ερμηνευτής και εφαρμοστής του δικαίου.
2. Εξοικείωση με τις μεθόδους και τα επιχειρήματα των νομικών.
3. Αναγνώριση της αξίας της ορθολογικής επιχειρηματολογίας.

Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών – κωδ. ΥΕ26

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Χ. Παμπούκης, Χρ. Τσούκα

Περιεχόμενο:

Η ύλη περιλαμβάνει:

- Το αντικείμενο του μαθήματος (έννοια διεθνούς συναλλαγής)

- Τα υποκείμενα της διεθνούς συναλλαγής (εταιρίες, εξωχώριες, ιδρύματα, εμπιστεύματα, κράτη, πολυεθνικές) και τις μορφές συνεργασίας τους
- Το αντικείμενο (διεθνείς συμβάσεις, διεθνής πώληση, incoterms, διεθνείς συμβάσεις κατασκευής, διανομής, χρηματοδότησης, ασφάλειες, μεταφορά, εξασφαλιστικές συμβάσεις
- Διεθνής επίλυση διαφορών (διαιτητική, δικαστική)
- Φορολογικό Διεθνές Δίκαιο

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αφομοιώσει τις νομικές πτυχές των διεθνών συναλλαγών, των οποίων η ποσοτική (όγκος) και ποιοτική (σημασία) αυξάνονται διαρκώς λόγω της παγκοσμιοποίησης.

Νομική Πληροφορική – κωδ. ΥΕ2095

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννόπουλος, Αλ. Βαρβέρης (Ε.ΔΙ.Π.)

Περιεχόμενο:

Το μάθημα εστιάζει στα προβλήματα που γεννώνται από την προσέγγιση δικαίου και νέων τεχνολογιών και, με επίκεντρο την πληροφορία ως έννομο αγαθό, διαχωρίζεται σε δύο επιμέρους κλάδους:

- α) τον κλάδο του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο αναπτύσσονται τα νέα ατομικά δικαιώματα (δικαίωμα στην κοινωνία της πληροφορίας και οι περιορισμοί του, όπως η προστασία των προσωπικών δεδομένων του απορρήτου των επικοινωνιών και της πνευματικής ιδιοκτησίας) και τα προβλήματα επιβολής ρυθμίσεων και ελέγχου της νόμιμης χρήσης των νέων τεχνολογιών - με κύριο παράδειγμα το Internet. Εξετάζονται επίσης οι νέες διαδικασίες που καλείται να αντιμετωπίσει ο νομοθέτης (πχ. αποδεικτική δύναμη ηλεκτρονικών δεδομένων, ηλεκτρονικά έγγραφα και ηλεκτρονικές υπογραφές, ηλεκτρονική υποβολή δικογράφων κλπ.) και
- β) τον κλάδο των εφαρμογών της πληροφορικής για το δίκαιο όπου διερευνώνται ειδικότερα τα νέα τεχνολογικά εργαλεία από τα οποία εξαρτάται πλέον η γνώση του ισχύοντος δικαίου (πχ. σχεδιασμός, ανάλυση και χρήση βάσεων δεδομένων νομοθεσίας και νομολογίας, ηλεκτρονική αναδίφηση και επεξεργασία νομικών πληροφοριών, βελτίωση των μεθόδων έρευνας σε ηλεκτρονικά μέσα κλπ.). Γίνονται επίσης αναφορές στις ερευνητικές προσπάθειες εφαρμογής της τεχνητής νοημοσύνης στο χώρο του δικαίου και τα νομικά συστήματα - εμπειρογνώμονες.

Διδάσκονται οι ακόλουθες ενότητες:

1. Εισαγωγή στη Νομική Πληροφορική.
2. Εισαγωγή στην τεχνολογία.
3. Δίκαιο και Internet.
4. Προστασία των προσωπικών δεδομένων.
5. Κοινωνία της Πληροφορίας και πνευματική ιδιοκτησία
6. Κρυπτογραφία, ηλεκτρονικές υπογραφές και ηλεκτρονικά έγγραφα.
7. Νομικά πληροφοριακά συστήματα.
8. Επεξεργασία και αναδίφηση νομικών πληροφοριών.

Βασική παραδοχή, για τη διδασκαλία του μαθήματος, είναι ότι οι φοιτητές δεν διαθέτουν τεχνικές γνώσεις υπολογιστών. Για το σκοπό αυτό διεξάγεται παράλληλα και ειδικό προαιρετικό σεμινάριο στο Εργαστήριο Νομικής Πληροφορικής της Σχολής.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές / τριες αναμένεται ότι θα είναι σε θέση:

- Να εντοπίζουν σε τι επηρεάζει το «τεχνικό» ζήτημα την νομική αντιμετώπιση των προβλημάτων.
- Να επιλύουν πρακτικά (νομικά) προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη χρήση των νέων τεχνολογιών
- Να χρησιμοποιούν βάσεις δεδομένων νομοθεσίας και νομολογίας και να γνωρίζουν τις βασικές αρχές για την υλοποίησή τους. Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μέσο των φοιτητών / τριών της Νομικής Σχολής στις νέες τεχνολογίες.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι η ύλη του μαθήματος (βλ. κατωτ.) στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών / τριών σε:

- Βασικές τεχνικές γνώσεις πληροφορικής για την αντιμετώπιση των νομικών προβλημάτων από το συγκερασμό δικαίου και νέων τεχνολογιών
- Επιλεγμένες ενότητες ουσιαστικού δικαίου πληροφορικής (βλ. κατωτ.)
- Βασικές τεχνικές γνώσεις για την χρήση νομικών βάσεων δεδομένων (νομολογία, νομοθεσία)
- Επιλεγμένες εφαρμογές της πληροφορικής για το δίκαιο (νομική πληροφορική)

Τέλος, βασική επιδίωξη του μαθήματος αποτελεί η κατανόηση από τους φοιτητές / τριες της σημασίας των νέων τεχνολογιών αφ' ενός ως προς τη γνώση του ισχύοντος δικαίου και αφ' ετέρου ως προς τα καθημερινά νομικά προβλήματα σε σχέση με όλους τους κλάδους του δικαίου.

Οικονομικό Ποινικό Δίκαιο και Εγκλήματα Διαφθοράς – κωδ. ΥΕ32

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Αθ. Διονυσοπούλου, Ν. Λίβος

Περιεχόμενο:

Οι παραδόσεις χωρίζονται σε τρία μέρη: Στο πρώτο μέρος (Γενικό) γίνεται εισαγωγή στο οικονομικό ποινικό δίκαιο και ειδικότερα στο πλαίσιο των επιχειρήσεων. Ακολούθως μελετάται η ποινική έννοια του οικονομικού εγκλήματος, το αξιόποινο των επιχειρήσεων (διεθνώς) και το σύστημα κυρώσεων σε βάρος των οικονομικών εγκληματιών. Στο δεύτερο μέρος (Ειδικό) εξετάζονται σε βάθος ορισμένες κατηγορίες οικονομικών εγκλημάτων, όπως είναι λ.χ. τα φορολογικά, τα χρηματιστηριακά, η ευρωπαϊκή κ.ά., καθώς και τα εγκλήματα διαφθοράς. Τέλος, το τρίτο μέρος (Δικονομικό) ασχολείται με τους θεσμούς που είναι επιφορτισμένοι με την αποκάλυψη και δίωξη του οικονομικού εγκλήματος, ενώ ερευνώνται και ειδικότερα δικονομικά ζητήματα (διάκριση διοικητικών ελέγχων και ανακριτικών ερευνών, δικαιώματα των καθ' ων κ.ά.).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές, αναμένεται να γνωρίζουν τις θεμελιώδεις έννοιες του υπό ευρεία έννοια οικονομικού εγκλήματος, να έχουν

αντίληψη της σημασίας εξωτερικών παραγόντων (διεθνών συμβατικών κειμένων, ενωσιακού δικαίου, ξένων επιρροών), στην διαμόρφωση των σχετικών εθνικών ποινικών διατάξεων, και να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία των αντίστοιχων αδικημάτων, διότι το εν λόγω μάθημα φέρνει σε επαφή τους φοιτητές με έναν από τους πιο σύγχρονους και ανεπτυγμένους στην πράξη τομείς του Ποινικού Δικαίου.

Σεμινάριο Αστικού Δικαίου – κωδ. 2081

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Περιεχόμενο:

Ανάλυση και εμβάθυνση ειδικών θεμάτων στο γνωστικό αντικείμενο του Αστικού Δικαίου με έμφαση στη νομολογία και στη δικαιοσυγκριτική επισκόπηση θεσμών και συναλλακτικών μορφωμάτων αστικού δίκαιου. Το μάθημα προφέρεται σε σεμιναριακή μορφή (με εκπόνηση γραπτών εργασιών και προφορικής παρουσιάσής της).

Στο πλαίσιο του μαθήματος έχουν αναλύονται μεταξύ άλλων θέματα που αφορούν σε σύγχρονα ζητήματα δικαίου της προσωπικότητας, ενοχικού δικαίου, εμπραγμάτου δικαίου, οικογενειακού δικαίου κληρονομικού δικαίου, δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξοικείωση με τη συγγραφή εργασιών και τη χρησιμοποίηση βιβλιογραφίας και νομολογίας. Επίσης, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει την ικανότητα τόσο της προφορικής παρουσίασης του θέματος που έχουν αναλάβει να επεξεργαστούν όσο και (την ικανότητα) της συγγραφής νομικού κειμένου με την γραπτή εργασία που πρέπει να καταθέσουν ύστερα από την προφορική της εισήγηση.

Σεμινάριο Ποινικών Επιστημών – κωδ. 2086

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Δ. Κιούπης, Ν. Λίβος, Μ. Κρασιδιώτη, Α.-Ι. Τζαννετάκη

Περιεχόμενο:

Το Σεμινάριο Ποινικών Επιστημών προσφέρεται στους τελειόφοιτους φοιτητές της Νομικής Σχολής που επιθυμούν να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους σε όλο το πεδίο των Ποινικών Επιστημών. Ο εκπαιδευτικός στόχος του Σεμιναρίου είναι να καλλιεργήσει στους φοιτητές την δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη υπό συνθήκες ομαδικής εργασίας. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός οι φοιτητές καλούνται είτε να παρουσιάσουν την εξέλιξη της νομολογίας σε συγκεκριμένο πεδίο του ουσιαστικού ή του δικονομικού ποινικού δικαίου, είτε να συντάξουν σχέδιο νόμου με συναφή αιτιολογική έκθεση σε σύγχρονα θέματα της σύνολης ποινικής επιστήμης. Η αξιολόγηση των επιδόσεων των φοιτητών προκύπτει ανά ένα τρίτο από την προπαρασκευή τους, από την παρουσίαση της εργασίας τους και από την κριτική συμμετοχή τους στις παρουσιάσεις των υπολοίπων συναδέλφων τους. Για την εκπλήρωση των εκπαιδευτικών αναγκών του Σεμιναρίου απαιτείται οι φοιτητές να κατέχουν άριστα την Αγγλική ή μια άλλη ξένη γλώσσα και να είναι σε θέση να κατανοήσουν και να επεξεργαστούν την θεωρία και την νομολογία στην γλώσσα αυτή.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος “Σεμινάριο Ποινικών Επιστημών” – μάθημα που προσφέρεται στους τελειόφοιτους φοιτητές της Νομικής Σχολής που επιθυμούν να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους σε όλο το πεδίο των Ποινικών Επιστημών-αναμένεται ότι θα έχει καλλιεργηθεί στον φοιτητή/στην φοιτήτρια, η δημιουργικότητα και η κριτική σκέψη, υπό συνθήκες ομαδικής εργασίας.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι οι φοιτητές καλούνται είτε να παρουσιάσουν την εξέλιξη της νομολογίας σε συγκεκριμένο πεδίο του ουσιαστικού ή του δικονομικού ποινικού δικαίου, είτε να συντάξουν σχέδιο νόμου με συναφή αιτιολογική έκθεση σε σύγχρονα θέματα της σύνολης ποινικής επιστήμης. Η αξιολόγηση των επιδόσεων των φοιτητών προκύπτει ανά ένα τρίτο από την προπαρασκευή τους, από την παρουσίαση της εργασίας τους και από την κριτική συμμετοχή τους στις παρουσιάσεις των υπολοίπων συναδέλφων τους. Για την εκπλήρωση των εκπαιδευτικών αναγκών του Σεμιναρίου απαιτείται οι φοιτητές να κατέχουν άριστα την Αγγλική ή μια άλλη ξένη γλώσσα και να είναι σε θέση να κατανοήσουν και να επεξεργαστούν την θεωρία και την νομολογία στην γλώσσα αυτή.

**Ευρωπαϊκό Συνταγματικό και Ευρωπαϊκό Διοικητικό Δίκαιο – κωδ. 2106
(Το μάθημα δεν θα προσφερθεί για το ακαδημαϊκό έτος 2020 – 2021).**

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Περιεχόμενο:

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχει πάνω από έναν αιώνα. Ξεκίνησε ως η Ευρώπη των έξι σε έναν συγκεκριμένο βιομηχανικό τομέα. Σήμερα η Ευρώπη αναπτύσσει δραστηριότητα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Δημιουργήθηκε ως ένας διεθνής οργανισμός, αλλά εξελίχθηκε σε μια συνταγματική ένωση κρατών. Το μάθημα αυτό θα έχει ως αντικείμενο την Ευρωπαϊκή Ένωση μετά τη Λισσαβόνα και ειδικότερα την κλασική συνταγματική προσέγγιση της.

Η θεματική θα εξεταστεί σε τέσσερα κεφάλαια:

1. την ιστορία της και τους θεσμούς της,
2. τις λειτουργίες και τις διαδικασίες διακυβέρνησής της και
3. τα δικαιώματα και ένδικα βοηθήματα των Ευρωπαίων πολιτών.

Το Ευρωπαϊκό Διοικητικό Δίκαιο περιλαμβάνει με τη σειρά του: Συστηματική ανάλυση των βασικών θεσμών και αρχών του ουσιαστικού και δικονομικού διοικητικού δικαίου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Γενικές αρχές διοικητικού δικαίου στον ευρωπαϊκό νομικό χώρο, Οργάνωση, προσωπικό και καθήκοντα της δημόσιας διοίκησης, Μορφές διοικητικής δράσης και διοικητική διαδικασία, Δημοκρατική νομιμοποίηση και έλεγχος της διοικητικής δράσης, Έννομη προστασία, Πολιτικός έλεγχος, ατομοκεντρικός προσανατολισμός, χρηστή διοίκηση, Θεσμική και διαδικαστική αυτονομία των κρατών μελών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις για την ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

τους θεσμούς της, τις λειτουργίες και τις διαδικασίες διακυβέρνησής της και τα δικαιώματα και ένδικα βοηθήματα των Ευρωπαίων πολιτών. Εξοικειώνονται επίσης με τα συστηματικά θεμέλια του ευρωπαϊκού διοικητικού δικαίου που περιλαμβάνει ιδίως τις γενικές αρχές διοικητικού δικαίου στον ευρωπαϊκό νομικό χώρο, την οργάνωση, το προσωπικό και τα καθήκοντα της δημόσιας διοίκησης, τις μορφές διοικητικής δράσης και τη διοικητική διαδικασία, τη δημοκρατική νομιμοποίηση και τον έλεγχο της διοικητικής δράσης, την έννομη προστασία, τον πολιτικό έλεγχο, τον ατομοκεντρικό προσανατολισμό και το δικαίωμα χρηστής διοίκησης, καθώς και τη θεσμική και διαδικαστική αυτονομία των κρατών μελών.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι αυτό το ελεύθερης επιλογής μάθημα, οι φοιτητές/τριες που θα το επιλέξουν βρίσκονται στο τελευταίο εξάμηνο των σπουδών τους και συνεπώς μπορούν να εμβαθύνουν στο δημόσιο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως συνταγματικής ένωσης κρατών και ως ευρωπαϊκού σύνδεσμου διοίκησης („Verwaltungsverbund“).

Δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς - κωδ. 2107

Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Αλ. Μικρουλέα, Χρ. Λιβαδά

Περιεχόμενο:

Στο επίκεντρο του μαθήματος βρίσκεται το ιδιωτικό δίκαιο της κεφαλαιαγοράς. Οι παραδόσεις στο δίκαιο της κεφαλαιαγοράς καταπιάνονται με τα ακόλουθα θέματα: Έννοια του δικαίου της κεφαλαιαγοράς. Ιστορική αναδρομή: Το χρηματιστήριο: Από τη δημόσια υπηρεσία στην παροχή ιδιωτικών υπηρεσιών Τα χρηματοπιστωτικά μέσα. – Η διαπραγμάτευση των χρηματοπιστωτικών μέσων. – Οι χρηματοπιστωτικές αγορές– Η φύση του Δικαίου της Κεφαλαιαγοράς: Δημόσιο και ιδιωτικό δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς. Δυσκολίες διάκρισης από το εταιρικό δίκαιο. – Πηγές του Δικαίου της Κεφαλαιαγοράς. Διαδικασία και προϋποθέσεις εισαγωγής σε ρυθμιζόμενη αγορά. Δημόσια προσφορά. Η υποχρέωση δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου. Περιεχόμενο και έγκριση του ενημερωτικού δελτίου. Σύμβαση αναδοχής. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των συμβαλλομένων μερών. Σχέση εκδότριας εταιρίας και αναδόχου. Σχέση αναδόχου και εγγραφομένων. Ευθύνη αναδόχου. Η «εισηγμένη α.ε.». Γενικές διαφοροποιήσεις από το κοινό δίκαιο της α.ε. – Ειδικές οργανωτικές απαιτήσεις της εισηγμένης α.ε.. Απαιτήσεις πληροφόρησης και διαφάνειας. Υποχρεώσεις τακτικής και έκτακτης πληροφόρησης. Οι «επενδυτικές υπηρεσίες». Ποιοι τις παρέχουν. Επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες και παρεπόμενες υπηρεσίες. Σημασία της διάκρισης. Ειδικά: η λήψη και διαβίβαση εντολών, η εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών, η διαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό, η διαχείριση χαρτοφυλακίων, η παροχή επενδυτικών συμβουλών. Κατηγοριοποίηση των επενδυτών. Υποχρεώσεις επαγγελματικής συμπεριφοράς κατά την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών. Έλεγχος καταλληλότητας και συμβατότητας (MiFiD II). Product Governance. Αστική προστασία του επενδυτή κατά την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών. ΑΕΠΕΥ. Οργανωτικές απαιτήσεις, συγκρούσεις συμφερόντων. Ενδεικτικά παραδείγματα καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων. Κατάχρηση Αγοράς. Μορφές Κατάχρησης: - Απαγόρευση κατάχρησης προνομιακών πληροφοριών. Τι είναι η προνομιακή πληροφορία. Τι συνιστά κατάχρηση προνομιακών πληροφοριών. Το υποκείμενο της απαγόρευσης. Υποχρέωση γνωστοποίησης προνομιακών πληροφοριών . - Χειραγώγηση αγοράς. Τι

είναι η χειραγώγηση αγοράς. Επιμέρους κατηγορίες και ενδεικτικά παραδείγματα. Αποδεκτές πρακτικές της αγοράς. Κυρώσεις . Υποχρεώσεις αναλυτών. Κυρώσεις . Μεταβίβαση, διακανονισμός και εκκαθάριση κινητών αξιών (μεταβίβαση άυλων τίτλων, παθολογία στην εκκαθάριση, εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση. Δημόσιες προτάσεις (Δ.Π). Η λειτουργία των Δ.Π. – Τα εμπλεκόμενα συμφέροντα. – Οι ευρωπαϊκές εργασίες για τη ρύθμιση των Δ.Π. και ο ν. 3461/2006. – Η διαδικασία της προαιρετικής Δ.Π. – Μέσα άμυνας της εταιρίας και μέτρα προστασίας των μετόχων. – Το ζήτημα της υποχρεωτικής δημόσιας πρότασης. – Δικαιώματα εξαγοράς (“sell-out”) και εξόδου μετόχων (“squeeze-out”). Delisting.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν κατανοήσει τους στόχους του δικαίου της κεφαλαιαγοράς και να έχουν αποκτήσει την ικανότητα ανάλυσης των σχέσεων μεταξύ των προσώπων που συμμετέχουν και δραστηριοποιούνται στην κεφαλαιαγορά.

Σεμινάριο Ιστορίας Φιλοσοφίας, Κοινωνιολογίας και Εκκλησιαστικού Δικαίου – κωδ. 2087

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

- **Κατεύθυνση: Δίκαιο και Λογοτεχνία:**

Διδάσκοντες:

Ελ. Ρεθυμιωτάκη, Ανδρ. Χέλμης

- **Κατεύθυνση: Ιδιαίτερα Εκκλησιαστικά Καθεστώτα στην Ελληνική Επικράτεια**

Διδάσκοντες:

Γ. Ανδρουτσόπουλος

Η διδασκαλία του σεμιναρίου θα γίνει σε δύο κατευθύνσεις. Οι φοιτητές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν την κατεύθυνση που επιθυμούν.

Περιεχόμενο:

Α' Κατεύθυνση: Δίκαιο και Λογοτεχνία

(Ελ. Ρεθυμιωτάκη, Ανδρ. Χέλμης)

Η κίνηση «δίκαιο και λογοτεχνία»: τα προδρομικά φαινόμενα, η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά της. Ο γενάρχης της και η κληρονομία του. Οι θεματικές εξειδικεύσεις της κίνησης «δίκαιο και λογοτεχνία».

Το δίκαιο στη λογοτεχνία: Οι λογοτεχνικοί αντικατοπτρισμοί του δικαίου και οι νομικές τους αναγνώσεις. Το σαιξπηρικό έργο ως παραδειγματικό πεδίο έρευνας της κίνησης «δίκαιο και λογοτεχνία».

Το δίκαιο ως λογοτεχνία: Η γλωσσική μορφολογία του νόμου, το δίκαιο ως λογοτεχνικό κείμενο, λογοτεχνικά στοιχεία στο κείμενο του νόμου, η ιδεολογική λειτουργία της γλώσσας του δικαίου, η στροφή προς την πραγματικότητα.

Η λογοτεχνία ως αντικείμενο του δικαίου: η ελευθερία της λογοτεχνίας και το δίκαιο, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στη λογοτεχνία, η προστασία των προσωπικών δεδομένων στη λογοτεχνία, η λογοκρισία.

Το δίκαιο, η αφήγηση και η μεταξύ τους σχέση: Η αφήγηση ως λογοτεχνική κατηγορία, η μειονοτική λογοτεχνική αφήγηση υπό το φως των κριτικών φιλολογικών σπουδών, το δίκαιο ως αφήγηση, η αφήγηση ως εσωτερική διάσταση του δικαίου, ακιου ψακιο . οι αφηγήσεις ενώπιον του δικαστηρίου, αφηγηματικές νομικές έννοιες, αφηγήσεις νομιμοποίησης, η νομική θεωρία ως αφήγηση.

Δίκαιο και λογοτεχνική ερμηνεία: οι σύγχρονες λογοτεχνικές θεωρίες περί νοήματος
Δίκαιο και λογοτεχνική ερμηνεία: οι σύγχρονες λογοτεχνικές θεωρίες περί νοήματος, τα φορμαλιστικά κινήματα, η Νέα Κριτική, ο Γαλλικός Δομισμός, η προθεσιακή και η θυμική πλάνη εντός του χώρου του δικαίου.

Η παράδοση της Ερμηνευτικής (Hermeneutics), η θεωρία της πρόσληψης, η κριτική θεωρία της αναγνωστικής ανταπόκρισης, ο νέος πραγματισμός. Η θεωρία του αλυσιδωτού μυθιστορήματος του R. Dworkin.

Β' Κατεύθυνση: Ιδιαίτερα Εκκλησιαστικά Καθεστώτα στην Ελληνική Επικράτεια
(Γ. Ανδρουτσόπουλος)

Αντικείμενο της κατεύθυνσης θα είναι το δίκαιο που διέπει όλες εκείνες τις περιοχές της ελληνικής επικράτειας που υπάγονται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως, καθώς στην ελληνική επικράτεια ισχύουν παραλλήλως τέσσερα συστήματα κανόνων εκκλησιαστικού δικαίου της ίδιας, δηλαδή ορθόδοξης, δογματικής κατεύθυνσεως. Ειδικότερα, εξετάζονται τα ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καθεστώτα στην ελληνική επικράτεια, τα οποία προβλέπονται και κατοχυρώνονται ήδη στο άρθρο 3 παρ. 2 του Συντάγματος, δηλαδή, το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και ειδικότερα οι εκκλησιαστικές επαρχίες Δωδεκανήσου, η ημιαυτόνομη Εκκλησία της Κρήτης και το Άγιον Όρος, αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού Κράτους (άρθρο 105 Σ.)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Α' Κατεύθυνση: Δίκαιο και Λογοτεχνία
(Ελ. Ρεθυμιωτάκη, Ανδρ. Χέλμης)

Μετά την επιτυχή παρακολούθηση του σεμιναρίου, αναμένεται οι φοιτητές να έχουν εξοικειωθεί:

- 1) Στην βαθύτερη κατανόηση του δικαίου ως κοινωνικού και πολιτισμικού φαινόμενου.
- 2) Στην επανένταξη του δικαίου στο περιβάλλον των ευρύτερων ουμανιστικών διερωτήσεων -χώρο που καταστατικά θεωρείται ως κατεχοχόν πεδίο αρμοδιότητας της λογοτεχνίας-, όπου και θεωρούνται κριτικά, ευρύτερα ζητήματα δικαίου-δικαιοσύνης, δικαίου-πολιτικής, δικαίου-αδικίας.
- 3) Στην εκτίμηση και κατανόηση της ιδιαιτερότητας του δικαίου ως αυτόνομου πεδίου και ιδιαίτερου γραμματειακού είδους.
- 4) Στη διεύρυνση του αντιληπτικού ορίζοντα και τη βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των νέων νομικών, μέσα από την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων· τίθενται έτσι οι ουσιώδεις προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ολοκληρωμένης επιστημονικής συνείδησης.
- 5) Στην κατανόηση της αποφασιστικής συμβολής του δικαίου στη μετεξέλιξη του χώρου της τέχνης από χώρο αστυνόμευσης και λογοκρισίας σε χώρο ελεύθερης έκφρασης και αυτο-πραγμάτωσης τού υποκειμένου.
- 6) Στον γόνιμο προβληματισμό, μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα, γύρω από νομικά ζητήματα που είτε εμπίπτουν σε «κενό νόμου» είτε βρίσκονται εκτός του πεδίου τής νομικής ρύθμισης είτε πάλι βρίσκονται στο επίκεντρο διστάμενων νομικών απόψεων.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το σεμινάριο εισάγει τους φοιτητές στο πρόγραμμα των ελληνικών νομικών σπουδών την αγγλοσαξωνικής προέλευσης, καθιερωμένη πλέον, κίνηση «δίκαιο και λογοτεχνία», έναν κριτικό τρόπο εξέτασης του δικαίου, που έχει ως στόχο να αναδείξει τις πολύπλευρες σχέσεις του δικαίου, στην ευρύτερη εκδοχή του και υπό τις πολλές εκφάνσεις του, με τον χώρο της λογοτεχνικής γραφής. Εντός αυτού του πλαισίου και μέσα από μια ευρύτερη, συγκριτική, οπτική, εξετάζονται οι διαστάσεις τού δικαίου ως λόγου και ως κειμένου, τα πολιτισμικά του

χαρακτηριστικά, καθώς και οι δυνατές επιρροές που το δίκαιο ασκεί διαχρονικά στον χώρο της λογοτεχνικής δημιουργικής φαντασίας και θεωρίας, όπως αποδεικνύουν οι *Juris Fictiones* [Νομικά μυθιστορήματα], που καταλαμβάνουν αξιοσημείωτο όγκο στο σύνολο της λογοτεχνικής παραγωγής.

Με βάση τις ήδη κατηγοριοποιημένες εντός της κίνησης «δίκαιο και λογοτεχνία» θεματικές ειδικεύσεις, εξετάζονται ειδικότερα τα εξής: το «δίκαιο ως λογοτεχνία» -τα υφολογικά, αισθητικά και αφηγηματικά στοιχεία του κανόνα δικαίου και των νομικών εγγράφων· το «δίκαιο στη λογοτεχνία» -οι πολλαπλές απεικονίσεις του δικαίου, ποικίλων νομικών υποθέσεων και ζητημάτων καθώς και των λειτουργιών της δικαιοσύνης σε λογοτεχνικά κείμενα· η «λογοτεχνία ως αντικείμενο νομικής ρύθμισης» -οι θεσμικές προδιαγραφές τού πεδίου τής λογοτεχνίας και των δρώντων εντός αυτού παραγωγών· το «δίκαιο και λογοτεχνική ερμηνεία» -οι πιθανοί συσχετισμοί μεταξύ νομικής και λογοτεχνικής ερμηνείας κειμένων, οι οποίοι είναι δυνατόν να επισημανθούν στον χώρο της θεωρίας του δικαίου και της λογοτεχνικής θεωρίας αντίστοιχα.

Β' Κατεύθυνση: Ιδιαίτερα Εκκλησιαστικά Καθεστώτα στην Ελληνική Επικράτεια (Γ. Ανδρουτσόπουλος)

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει μία συνολική, συγκριτική εποπτεία του ιδιαίτερου αυτού διατοπικού (εκκλησιαστικού) δικαίου και να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τις ιδιαιτερότητες εκάστης δικαιοταξίας. Έτσι, με την προσέγγιση ενός φαινομένου νομικού πλουραλισμού, οι φοιτητές διευρύνουν τα γνωστικά τους ενδιαφέροντα και καλλιεργούν την κριτική τους σκέψη και αντίληψη, στοιχεία όλως αναγκαία και για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στον χώρο του δικαίου.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το αντικείμενο της εν λόγω κατεύθυνσης είναι το δίκαιο που διέπει όλες εκείνες τις περιοχές της ελληνικής επικράτειας που υπάγονται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως, καθώς στην ελληνική επικράτεια ισχύουν παράλληλα τέσσερα συστήματα κανόνων εκκλησιαστικού δικαίου της ίδιας, δηλαδή ορθόδοξης, δογματικής κατευθύνσεως (άρθρα 3 και 105 Σ.: Εκκλησία Ελλάδος, Δωδεκάνησα, Άγ. Όρος, Κρήτη).

Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο Περιβάλλοντος - κωδ. 2099

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Μ. Γαβουνέλη, Μ. Κουσκουνά

Περιεχόμενο:

Το μάθημα αυτό έχει σεμιναριακή μορφή και απευθύνεται σε φοιτητές που έχουν γνώσεις δημοσίου διεθνούς δικαίου, δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δικαίου περιβάλλοντος. Απαιτεί πλήρη συμμετοχή στην τάξη με την μορφή συζητήσεων και παρουσίασης (συλλογικών) εργασιών με τις δυο διδάσκουσες παρούσες και ευρισκόμενες σε επιστημονικό διάλογο, που επιχειρεί να συγκεράσει τις διαφορετικές προσεγγίσεις κάθε ειδικότητας στο θέμα. Η τελική βαθμολογία στηρίζεται σε συνεχή

αξιολόγηση των φοιτητών και αντικατοπτρίζει τον βαθμό συμμετοχής και την ποιότητα των παρουσιάσεων στην τάξη.

Το μάθημα αναπτύσσεται σε συγκεκριμένες θεματικές, οι οποίες αλλάζουν κάθε χρονιά. Κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος θα συζητηθούν ζητήματα σχετικά με τους μηχανισμούς αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, τις προκλήσεις προστασίας της του θαλασσιού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με αυτή των παρακτίων ζωνών καθώς και την ανάγκη σταδιακής μετακίνησης από την διαχείριση των αποβλήτων στον περιορισμό της παραγωγής τους. Των θεματικών αυτών, που αναπτύσσονται από τους φοιτητές, προηγούνται εισαγωγικά μαθήματα που αναφέρονται στις πηγές του δικαίου του περιβάλλοντος στην διεθνή και στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη καθώς και εις βάθος συζήτηση των διαθέσιμων διαδικασιών προστασίας των σχετικών δικαιωμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

- Συνθετική ικανότητα, καθώς καλούνται να αναγνωρίσουν και να εφαρμόσουν αλληλοσυμπληρούμενους κανόνες δικαίου στο πλαίσιο του δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος και
- Δεξιότητες σχετικές με την διάγνωση συγκεκριμένων προβλημάτων στον τομέα του περιβάλλοντος και την κριτική χρήση των εφαρμοστέων κανόνων ώστε να καταλήξουν στην διαμόρφωση και εφαρμογή πρακτικών λύσεων προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις κάθε περίπτωσης.

6.2 Πρόγραμμα Erasmus +

Το Πρόγραμμα Erasmus+ δίνει την δυνατότητα σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές αλλά και σε όσους εκπονούν διδακτορική διατριβή να φοιτήσουν για ένα διάστημα σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, με τα οποία έχουν συναφθεί διμερείς συμφωνίες. Οι σπουδές στο εξωτερικό είναι για ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο και αναγνωρίζονται πλήρως από το Πανεπιστήμιο προέλευσης. Στους φοιτητές παρέχεται υποτροφία. Το ύψος της μηνιαίας υποτροφίας για το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 θα κυμανθεί από 420 ως 520 € ανάλογα με τη χώρα υποδοχής Επιπλέον χρηματοδότηση προβλέπεται από το Πρόγραμμα για τους Φοιτητές με Αναπηρία (ΦμεΑ) και τους φοιτητές από κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.

Πληροφορίες για το πρόγραμμα Erasmus+ μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών <http://www.interel.uoa.gr/erasmus.html>.

Για τη Νομική Σχολή, δικαίωμα συμμετοχής στο Πρόγραμμα έχουν όλοι οι προπτυχιακοί φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον στο δεύτερο έτος σπουδών τη στιγμή που υποβάλλουν την αίτηση. Μπορούν επίσης να μετακινηθούν όσοι εκπονούν διδακτορική διατριβή. Οι προπτυχιακοί φοιτητές δικαιούνται να συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα μόνο αν έχουν περάσει τουλάχιστον δέκα (10) μαθήματα (όσα αντιστοιχούν αριθμητικά σε ένα έτος σπουδών, σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών της Σχολής) μέχρι και την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους από αυτό στο οποίο υποβάλλουν την αίτηση. Δεν θα γίνονται

δεκτές βεβαιώσεις για επιτυχή εξέταση περιόδου Φεβρουαρίου τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους προκειμένου οι φοιτητές να συμπληρώσουν τον απαιτούμενο αριθμό των δέκα (10) μαθημάτων (Δ.Σ του Τμήματος της 6 Νοεμβρίου 2012).

Οι φοιτητές πρέπει να έχουν ως ελάχιστο απαιτούμενο την επαρκή γνώση της γλώσσας, δηλ. το επίπεδο B2, της γλώσσας διδασκαλίας του Πανεπιστημίου υποδοχής, σύμφωνα με τις αρχές του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ) του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η πιστοποίηση του επιπέδου γλωσσομάθειας γίνεται αποκλειστικά με την προσκόμιση των αντίστοιχων τίτλων. Οι τίτλοι που γίνονται δεκτοί είναι αυτοί τους οποίους αναγνωρίζει το ΑΣΕΠ. Φοιτητές που δεν κατέχουν το αντίστοιχο δίπλωμα όταν κάνουν αίτηση για μετακίνηση στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, δεν είναι επιλέξιμοι.

Οι φοιτητές μπορούν να μετακινηθούν μέσω του Προγράμματος Erasmus+ μόνο για να διανύσουν μία περίοδο σπουδών σε ξένο ίδρυμα σε αντικατάσταση αντίστοιχης περιόδου σπουδών στη Σχολή μας. Σύμφωνα με την νέα απόφαση της Γ.Σ του Σχολής της 14.3.12, αυτό σημαίνει ότι πρέπει να παρακολουθήσουν μαθήματα που να αντιστοιχούν σε 30 ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες για ένα εξάμηνο ή 60 για ένα ακαδημαϊκό έτος. Οι φοιτητές οφείλουν να εξεταστούν σε όλα τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν και να εξασφαλίσουν ικανοποιητική επίδοση αξιοποιώντας το χρόνο σπουδών τους στο εξωτερικό, με στόχο πάντα την αναγνώριση των σπουδών τους. Σε περίπτωση κατά την οποία ο φοιτητής δεν έχει καν παρακολουθήσει ή δεν έχει προσέλθει σε εξετάσεις στο Ίδρυμα Υποδοχής σε κανένα μάθημα από αυτά τα οποία θα έχουν καταγραφεί στη Συμφωνία Μάθησης (Learning Agreement) ή την τροποποίηση αυτής, θα ζητείται η επιστροφή του ποσού της υποτροφίας που θα έχει προεισπράξει το οποίο ανέρχεται στο 80% της συνολικής υποτροφίας του. Εάν ο φοιτητής έχει τουλάχιστον εξεταστεί σε μαθήματα από αυτά που αναγράφονται στη Συμφωνία Μάθησης (Learning Agreement) και έχει λάβει λιγότερες από 10 πιστωτικές μονάδες (ECTS) ανά εξάμηνο, δε θα του χορηγηθεί το υπόλοιπο 20% της υποτροφίας μετά την επιστροφή του από το εξωτερικό. Τα παραπάνω δε θα ισχύουν σε περίπτωση που η μερική ή ολική αποτυχία θα οφείλεται σε διαπιστωμένους λόγους ανωτέρας βίας.

Οι προπτυχιακοί φοιτητές που βρίσκονται στο τελευταίο έτος φοίτησης ή είναι στο πτυχίο, για να λάβουν μέρος στο Πρόγραμμα πρέπει να χρωστούν αρκετά μαθήματα, ώστε να επιλέξουν από αυτά αντίστοιχα μαθήματα για να τα παρακολουθήσουν στο Ίδρυμα υποδοχής και τέλος να τα αναγνωρίσουν. Επομένως φοιτητές που χρωστούν ελάχιστα μαθήματα δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να συμμετέχουν στο Πρόγραμμα εις βάρος άλλων φοιτητών που έχουν την δυνατότητα επιλογής παρακολούθησης και αναγνώρισης περισσότερων μαθημάτων.

Οι φοιτητές μετά την επιλογή τους, δεν πρέπει (ούτε πριν ούτε κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο εξωτερικό) να εξεταστούν στην Ελλάδα στα μαθήματα που αντιστοιχούν σε αυτά που έχουν δηλώσει ότι θα παρακολουθήσουν στο εξωτερικό. Βασικά κριτήρια επιλογής είναι κυρίως: α) ο μέσος όρος της βαθμολογίας των μαθημάτων και β) το καλό επίπεδο της γλώσσας.

Οι φοιτητές επιτρέπεται να επιλέξουν μέχρι δύο (2) Πανεπιστήμια κατά σειρά προτίμησης.

7.1 Κανονισμός λειτουργίας Βιβλιοθήκης Νομικής Σχολής

*Διεύθυνση: Σόλωνος 104 & Μαυρομιχάλη 17 Αθήνα, Τ.Κ. 10680
Τηλέφωνο:(+30) 210 368 8113, 210 3688065, email: law@lib.uoa.gr*

Η Βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής καλύπτει τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των μελών της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αλλά και της νομικής κοινότητας, παρέχοντας εύκολη και ολοκληρωμένη πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες σε όλες τις μορφές. Επίσης, υποστηρίζει και προωθεί τις ακαδημαϊκές δραστηριότητες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Πανεπιστημίου και αναδεικνύει τον πολιτιστικό και ανθρωπιστικό ρόλο του, οργανώνοντας σχετικές εκδηλώσεις και δράσεις.

Η Βιβλιοθήκη στη σημερινή της μορφή, προέκυψε από τη συγχώνευση των επιμέρους θεματικών Σπουδαστηρίων/Βιβλιοθηκών των Τομέων της Νομικής Σχολής, η φυσική ενοποίηση της οποίας ολοκληρώθηκε το 2016 και στεγάζεται πλέον στο ιστορικό κτήριο του του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών «Παλιό Χημείο». Πρόκειται για την παλαιότερη, μεγαλύτερη σε μέγεθος και αρτιότερη συλλογή νομικών βιβλίων και περιοδικών της χώρας μας και όπως διαπιστώνεται από τους ερευνητές, αν δεν ξεπερνά, τότε σίγουρα συγκρίνεται επάξια με τις αντίστοιχες συλλογές μεγάλων πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών του εξωτερικού.

Για την εκπλήρωση της αποστολής της, έχει ως έργο ιδίως:

- την ανάπτυξη συλλογών που καλύπτουν όλους τους τομείς των εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών της νομικής επιστήμης,
- την συγκέντρωση, διατήρηση και ανάδειξη σπάνιου και πολύτιμου υλικού σε οποιαδήποτε μορφή,
- την οργάνωση του υλικού, με βάση τα διεθνή και εθνικά πρότυπα, και τη δημιουργία κατάλληλων βιβλιογραφικών εργαλείων για τον εντοπισμό του και την περαιτέρω κυκλοφορία του, με τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών,
- την υποστήριξη της επιτόπιας αλλά και εξ αποστάσεως έρευνας και διδασκαλίας των μελών της Νομικής Σχολής,
- την υποστήριξη υπηρεσιών για άτομα με αναπηρίες (ΦμεΑ),
- την ανάπτυξη συνεργασίας με άλλες Βιβλιοθήκες και Ιδρύματα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, ώστε με το συνδυασμό συνεισφοράς, από κοινού απόκτησης αλλά και ορθολογικής διαχείρισης των διαθέσιμων οικονομικών πόρων, να επιτυγχάνεται η πληρέστερη κάλυψη των αναγκών των χρηστών,
- την εξασφάλιση για τους φοιτητές επαρκών αντιτύπων των συγγραμμάτων που απαιτούνται για τις σπουδές τους και επαρκούς χώρου και χρόνου μελέτης στους χώρους της Βιβλιοθήκης,
- τη μέριμνα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων πρόσβασης στην πληροφόρηση και προστασίας της ιδιωτικότητας - εμπιστευτικότητας των χρηστών ,

- τη μέριμνα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η Βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής, στο πλαίσιο της υποστήριξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και σε συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό της Σχολής, διοργανώνει προγράμματα εκπαίδευσης των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος Νομικής για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τη χρήση νομικών βάσεων δεδομένων και πηγών πληροφόρησης ώστε να εξοικειωθούν οι φοιτητές με την παραδοσιακή και ηλεκτρονική οργάνωση της Βιβλιοθήκης και να συνδεθεί η χρήση της Βιβλιοθήκης με τις νομικές σπουδές τους.

Η Βιβλιοθήκη Νομικής Σχολής έχει την ευθύνη συγκέντρωσης και διαχείρισης των διδακτορικών διατριβών και διπλωματικών εργασιών που εκπονούνται στη Νομική Σχολή. Προς το σκοπό αυτό μετά την επιτυχή υποστήριξη κάθε διδακτορικής διατριβής ή διπλωματικής εργασίας και ως προϋπόθεση για την ορκωμοσία, οι φοιτητές οφείλουν να καταθέσουν αντίτυπο του έργου τους στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη «ΠΕΡΓΑΜΟΣ» του Πανεπιστημίου Αθηνών. Για τη διάταξη και μορφοποίηση των εργασιών ακολουθείται συγκεκριμένο πρότυπο.

Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης της Νομικής Σχολής:

Στρακαντούνα Βασιλική, ΠΕ, Msc Βιβλιοθηκονόμος, υπεύθυνη λειτουργίας της Βιβλιοθήκης

Αμοιραλή Ελένη, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Γκούβα Πολυξένη, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος, ΕΤΕΠ

Ιωάννου Σουλτάνα, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Κόντη Αναστασία, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Κουφοστάθη Παναγιώτα, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Λιάκος Γεώργιος, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Μπλουγουρά Κυριακή, ΠΕ Βιβλιοθηκονόμος

Μπουλουγούρη Δήμητρα, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Ράμμα Χαρίκλεια, ΠΕ Βιβλιοθηκονόμος

Ταράνη Μυρσίνη, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Τσουκανέλη Ελευθερία, ΤΕ Διοικητικός

Χουντάλα Άννα, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Περισσότερες πληροφορίες για την λειτουργία, τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τον αναλυτικό κανονισμό λειτουργίας της, είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο της Βιβλιοθήκης Νομικής Σχολής <http://law.lib.uoa.gr/>